

చైతన్య మాసవి

chaitanyamaanavi

సంపుటి : 13

సంచిక : 4

అమరావతి,

ఏప్రిల్, 2018

40 పేజీలు

10 రూ॥లు

ఆమె సామ్యవాద బీక్తావతి
మహిళా ఉద్యమ స్ఫూర్తి ప్రదాత
ఒంటరిగానే మూడుతరాలకు
ఎర్రజెండాని అందించిన ఆచరణశీలి
'ప్రజాశక్తి'మంతురాలిగా నిత్య చైతన్యశీలి
ఉద్యమాల సారథి బీక్తావతికి జోహార్లు

- బిద్వా

విప్లవ జ్యోతులకు జోహార్లు

ఉద్యమాల
మోటూరు ఉదయం

ప్రభావ శీల విప్లవకారుడు
షహీద్ భగత్ సింగ్

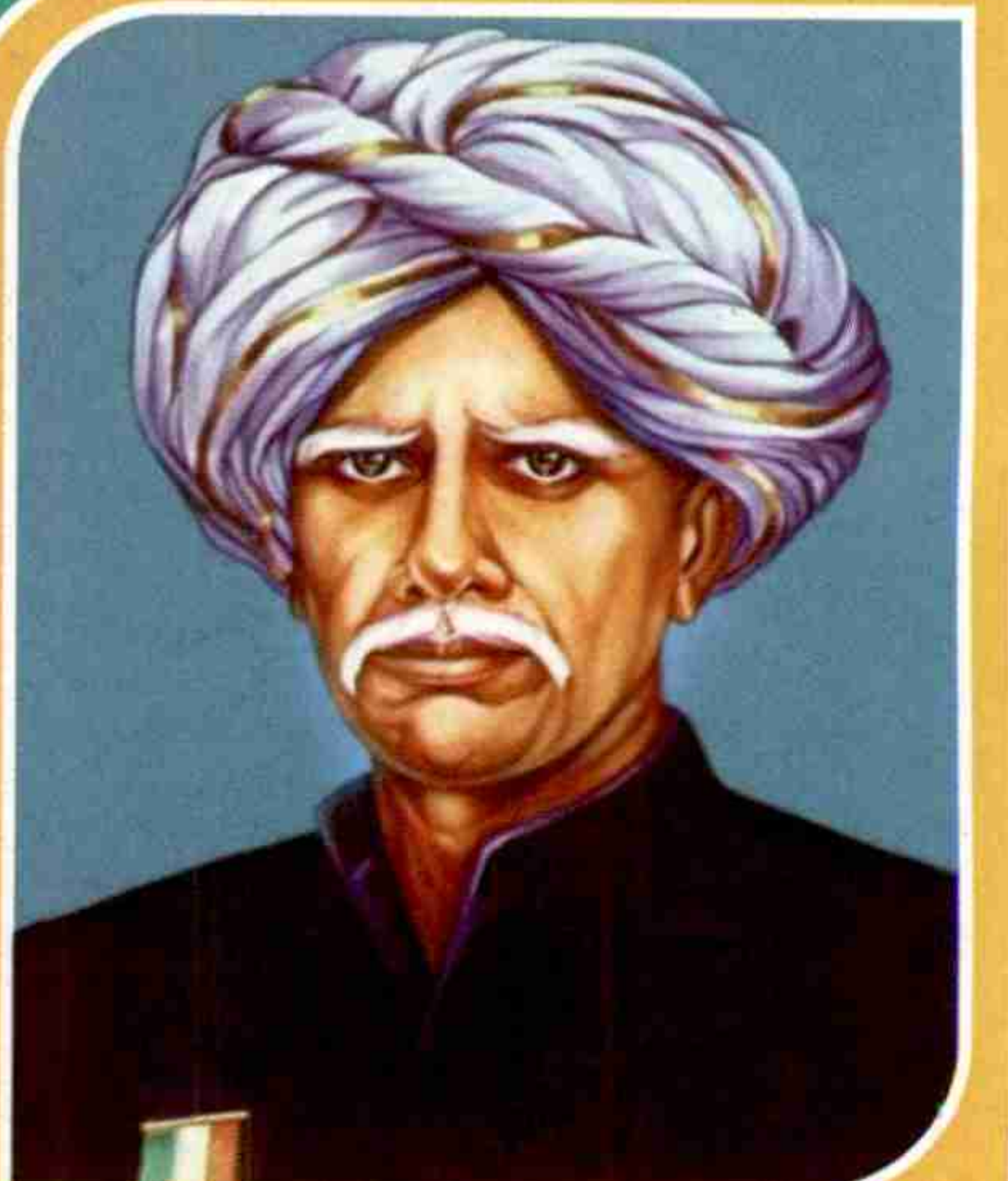
శ్రామిక మహిళా నేత
విమలా రణదివె

దార్శనికుడు
జ్యోతిబాబులే

రాజ్యాంగ నిర్మాత
అంబేద్కర్

వితంతువుల జీవనజ్యోతి
కందుకూరి పీఠేశలింగం

సంపాదకీయం

దళితుల రక్షణను బలి చేసిన సుప్రీం కోర్టు తూటాలు పేల్చిన మనువాద ప్రభుత్వం

చైతన్య మాసవి

ఏప్రిల్ “2” దళితుల ప్రాణాలను ప్రభుత్వమే బలిగొన్న చీకటి రోజు. మాటమాత్రంగా కూడా ఖండించని ప్రధానమంత్రి, దళిత రాష్ట్రపతి. భారత రాజ్యాంగ నిర్మాత అంబేద్కర్ ని స్మరించుకుంటారు. దండలేస్తారు. మేమే అంబేద్కర్ వారసుల మంటారు. ప్రధాని మోడీ ఆర్ఎస్ఎస్ అంతరంగ అభిభాషణల మేరకు సాగిన మారణకాండ ఇది. గుజరాత్ లో కనీవినీ ఎరుగని జాతి హననానికి పాల్పడి హిందూ రాజ్యస్థాపన కలతో లౌకిక రాజ్యాంగాన్ని ధ్వంసం చేస్తున్న మోడీ నిజరూపం ఇప్పుడిప్పుడే ప్రజలకు అర్థమౌతోంది.

ఉనాలో దళిత చర్మకారులపై దాడి, దేశవ్యాప్తంగా దళితులను, దళిత హక్కుల నేతలను కదిలించింది. రోహిత్ వేముల ఆత్మహత్య విద్యాలయాల్లో దళిత యువకుల అణిచివేతను, మంత్రులే పనిగట్టుకుని సాగించే కుట్రలను వెల్లడించింది. చెలరేగిన ఉన్మాదులను మహారాష్ట్రలోని కోరేగావ్ లో తమ దాడిని కొనసాగించారు.

ఈ దేశంలో దళితుల, గిరిజనుల జనాభా ఎంత..? దేశ సంపదలో వీరి వాటా ఎంత..? సంపదలకు మూలమైన భూమిలో దళిత గిరిజనుల భాగమెంత..? రిజర్వేషన్ల చట్టం ఉన్నా క్లాస్-1, క్లాస్-2 ఉద్యోగాల్లో దళిత గిరిజనుల వాటా ఎందుకు భర్తీ కావడం లేదు..? దేశంలో విచ్చలవిడి ప్రైవేటీకరణను సాగిస్తూ దళితులకు దక్కుతున్న కనీస ఉద్యోగాలను కూడా కొల్లగొడుతుంటే రాజ్యాంగ లక్ష్యమే పరిహసించబడుతుంటే ప్రభుత్వాలు చూస్తూ ఎందు కుంటున్నాయి..? ఇక రాజకీయాల్లో..???

దళిత యువత చైతన్యవంతమవుతున్నారు. వ్యవసాయ కార్మికులుగా ఉన్న పరిస్థితుల నుంచి కార్మికులుగా, ఉద్యోగులుగా ఇతర వృత్తులకు మళ్లుతున్నారు. బానిసలుగా పడి ఉండబోమంటున్నారు. దళిత, గిరిజనుల ప్రతిఘటనను సహించలేని భూస్వామ్య, అగ్రకుల, దురంహంకారులు దేశవ్యాప్తంగా దాడులను విచ్చలవిడిగా సాగిస్తున్నారు. అందుకు అడ్డంగా ఉన్న దళిత, గిరిజనుల అత్యాచార నిరోధక చట్టాన్ని నీరు గార్చేందుకు ప్రచారం ప్రారంభించారు. సెక్షన్ 498 దారిలోనే మనువాద బీజేపీ మద్దతుతో మార్చి 20న కోర్టు తీర్పు గిరిజనుల హక్కులకు గొడ్డలిపెట్టుగా వెలువడింది. ఎఫ్ఐఆర్-మొదటి సమాచార నివేదిక కూడా నమోదు చేయకూడదన్నారు. అధికారులపై అనుమతి లేకుండా కేసులు పెట్టవద్దన్నారు. చట్టం గుండెకాయను మింగేసిన కోర్టు తన

తీర్పు మొత్తం చదవలేదని మొసలి కన్నీరు కారుస్తోంది. ప్రజల ఆగ్రహమా..? కర్నాటక ఎన్నికల ఫలితమా..? తీర్పును పునఃపరిశీలించాలని మార్చి 20న ఇచ్చిన తీర్పు పై స్టే ఇవ్వాలని కోరిన ప్రభుత్వాన్ని కోర్టు ఎదురు ప్రశ్నించి బీజేపీని మించిన అగ్రవర్ణ జాథ్యాన్ని ప్రదర్శించింది.

2015లో 15,638 కేసులు విచారించగా 4,119 కేసుల్లో మాత్రమే శిక్షలు పడ్డాయి ఎందుకు..? సాక్ష్యాధారాలను నాశనం చేయడం కాదా..? వాకపల్లి గిరిజన మహిళలను అత్యాచారం చేసిన గుర్తులను చెరిపేసి సాక్ష్యాలను సేకరించడానికి, నమోదు చేయడానికి తిరస్కరించలేదా..? నిందితుల గుర్తింపు ప్రదర్శన నిరాకరించలేదా..? కాకినాడలో దళిత యువకుడిని శిరోముండనం చేసి ఎస్సీ సర్టిఫికేట్ ను నిరాకరించే కుట్ర సాగడం లేదా..? వదిలేసిన తండ్రి కులమే రోహిత్ కులమని తప్పుడు రిపోర్టులు వండి వార్చటం లేదా? ప్రభుత్వ యంత్రాంగమే అగ్రవర్ణాలకు ఊడిగం చేసే స్థితిలో కోర్టులకు సాక్ష్యాధారాలు లభిస్తాయా? శిక్షలు పడ్తాయా..? శిక్షలు పడలేదు గనుక తప్పుడు కేసులంటారా ?

75 శాతం కేసులు విచారణకు ముందే రాజీ పడ్తున్నారంటే ఇష్టమయ్యా..? గత్యంతరం లేకనా? నిన్నగాక మొన్న జరిగిన గొట్టిపాడు దళితులపై దాడిని రాజీపర్చేందుకు జిల్లా కలెక్టర్, ఎస్సీలు పూనుకున్నారు కదా ! మరి దళితులకు భరోసా ఏది ?

గరగపర్రులో డా॥బీఆర్.అంబేద్కర్ విగ్రహాన్ని నడిబొడ్డున పెట్టేందుకు ప్రభుత్వమూ, దళిత మంత్రులు హామీ ఇచ్చినా అమలు జరగలేదే? అగ్రవర్ణాల కండకావరమే చట్టంగా నడుస్తుంటే. దళితుల చేతిలో ఉండే 5, 10 సెంట్ల భూమిని కూడా నీరు, చెట్టు, పరిశ్రమల పేరుతో గుంజుకోవడం అదీ చట్టవిరుద్ధంగా సాగడం లేదా ? దేవరకొండ, జెర్రిపోతులపాలెం మరెన్నో గ్రామాల చరిత్ర ఇది కాదా ? గిరిజన నిర్వాసితులకు నష్టపరిహారం. పునరావాసం లేకుండానే ముంచేందుకు కేంద్ర బీజేపీ, రాష్ట్ర టీడీపీ పూనుకున్నాయి కదా!!

తమ దోపిడీని సాగించేందుకు, కుల ఆధిపత్యాన్ని నిలబెట్టుకునేందుకు కోర్టు ద్వారా పెత్తందారీ వర్గం చేసిన ప్రయత్నమే మార్చి 20 తీర్పు. ఈ తీర్పును నిరసిస్తూ సాగిన బంద్ లో ప్రాణాలు కోల్పోయిన కుటుంబాలకు ఐదవ బరువెక్కిన హృదయంతో సంతాపాన్ని ప్రకటిస్తుంది. బానిసలకు బానిసలుగా ఉన్న దళితులు, మహిళలంతా ఏకమవ్వాలి. మనువాద రాజ్యాన్ని ఢీకొట్టాలి.

బంధాలను తెంచే శక్తి
కోపానికి ఉంటే!
బంధాలను కలిపే శక్తి
చిరునవ్వుకు వుంటు!

అధ్యయిజలీ బోర్డు
వేములపల్లి సత్యవతి
డాక్టర్ బి. విజయభారతి
డాక్టర్ శిలాలోలిత

ఐదవ్యా ఆంధ్రప్రదేశ్ మహిళాసంఘం

చిరునామా :

ఐదవ్యా రాష్ట్ర కార్యాలయం,
3/4 బి. కె.బి.భవన్, వడ్డేశ్వరం
బైపాస్ రోడ్, తాడేపల్లి మండలం,
గుంటూరు జిల్లా.

ఫోన్, 9490098620

chaitanyamanavi@gmail.com

fb : aidwaap

Blog : aidwaap@blogspot.com

సంపాదకులు

డి.రమాదేవి

సంపాదక వర్గం

కె. స్వరూపరాణి

బి. ప్రభావతి

మేనేజర్: ఎం. సుధ

ప్రజాశక్తి ప్రింటర్స్ & పబ్లిషర్స్

ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

పోస్టల్ చందా

సంవత్సరానికి రూ : 130/-

విడి ప్రతి వెల రూ : 10/-

మోటూరు ఉదయం ట్రస్ట్ ఆఫీస్

మారుతీనగర్, ప్రకాశరావు వీధి,
చుట్టు గుంట సెంటర్, విజయవాడ.

చైతన్య మాసవి

ఈ సంచికలో

వ్యాసం
సంస్కరణ
సీరియల్
కవిత
సమకాలీనం
కథ
నివాళి
సీరియల్
కథ
చట్టాలు
నివాళి
స్పందన
పుస్తక సమీక్ష
కేస్ స్టడీ
సినీమా సమీక్ష
ఆరోగ్యం
ఉద్యమవార్తలు

ఒంటరి బతుకులు : - పాలవెల్లి5
మా అమ్మ ఉదయమ్మ! -ఎస్. పుణ్యవతి7
పోరాటం ఓటమి - పోరాటం గెలుపు : మరో అమ్మ8
ఆగని పోరాటం : - కంచనపల్లి ద్వారకానాథ్9
మనువాదమా? రాజ్యాంగమా? : - కె.అమూల్య10
మానస సరోవరం : కోపూరి పుష్పాదేవి 12
భిక్షావతిగారి జీవితం నేటి తరానికి అనుసరణీయం : - కె.స్వరూపరాణి.14
వీరేశలింగం పంతులు : - వేములపల్లి సత్యవతి17
చెంగుముడి : - ఇందన్ మార్టిన్..... 24
తెంచుకుంటున్న మత బంధనాలు రాజ్యాంగ హక్కుల
అమలుకై కేసులు, చట్టాలు : -నందూరి పద్మాంజలి21
భిక్షావతి దంపతుల అమర సందేశం : - అల్లూరి మన్మోహిని.....23
బాలికపై అత్యాచారం, హత్య : -సమీర్ యాసిర్ 24
సముద్రం ఎందుకు వెనక్కి వెడుతుందో : -పి.సత్యవతి26
మాయ మాటల వలలో పడకండి : - కె.శారద.....29
స్వేచ్ఛాకాంక్ష : - కె.కాళిదాస్ పురుషోత్తం31
ఆచార వ్యవహారాలవల్ల ఆడపిల్లల్లో వచ్చే ఆత్మన్యూనత : -జి.జ్యోత్స్న...33
ఉద్యమాలబాటలో35

పత్రికలో విభిన్న అంశాలపై వస్తున్న వ్యాసాలు రచయితల అభిప్రాయాలు మాత్రమే. అందులో పేర్కొన్న అన్ని అంశాలతో మానవి సంపాదక వర్గం ఏకీభవిస్తుందని భావించవలదు.
- ఎడిటర్

PRINTED AND PUBLISHED BY D. RAMA DEVI, AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM, PRINTED AT PRAJASAKTI PRINTERS & PUBLISHERS PVT.LTD. D.NO.14-12-19, PRAKASH NAGAR, KRISHNA NAGAR(P), TADEPALLI (M), GUNTUR (DT), AP., PIN - 522 502., PH : 91-8645 - 272133. PUBLISHED AT AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM AIDWA STATE OFFICE D.NO. 3/4 B. K.B.BHAVAN, VADDESWAREM BYPASS ROAD, TADEPALLI (M) GUNTUR (DT). EDITOR: D. RAMA DEVI. R.NO. APTEL/2006-20000

ఒంటరి బతుకులు

భర్త మరణించడం లేదా విడిపోవడం వల్ల ఒంటరిగా బతుకుతున్న మహిళలు అమానవీయ ఆచారాలు, మూఢనమ్మకాలు, కట్టుబాట్లు, వివక్ష, అసమానతలతో దుర్భర జీవితాన్ని గడుపుతున్నారు. మరో వైపు కుటుంబం, సమాజం, పని ప్రదేశంలో తీవ్ర సమస్యలను ఎదుర్కొంటున్నారు. 18,19 శతాబ్దాల్లో కొందరు సంఘ సంస్కర్తలు సతీ సహగమనం, వరకట్నం, బాల్య వివాహాలకు వ్యతిరేకంగా పోరాటాలు చేశారు. ఫలితంగా వితంతు పునర్వివాహ చట్టం, బాల్యవివాహాల నిరోధక చట్టం, వరకట్న నిషేధ చట్టాలు వచ్చాయి. పోరాటాల వల్ల చట్టాలయితే వచ్చాయి, చట్టాల వల్ల సమాజంలో వచ్చిన మార్పు స్వల్పమే. సమాజంలో మహిళలు ఇప్పటికీ ద్వితీయ శ్రేణి పౌరులుగా మిగిలి పోవడమే ఇందుకు నిదర్శనం. ఒంటరిగా బతుకులీడుస్తున్న మహిళల పరిస్థితి మరింత దుర్భరంగా ఉంటోంది. భర్త ఎడబాటును భరిస్తూనే కన్న బిడ్డలను పెంచి పోషించాల్సిన బాధ్యత, భారం ఒక వైపు మోస్తూనే, మరో వైపు కుటుంబంలోను, సమాజంలోనూ వివక్షను ఒంటరి మహిళలు ఎదుర్కోవాల్సి వస్తోంది.

18-30 ఏళ్లలోపు భర్తని కోల్పోతున్న మహిళల సంఖ్య క్రమంగా పెరుగుతోంది. వీరి భర్తల మరణాలకు ప్రధాన కారణం మద్యం అని ప్రభుత్వ గణాంకాలే చెబుతున్నా, ప్రభుత్వం మద్యాన్ని ప్రధాన ఆదాయ వనరుగానే చూస్తోంది. మద్యం, మత్తు పదార్థాలకు బానిసలుగా మారిన పురుషులు ఈ వ్యసనాన్ని కొనసాగించేందుకు తమ ఆదాయాన్నీ, ఆస్తుల్ని హారతి కర్పూరంలా కరిగించేయడంతోపాటు భార్య, బిడ్డలను శారీరకంగా, మానసికంగా హింసించడం నర్స సాధారణ విషయం. దీనివల్ల కుటుంబం యావత్తూ మానసికంగాను, ఆర్థికంగానూ కుంగిపోవాల్సిన పరిస్థితి దాపురిస్తోంది. మద్యం వల్ల అనారోగ్యం

పాలయితే ఆనావత్రి ఖర్చులు ఆ కుటుంబాననికి అదనపు ఆర్థిక భారం. మద్యం సేవించి అనారోగ్యంతో చనిపోయే వారు కొందరయితే మత్తులో ప్రమాదాల భరిన పడి మరణించే వారు మరి కొందరు. ఇటువంటి ప్రమాదాల సంఖ్య ఈ మధ్య కాలంలో గణనీయంగా పెరుగుతోంది. భర్త మరణానంతరం ఒంటరి మహిళలు ఇంటి అద్దెలు, ఆహార ఖర్చులు, పిల్లల చదువులు, చేసిన అప్పులు తీర్చేందుకు బయటకు వచ్చి పని చేయక తప్పని పరిస్థితి ఎదురవుతోంది. ఉదయం నుంచి రాత్రి వరకు పనిచేసినా ఆ మహిళకు దక్కే ఫలితం నెలకు ఐదారు వేల రూపాయలకు మించదు. ఒక మాదిరి చదువులుండీ, ఉద్యోగం చేసినా ఆదాయంగాలో పెద్దగా మార్పు ఉండదు. కొందరు మహిళలయితే మద్యం మత్తులో భర్త కొట్టిన దెబ్బలకు కుంగిన శరీరంతో పనిచేయలేకపోవడం వంటి సమస్యలతో సతమతవుతున్నారు. ఈ ప్రభావం పిల్లలకు చదువు, ఆహారం అందని పరిస్థితికి దారి తీస్తోంది. ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో ఒంటరి మహిళ బాధలు వర్ణనాతీతం.

ఈ మధ్య కాలంలో ఒంటరి మహిళల సంఖ్య పెరుగుతోంది. వారు అనేక సమస్యలతో కొట్టు మిట్టాడుతున్నా ప్రభుత్వాలు పట్టించుకోవడంలేదు. ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో ఒంటరి మహిళలకు అండగా నిలవాలనే ఆలోచనతో ఐదవ వారి

సమస్యలపై సర్వే నిర్వహించింది. దీనిలో భాగంగా విజయవాడ నగరంలో పశ్చిమ సిటీ కమిటీ 29, 33, 37వ డివిజన్లో సర్వే నిర్వహించింది. ఈ సందర్భంలో ఒంటరి మహిళల స్థితిగతులు దుర్భరంగా ఉంటున్నాయని తేలింది. ఆర్థిక ఇబ్బం దులతో పాటు కుటుంబసభ్యుల నుంచి, సమాజం నుంచి, పని ప్రదేశాల్లో, అనేక సమస్యలతో జీవచ్ఛవాలుగా బతుకుతున్నారు. ఈ సర్వే ప్రకారం 30 సంవత్సరాలలోపే భర్తను కోల్పోయి లేదా విడిపోయి జీవిస్తున్న వారు పిల్లల బాధ్యతలతో సతమతం అవుతున్నారు.

ఒంటరి మహిళలపై ఐదవ సర్వే :

4000 కుటుంబాలలో ఒంటరి మహిళలు 426 మంది. వారిలో ట భర్త నుంచి విడిపోయిన వారు 40 మంది (10 శాతం), 18-35 ఏళ్లలోపు భర్తను కోల్పోయిన వారు 80 శాతం మంది, మద్యం కారణంగా చనిపోయిన వారు 360 మంది 84%, అనారోగ్యంతో చనిపోయిన వారు 40 మంది (10%), ప్రమాదాల్లో చనిపోయిన వారు 39 మంది (9%) వీరితో డెత్ సర్టిఫికేట్ లేని వారు 120 మంది. ఇళ్లు లేక అద్దెకు ఉంటున్న వారు 350 మంది. 3వ తరగతి వరకు చదివిన వారు 300 మంది, 7వ తరగతి లోపు చదివిన వారు, 10వ తరగతి వరకు (2 శాతం), ఆపై చదివిన వారు, ప్రభుత్వ పింఛను రాని వారు 200 మంది (50 శాతం), రేషన్ కార్డు లేని వారు, ప్రధానంగా వీరి వృత్తులు-ఇళ్లలో పని, షాపు లో సని, మార్కెటింగ్, టిఫిన్ సెంటర్స్. సుమారు వీరి ఆదాయం 4 వేల నుంచి 6 వేల రూపాయల వరకు ఉంటుంది.

వీరు మోకాళ్ల నొప్పులు, రక్తహీనత, థైరాయిడ్, రొమ్ము కేన్సర్ తదితర ఆరోగ్య సమస్యలు ఎదుర్కొంటున్నారు. పిల్లల్ని పనికి పంపిస్తున్న వారు 100 మంది ఉండగా, స్కూలుకి పంపని వారు 145 మంది ఉన్నారు. వేతనం తక్కువ కావడం, చదువు తక్కువ కావడం, అప్పులు ఉండడం, సొంత

ఇల్లు లేకపోవడం తదితర కారణాలు ఈ పరిస్థితులకు మూలం.

ఒంటరి మహిళల సమస్యలు - పరిష్కారాలు:

1. స్త్రీలను పురుషులతో సమానంగా పరిగణించి, గౌరవించాలి. 2. ఇంటా బయటా కూడా వారికి సమాన అవకాశాలు కల్పించాలి. 3. ఒంటరి మహిళలకు ప్రభుత్వం పక్కాగృహాలు ఇవ్వాలి. 4. వారి సామర్థ్యాన్ని బట్టి ప్రభుత్వం ఉపాధి కల్పించాలి. 5. భర్త చనిపోయినా, విడిపోయినా ప్రభుత్వం పెన్షన్ మూడు నెలలోపు ఇవ్వాలి. 6. డెత్ సర్టిఫికేట్ మంజూరు కాలపరిమితి మూడేళ్లుగా పరిగణించాలి. 7. ఆన్లైన్లో శ్మశాన వాటిక నుంచి మరణ ధృవీకరణ వత్రాల మంజూరుకు చర్యలు తీసుకోవాలి. 8. ఒంటరి మహిళ కుటుంబానికి ప్రభుత్వం కనీసం 5 వేల రూపాయల భృతి ఇవ్వాలి. 9. ఉచిత వైద్యసదుపాయం కల్పించాలి. 10. పిల్లలకు ఉచిత విద్య అందించాలి. 11. ఒంటరి మహిళల మానసిక రుగ్మతల ఉచిత నివారణ సేవలు అందించాలి.

ఓ మహిళ కన్నీటి గాధ ఇది:

నా వయసు 32 సంవత్సరాలు, నాకు ఇద్దరు పిల్లలు. పుట్టింటి వాళ్లు కట్నం ఇచ్చి నా పెళ్లి చేశారు. మా వివాహం జరిగిన మూడో రోజు నుంచే నా భర్త నుంచి వేధింపులు మొదలయ్యాయి. పనికి వెళ్లకుండా, తాగి, నన్ను కొట్టేవాడు, తిండి పెట్టేవాడు కాదు. నా పుట్టింటి వారు రెండుమూడు సార్లు గదమాయించి ఆ తరువాత నీ కర్మ ఏ జన్మలో చేసిన పాపమో అనుభవించు అని వదిలేశారు. కొన్నాళ్లకు నా భర్తకు లివర్ పాడవడంతో ఆసుపత్రిలో నెల రోజులు ఉంచి వైద్యం చేయించాను. ఆసుపత్రి నుంచి వచ్చిన రోజు నుంచే తాగడం మొదలు పెట్టాడు. వారం రోజులకే కామెర్లు తిరగ బెట్టడంతో ఆసుపత్రిల చుట్టూ తిరుగుతూనే ఉన్నాం, ఆయన తాగుతూనే ఉన్నాడు. రక్తం లేక కొన్నాళ్లకు కాళ్లు, చేతులు పడిపోయి నెల రోజులు మంచంలో ఉండి చని పోయాడు. 7 నెలల పాటు చేయించిన వైద్యానికి లక్షా యాభై వేల రూపాయలు

ఈ కాలంలో ఒంటరి మహిళలు పెరుగుతున్నారు. వారికి అనేక సమస్యలు ఉన్నాయి. పట్టించుకోవాల్సిన ప్రభుత్వం తూ.తూ మంత్రంగా పని చేస్తోంది. ఒంటరి మహిళలకు అండగా బద్వా ఉండాలనే ఆలోచనతో ఒంటరి మహిళల సమస్యలపై సర్వే నిర్వహించారు. దీనిలో భాగంగా విజయవాడ నగరంలో పశ్చిమ సిటీ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో 29, 33, 37వ డివిజన్లో సర్వే నిర్వహించాం. ఈ సర్వేలో ఒంటరి మహిళలు ఆర్థిక ఇబ్బందులు, కుటుంబ సభ్యుల నుంచి వచ్చే సమస్యలు, సమాజం ద్వారా వచ్చే సమస్యలు వృత్తి వద్ద, సాంఘికంగా అనేక సమస్యలతో చావుబతుకుల మధ్య బతుకీడుస్తున్నారు.

అయింది. నాకు చదువులేదు. 5వ తరగతి వరకే చదువుకున్నాను. ఇంటి అద్దెలు, అప్పులు, పిల్లల చదువులు, ఇంటి ఖర్చులు ఇలా అనేక సమస్యలతో నాలుగు సంవత్సరాలుగా సతమతమవుతున్నాను. ఇటు పుట్టింటి వారు నీకు కట్నం ఇచ్చి పెళ్లి చేశాం! నీకు ఇచ్చేదేమీ లేదంటున్నారు. అటు అత్తింటి వారు కనీసం పిల్లలకి ఏమీ ఇవ్వలేమంటున్నారు. పనికి వెళితే నెలకు 5వేల రూపాయల వరకూ వస్తాయి. ఇంటి అద్దె 1,500, ఇంటి ఖర్చులు 2,500, భర్త కోసం చేసిన అప్పు తీర్చలేక అవమానాల పాలవుతున్నాను. ఇదీ.. నేడు ఓ ఒంటరి మహిళ పరిస్థితి. నాలుగేళ్లైనా ప్రభుత్వ పెన్షన్ రాలేదని, భర్త తాగి కొట్టిన దెబ్బలకు తరచూ వెన్నుపూస, ఎముకల్లో నొప్పులు రావడం వల్ల ఏ పనీ చేయలేకపోతున్నామని కొందరు మహిళలు భోరున విలపించారు.

భర్త నుంచి విడిగా జీవిస్తున్న ఓ మహిళ దీనస్థితి

లక్షల రూపాయల కట్నం, బంగారం ఇచ్చి ఘనంగా నా వివాహం చేశారు నా తల్లిదండ్రులు. నెల రోజులపాటు సంతోషంగానే సాగింది మా కాపురం. ఆ తరువాత ఇంకా కట్నం కావాలి అని నా భర్త తాగి, కొట్టడం, నిందలు వేయడం మొదలయింది. ఈ క్రమంలో నేను గర్భవతిని కావడంతో మా అత్తవారి కుటుంబమంతా ప్రేమగా

చూసుకున్నారు. ఆడపిల్ల పుట్టడంతో తిరిగి వేధింపులు మొదలయ్యాయి. భరించలేక పుట్టింటి నుంచి డబ్బు తెచ్చి ఇస్తున్నా తృప్తి లేదు, వేధింపులు ఆగలేదు. పెద్ద మనుషుల పంచాయితీలు, పోలీస్ స్టేషన్లో రాజీల వల్ల ఫలితం లేకపోగా హింస రానురానూ ఎక్కువయ్యింది. భరించలేక పుట్టింటి వచ్చి నెల రోజులు ఉన్నానో లేదో.. ఎలాగోలా సర్దుకుని కాపురం చేసుకో, ఇద్దరాడపిల్లలకు బోలేడు కట్నం ఇచ్చాం! అంటూ తిరిగి పంపారు. నా భర్తలో మార్పు లేదు, రోజువారీ అవసరాలూ తీరని పరిస్థితిలో పిల్లల్ని చంపుకోవడం ఇష్టం లేక బయటకు వచ్చి విడిగా ఉంటున్నాను. పెళ్లైన ఐదేళ్లలో నరకమంటే ఎలా ఉంటుందో రుచి చూపించాడు నా భర్త. ఇప్పుడు కూలి పని చేసుకుంటూ పిల్లల్ని ప్రభుత్వ పాఠశాలలో చదివించుకుంటున్నాను. నెలకు 6 వేల రూపాయల వరకు ఆదాయం వస్తోంది. ఇలా బతుకుతున్నా, ఈ సమాజం, కుటుంబం భర్తని ఒదిలేసిన ఆడదంటూ చిన్న చూపు చూస్తూ, సూటిపోటి మాటలంటోంది. ఆడపిల్లలకి పోలీస్ స్టేషన్లో, కోర్టుల్లో న్యాయం జరగదు. ప్రభుత్వం ఏమీ చేయదంటూ తన వేదనను వెళ్లబోసుకుంది.

కుటుంబాన్ని పోషించే బాధ్యతను ఒంటరిగా మోస్తున్న మహిళలు పౌష్టికాహార లోపం, రక్త హీనతతో బాధపడుతున్నారు. దీర్ఘ కాలం కొనసాగుతున్న ఈ పరిస్థితులు అనేక ప్రాణాంతక వ్యాధులకు దారి తీసి అర్థాయుష్కులుగానే జీవితాలను ముగిస్తున్నారు. మరో వైపు వీరి పిల్లలూ చదువుకునే స్థోమత లేక బాల్యంలోనే చదువులకు స్వస్థి చెప్పి, కూలి పనుల్లో చేరి పోతున్నారు, బాల కార్మికులుగా మారిపోతున్నారు. వారి బంగారు భవిష్యత్తును బలి పెడుతున్నారు. నాగరిక సమాజం సిగ్గుతో తలదించుకో వాల్సిన పరిస్థితి ఇది. దయనీయంగా సాగుతున్న ఒంటరి మహిళల జీవితాలకు సమాజం నుంచి, ప్రభుత్వాల నుంచి ఆదరణ, ఆసరా చాలా అవసరం. మహిళా సంఘాలు చేస్తున్న కృషికి సమాజం, ప్రభుత్వాల కృషి తోడయితే ఒంటరి మహిళలు, వారి పిల్లల స్థితిగతులు మారడానికి ఎంతో కాలం పట్టదు.

మా అమ్మ ఉదయమ్మ!

“స్థానినా గ్రాడు దాకా
సాగిరానిచ్చి నిన్ను
ఎర్రసేన చుట్టుముట్టి
గొర్రెకోత కోయుచుండ హిట్లర్
అబ్బనా కళ్లు చల్లబడ్డవయ్య హిట్లర్

శ్రోతలు ఉద్వేగ భరితమయ్యే వారు. చింతల కోటేశ్వరమ్మ మహంకాళి పార్వతితో కలిసి నాజీల యుద్ధోన్మాదాన్ని దునుమాడుతూ భారీ శరీరంతో ఎర్రసైన్యం విజయ గాథలను గానం చేస్తూ ఉదయం చెప్పిన బుర్రకథను ఆలకించిన శ్రోతల కరతాళ ధ్వనులు ఆ తరం ఎన్నడూ మరిచిపోదు. మధ్యతరగతి స్త్రీలను గడప దాటనీయకుండా పరాయి మగవాళ్ల కంట పడడమే అపచారంగా భావించే ఆ రోజుల్లో 80 సం. కిందట మూఢత్వంతో మగ్గిపోతున్న మహిళల్లో చైతన్యజ్వాల రగిలించడం కోసం ఇల్లిల్లా తిరిగి ఉద్యమం నిర్మించిన ఉద్యమాల మామ్మ ఉదయం మామ్మ.

ఎందరో నిస్వార్థ కృషి, త్యాగాల ఫలితమే ఈనాడు మహిళలు సాధించిన అభివృద్ధి. ఆరు దశాబ్దాలకు పైగా స్వాతంత్ర్యోద్యమంలోనూ, మహిళా ఉద్యమ నిర్మాణంలోనూ, రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో హిట్లర్ యుద్ధోన్మాదానికి వ్యతిరేకంగానూ ఉదయం చేసిన కృషి అద్వితీయం. ఉదయం గారి ఖంగుమనే మాట, వేషభాషలు, ఆమె దైనందిన జీవితం అన్నీ ఆమె కృషిని ఆలోచనలను ప్రతిబింబించేవి. భారీ శరీరంతో చీర, షర్టు ధరించి విజయవాడ వీధుల్లో సైకిల్పై తిరుగుతూ ఉద్యమాన్ని నిర్మించిన ఉదయమ్మ జీవితం ఒక పాఠం. స్త్రీల పట్ల సమాజంలో ఉన్న పాత చింతకాయ పచ్చడి భావాలు బద్దలుకొట్టేలా ఉండేది. మగవాళ్లకే

సొంతమైన మెడికల్ అండ్ సేల్స్ రిప్రజెం టేటివ్గా పనిలోకి ప్రవేశించిన ఏకైక మహిళ ఆమె. తాను స్వయంగా సైకిల్ నడపడంతో పాటు ఎందరికో శిక్షణ ఇప్పించారు. ప్రకాశం జిల్లా మహిళా నాయకురాలు

సుబ్బాయమ్మ గారి వంటి నడివయస్సు స్త్రీలతో కూడా సైకిల్ తొక్కించారు. యువతులకు హింసను ఎదుర్కొనే ధైర్యాన్నిచ్చే కరాటే శిక్షణ నిప్పించారు. ఆమె చేసిన ప్రతీ పని ఈనాటి కాషాయ, మనువాదులకు ఒక గుణపాఠం చెప్పినట్టే ఉండేది.

ఉదయం గారు ఉద్యమానికే పరిమితమై లేరు. స్వయంగా కళాకారిణి, రచయిత్రి. ఆమెలో ఉన్న భావోద్వేగాలు ఆమె చేత అంత వయస్సులోనూ ముఖానికి రంగు పూసుకుని నాటకాలు వేయించాయి. పిల్లల సమస్యలపై స్పందించి “ఇది నేటి బాల భారతం” వంటి పుస్తకాలు రచింపజేశాయి. మహిళా ఉద్యమంలో ఆమె కృషి వల్ల 1942లో జరిగిన ఆంధ్ర మహిళా సంఘం మొదటి మహాసభలో రాష్ట్ర సహాయ కార్యదర్శిగా ఎన్నికయ్యారు. దేశ, రాష్ట్ర, రాజకీయ పరిస్థితుల్లో వామపక్ష ఉద్యమ గమనంలో వచ్చిన మార్పుల వల్ల మహిళా ఉద్యమం కొంత వెనకడుగు వేసినా మళ్లీ

పునర్నిర్మాణం కోసం, మహిళా కార్యకర్తల శిక్షణా శిబిరాలు నిర్వహించారు. నడివయస్సులో 1974లో రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి బాధ్యత చేపట్టి 1992 స్వర్ణోత్సవాల నభలో బాధ్యతల నుంచి వైదొలిగి యువతరానికి నాయకత్వం అప్పగించారు. 1924 అక్టోబర్ 13న అభ్యుదయ భావాలు గల ఒక ధనిక రైతు కుటుంబంలో జన్మించి 14 సం. వయస్సులో కమ్యూనిస్టు నాయకులు మోటూరు హనుమంతరావుగారితో వివాహం కావడంతో ఆయన ప్రోత్సాహంతో ఉద్యమ బాట వట్టారు. జీవితంలో ఎన్నో ఒడిదుడుకులు ఎదుర్కొన్నారు. 1948లో 2వ మహిళా మహాసభను నిషేధించిన ఫలితంగా నిషేధాజ్ఞలు ధిక్కరించి తోటి మహిళా నేతలతో కలిసి జైలు జీవితం అనుభవించారు. ఆర్థికంగా కూడా అనేక బాధలు పడ్డారు. 2001 మార్చి 31న అనారోగ్యంతో మరణించారు. కామ్రేడ్ ఉదయం జీవితం నేటి తరానికి ఆదర్శం.

పోరాటం ఓటమి - పోరాటం గెలుపు

స్టీల్ ఫ్యాక్టరీ కార్మికుల సమ్మె ముగిసింది అనే కంటే వారు తిరిగి పనిలో చేరే పరిస్థితికి నెట్టివేయబడ్డారనడం సబబు. ఎందుకంటే వారి కోరికలు నెరవేర్చుకోవాలనే సంకల్పం కార్మికుల గుండెల్లో నిలిచే ఉంది. వాళ్ళకు అన్యాయం జరిగిందని కార్మికులు వ్యధ చెందుతూనే ఉన్నారు. నిప్పు ఇనుములను కరిగిస్తున్నట్లే కార్మికులకు జరిగిన అన్యాయం వారి హృదయాలను దహించి వేస్తూనే ఉంది.

ఈలోగా కాన్సాన్లో శాసనసభ్యులు ఒక శాసనం చేశారు. కార్మికులను తిరిగి బానిసలను చేయాలన్నదే వారి ఉద్దేశం. కార్మికుల సమ్మె హక్కును, వారికి ఇష్టం లేకపోతే పని మానేసే హక్కునూ తొలగిస్తూ శాసనం చేశారు. సమ్మె నిషిద్ధం. సమ్మె చేయడం ఒక శిక్షింప తగిన నేరంగా చట్టం చేశారు.

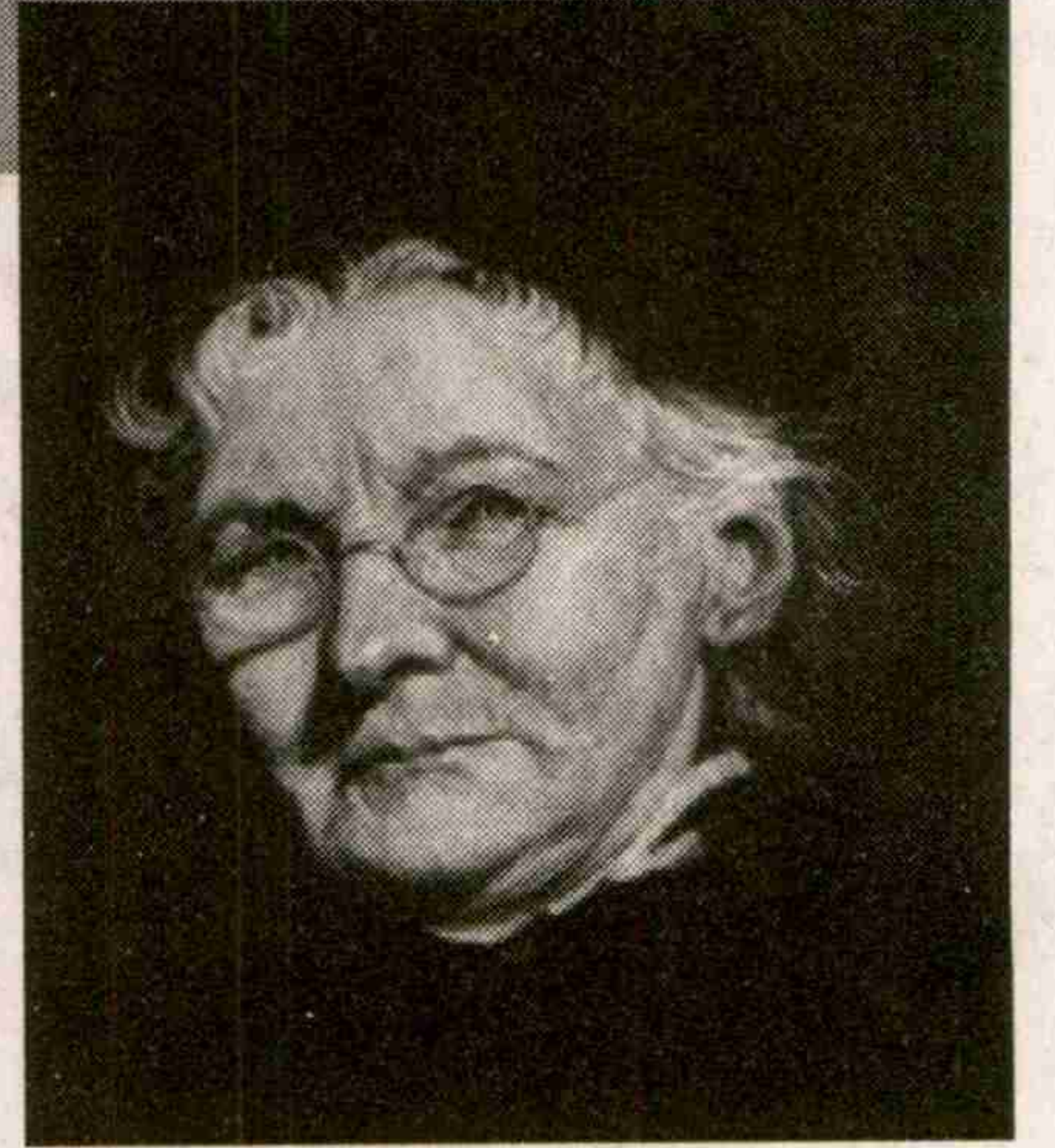
ఆ సమయంలో బొగ్గుగని కార్మికులు సమ్మెలో ఉన్నారు. బొగ్గుగని కార్మికులు సమ్మెలో ఉన్నా, బొగ్గు కాన్సాన్ చేరాల్సిందేనని గవర్నర్ అలెన్ అన్నాడు. బొగ్గు తవ్వేవారి కన్నా బొగ్గే ముఖ్యం. కాన్సాన్లో ఏ కార్మికుడైనా సమ్మె మాటెత్తితే జైలుపాలు కావల్సిందే.

హోవర్ట్ యునైటెడ్ మైన్ వర్కర్స్ యూనియన్ జిల్లా కార్యదర్శి. అతని ఆహ్వానం మేరకు నేను జిల్లాలో పర్యటించి పారిశ్రామిక బానిస చట్టం గురించి వివరించాను. కార్మికుల నుంచి సమ్మె హక్కును తొలగించడం వల్ల వచ్చే నష్టాలను తెలియజెప్పాను. కార్మికులను రెచ్చకొడుతున్నాడన్న నేరారోపణతో హోవర్ట్ను జైలుకు తరలించారు. నిజానికి సమ్మెకు అనుకూలంగా గని కార్మికులంతా ఓటు వేశారు. కానీ కార్మికులకు హాని చేసే చట్టాన్ని వ్యతిరేకించినందుకు

గాను అతను ఒక తిరుగుబాటుదారునిగా ముద్రించబడ్డాడు. 1922 సం॥ ఉత్తరార్ధంలో యునైటెడ్ మైన్ వర్కర్ల సదస్సు జరిగింది. దానికి నేనూ హాజరయ్యాను. బిట్యూమినస్ గనుల్లో యజమానులకు యూనియన్లకు మధ్య అండర్ నన్ అనే జడ్జి గారు మధ్యవర్తిత్వం వహించారు. యజమానుల కోసం బొగ్గుగని కార్మికులు బొగ్గును తవ్వితే జడ్జీలు చట్టాన్ని మదించి యజమానులకు అనుకూలమయిన తీర్పులు, ఇంజక్షన్ లు బయటకు తీస్తారు. అందుకే కార్మికులకన్నా జడ్జీలకు జీతాలెక్కువ.

ఎన్నో తర్జనభర్జనల తరువాత కార్మికులు సమ్మె చేయాలన్న నిర్ణయానికి వచ్చారు. అయితే ఎప్పుడు చేయాలనే నిర్ణయాధికారాన్ని నాయకత్వానికి అప్పగించారు. ముందుగా ఒప్పుకున్నట్టు యజమానులు కార్మిక నాయకులను చర్చలకు ఆహ్వానించలేదు. గతంలో ఎలాగైతే బానిసల చేత బలవంతంగా ప్రత్తి పొలాల్లో పనిచేయించారో ఈ రోజు గవర్నర్ అలెన్ శాసనం కూడా అలాగే ఉంది. కార్మికులు గనులలోకి వచ్చి పనిచేయాల్సిందేనని గవర్నర్ అలెన్ శాసించాడు. కార్మికులు అందుకు సిద్ధపడలేదు. అప్పుడే చదువు ముగించుకు వచ్చిన కాలేజీ కుర్రాళ్ళను,

బొగ్గు గని కార్మికుల కథ ఎక్కడైనా ఒక్కటే. అదో చీకటిగాథ. ఓ వెలుగు రేఖ కోసం వాళ్లు పులుల్లా పోరాడాల్సి ఉంటుంది. వాళ్ళ పిల్లల కళ్ళల్లో కాంతులు చూసేందుకు వారు అడవుల్లో జంతువులలా జీవన్మరణ పోరాటం చేయాల్సిందే. జీవితంలో ఓ చిన్న అందమైన అనుభవం కోసం, ఇంట్లో ఓ సౌకర్యం కోసం, ఓ జత కొత్త బట్టల కోసం వాళ్లు బరితెగించి పోట్లాడాల్సిందే.

సైన్యం నుంచి బయటకు వచ్చిన మాజీ సైనికులను, పనిలో లేని నావికులను, పనుల కోసం ఎదురుచూస్తున్న యువకులను గనిలో పనిచేసేందుకు తీసుకువచ్చారు. వాళ్లు గనుల్లో పనిచేసేందుకు ఒక పిక్నిక్కి వచ్చినట్టు వచ్చేవారు. వాళ్ళు జీవితాంతం స్థిరంగా గనిలో పనిచేయాలనుకోలేదు. కాబట్టి గనుల్లో పని చేసేటప్పుడు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను పట్టించుకునే వారు కాదు. వారికి ఇది ఒక మజిలీ. హోవర్ ఆధ్వర్యంలో యూనియన్లు లేని అనేక కొత్త గనులలో ప్రభుత్వం పనులు ప్రారంభించింది. ఈ గనుల్లో కూడా యూనియన్లు పెట్టేందుకు మేం ఎంతో ప్రయత్నం చేశాం.

బొగ్గు గని కార్మికుల కథ ఎక్కడైనా ఒక్కటే. అదో చీకటిగాథ. ఓ వెలుగు రేఖ కోసం వాళ్లు పులుల్లా పోరాడాల్సి ఉంటుంది. వాళ్ళ పిల్లల కళ్ళల్లో కాంతులు చూసేందుకు వారు అడవుల్లో జంతువుల్లా జీవన్మరణ పోరాటం చేయాల్సిందే. జీవితంలో ఓ చిన్న అందమైన అనుభవం కోసం, ఇంట్లో ఓ సౌకర్యం కోసం, ఓ జత కొత్త బట్టల కోసం వాళ్లు బరితెగించి పోట్లాడాల్సిందే.

ఆ పోరాటంలో ఒక్కొక్కసారి విజయం వరిస్తుంది. ఒక్కొక్కసారి పరాజయం చవిచూడక తప్పదు. అయినా విజయం సాధించాలంటే మళ్ళీమళ్ళీ పోరాడక తప్పదు.

ఆగని పోరాటం

కలమెత్తు, గళమెత్తు
మధ్య వ్యతిరేక ఉద్యమ పోరాటానికి కరమెత్తు
శివమెత్తు ఆపు ఈ విపత్తు
మధ్యనియంత్రణ ఉద్యమానికి మీ ఊపే విద్యుత్తు
మధ్య నిషేధ ఉద్యమానికి తిరగబడాలి జగత్తు
స్త్రీ, పురుషులు కలిసిచేయాలి సమాజాన్ని మరమ్మత్తు
ప్రమత్తులై జోగుతున్న జగత్తును
అప్రమత్తత చేయడానికి వేయాలి పై ఎత్తు

తాళిబొట్లు తెగుతున్నా, రోడ్డు ప్రమాదాలు
అత్యాచారాలు, నేరాలు, ఘోరాలు, అనారోగ్యాల
పాల్గొనే మధ్య విపత్తును చేయాలి అందరు చిత్తు
అందుకు...అందరూ చేయాలి కసరత్తు

మనుషుల అవయవాల్ని భిద్రం చేసి
కుటుంబాల్ని కూల్చే
మహమ్మారి మత్తు వైరస్ పై యుద్ధానికి కత్తి పైకెత్తు
నరలోక వై(స్)తరణి నది ఎండగట్టుట కై దండెత్తు
బాగుపడుతుంది దేశభవిష్యత్తు
దేశాన్ని అభివృద్ధి చేస్తున్నామని చెప్పే నాయకులు
మేధోకులై మాటల మత్తు
మద్యాన్ని సమృద్ధిగా అమ్మే నయవంచకులు చేసే జిత్తు

ఊపిరిని ఉరితీసినా
ఆలోచనల్ని బంధించాలని చూసినా
ఉద్యమం ఇంతటితో ఆగని ఈ తిరుగుబాటే
ఇంతకు ఇంతై వటుడింతై అన్న చందాన మీ
వెంటబడుతుంది
మద్యాన్ని అమ్మే వారిని వధ్యశిలపై పండపెడుతుంది !

కొత్త నిర్ణయం

సగం సగం అని చెప్పుకోవటమేనా
33 శాతం రిజర్వేషన్
సరిపెట్టుకోవటమేనా
కొత్త సంవత్సరంలో
అన్నీ సమానమైతేనేనని పట్టుబడదాం

పనిలో, బడిలో, గుడిలో
ఉద్యోగాలలో, వ్యాపారాలలో
ఎక్కడైనా, ఎప్పుడైనా, ఎంతైనా
పైసా తక్కువంటే ఒప్పుకునేది లేదు
అమ్మాయిలని ఇక కోతంటే చెల్లదు
మహిళలందరిదీ ఒకే నినాదమైతే
రాజకీయాల్లోనూ సగభాగం

ఇవ్వక తప్పదు
ఉగాదికే శ్రీకారం
శంఖారావం పూరిద్దాం ఇప్పుడే.

యలమర్తి అనురాధ
(విహంగ మహిళా సాహిత్య అంతర్జాల
పత్రికలో ప్రచురితమైన కవిత)

నీ అవసరాన్ని
వారు సొమ్ము చేసుకుంటున్నారు
నీ నిస్సహాయతతో
వారు తమ ఇనుప పెట్టెలు
నింపుకుంటున్నారు
బతుకు కోసం నువ్వు చేస్తున్న పోరాటాన్ని
వారు అడ్డుపెట్టుకుంటున్నారు
నీ రంగుల కలల్ని వారు భిద్రం చేస్తున్నారు
నిన్నో బొమ్మను చేశారు
యంత్రంగా మార్చి
పీల్చి పిప్పి చేస్తున్నారు
నీ శరీరంపై నీకు హక్కు లేకుండా చేస్తున్నారు
నీ అంగాంగాన్ని ప్రదర్శిస్తూ వ్యాపారం చేస్తున్నారు
ఇప్పుడు నిన్నే ఓ బూతు అంటున్నారు
ఈ దుష్ట సమాజాన్ని తట్టుకోలేక

వ్యవస్థే వివస్త్ర

- సలీమ

ఎన్ని రాత్రులు నరకయాతన
అనుభవించావో
ఎన్ని వెకిలి చూపులకు
విసిగి వేసారినో నీ మనసుఎన్ని కారుకూతలను
పంటిబిగువున పట్టి పెట్టావో ఇన్నాళ్ళూ
ఇక భరించలేనంటూ తెగించావు
వివస్త్రగా మారి నీ అసహనాన్ని ప్రదర్శించావు
నిన్ను అంగడి సరుకుగా మార్చిన వారికి
గుణపాఠం చెప్పాలనుకున్నావు
కళను నమ్ముకొని బతికే ప్రతి ఒక్కరికీ
నీ కష్టం తెలుస్తున్నది
నువ్వు కాదమ్మా వివస్త్రవు
నిన్ను అలా చూస్తూ చూపిస్తూ
సొమ్ము చేసుకుంటూ ఆనందిస్తున్న ఈ వ్యవస్థే
నిజమైన వివస్త్ర

మనువాదమా?... రాజ్యాంగమా?...

దేశంలో గ్రామాలతోపాటు పట్టణాల్లోనూ కుల వివక్ష, అంటరానితనం, సామాజిక అసమానతలు వివిధ రూపాల్లో కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి. డాక్టర్ అంబేద్కర్ చెప్పినట్లు, కులతత్వానికి గ్రామాలు పునాదిగా ఉన్నాయి. రోజులు మారినా పరిస్థితుల్లో పెద్దగా మార్పు లేదు. ఇంకా ఎంత కాలం రిజర్వేషన్లు? ఎస్సీ, ఎస్టీ అత్యాచారాల నిరోధక చట్టానికి అమాయకులు బలవుతున్నారు అనే వాదనలు క్రమంగా బలం పుంజుకుంటున్నాయి. ఇటువంటి భౌతిక పరిస్థితుల్లో 'ఎస్సీ, ఎస్టీ అత్యాచారాల నిరోధక చట్టం 1989' పై ఇటీవల సుప్రీం కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు ఈ తరహా వాదనలకు ఊపుని, అణిచివేతలకు ఊతాన్ని ఇస్తోంది. ఎస్సీ, ఎస్టీ అట్రాసిటీ యాక్ట్ ఫలితంగా ఎన్ని కేసుల్లో దళితులకు న్యాయం జరిగింది? ఈ చట్టానికి ఎంత మంది ఆగ్రకుల, అమాయక ఆసాములు బలయ్యారు అనే విషయం గణాంకాలను పరిశీలిస్తే తెలిసి పోతుంది. కసాయి, కాషాయ పాలకులు కుల వ్యవస్థను సుస్థిర పరచేందుకు చేస్తున్న ప్రయత్నాల్లో భాగమే ఇదంతా. "మీరు ఒక్క హిందూ యువతిని తీసుకెళితే మేము వంద మంది ముస్లిం యువతుల్ని నరుకుతాం" అంటాడో కాషాయ ముఖ్యమంత్రి, "ఎస్సీలుగా పుట్టాలని ఎవరు మాత్రం కోరుకుంటారు?"

అంటాడు మరో ముఖ్యమంత్రి. రాజ్యాంగం మీద ప్రమాణం చేసి మరీ అధికారాన్ని వెలగబెడుతున్న పాలకుల హిందూ మతోన్మాద, అగ్ర కుల దురంహంకార ధోరణులకు ఇవి మచ్చు తునకలు. దళితుణ్ణి ముఖ్యమంత్రి చేస్తానని చెప్పి, మాట తప్పి, గద్దెనెక్కిన ముఖ్యమంత్రి నిర్వాకం దళితులు అంతటి స్థాయికి ఎదగలేదని చెప్పకనే చెప్పడం అనుకోవాలి. ఇటువంటి పాలకుల ఏలుబడిలో ఎంత కాలం రిజర్వేషన్లు అమలులో ఉంటే దళితుల బతుకులు బాగుపడతాయి? ఎన్ని చట్టాలు చేస్తే వారి మీద దాడులు ఆగిపోతాయి? అమాయకులు బలవుతున్నారంటూ ఆక్రోశిస్తున్న ఈ చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన తరువాత దళితులు మీద దాడులు తగ్గకపోగా మరింత పెరిగిన వైనానికి ఎవరు, ఏం సమాధానం చెబుతారు. ముఖ్యంగా గ్రామాల్లో అమలవుతున్న వివక్ష, వెలివేత, దళిత మహిళలపై లైంగిక దాడులు వెలుగులోకి రావడమే అరుదు. వెలుగులోకి వచ్చినవి అగ్ర కుల భూస్వాముల రాజకీయ ప్రాబల్యం ముందు నిలబడలేక మధ్యలోనే మరుగున పడిపోతున్నాయి.

1984లో కారంచేడులో ఐదుగురు దళితులను, 1991 చుండూరులో 8 మంది దళితులను దారుణంగా తరిమితరిమి నరికి చంపిన హంతకులు అగ్రకుల భూస్వాములు

కావడం వల్లే, నేడు నిర్దోషులుగా, స్వేచ్ఛగా తిరుగుతున్నారు. మన దేశంలో నేటికీ కొనసాగుతున్న కుల వివక్ష, అంటరానితనాన్ని 'హ్యూమన్ రైట్స్ కమిషన్' నివేదిక బట్టబయలు చేస్తోంది. దళితులు న్యాయాన్ని పొందడంలో తీవ్రమైన వివక్ష ఎదుర్కొంటున్నారని. దళితులు పెట్టిన కేసులను న్యాయమూర్తులు నిజాయితీగా పరిశీలించకుండా కొట్టివేస్తున్న సందర్భాలే తరచుగా ఉంటున్నాయని తద్వారా దళితులు న్యాయాన్ని పొందడంలోనూ తీవ్ర వివక్ష ఎదుర్కొంటున్నారని ఈ నివేదిక చెబుతోంది. మన రాష్ట్రంలో చంద్రబాబు పాలనలో దళితులపై దాడులు, అత్యాచారాలు, సామాజిక బహిష్కరణలు పెరిగాయి. దళితులను సామాజిక బహిష్కరణకు చేసిన గరగపర్రు, పెదగొట్టిపాడు, కలికిరి వంటి అనేక చోట్ల అసలు ఎస్సీ, ఎస్టీ ఎట్రాసిటీ కేసుల నమోదు కు యుద్ధం చెయ్యాల్సి వచ్చింది. అయినా సక్రమంగా కేసులు నమోదు చేయలేదు.

కేంద్ర ప్రభుత్వం, 1955లో అంటరానితనాన్ని నిషేధిస్తూ తెచ్చిన చట్టంలోని లోసుగులను నివారించేందుకు 1976లో 'పౌరహక్కుల పరిరక్షణ చట్టం' తీసుకు వచ్చింది. ఈ చట్టాల వల్ల దళితులకు ఒరిగిందేమీ లేకపోవడంతో ఎస్సీ, ఎస్టీ అత్యాచారాల నిరోధక చట్టాన్ని ఉద్యమాల కారణంగా 1989లో పార్లమెంటు ఆమోదించింది. పలు కేసుల్లో సాక్షులు బెదిరింపులకు గురవుతున్నారని, 2015లో ఎస్సీ, ఎస్టీ అత్యాచారాల నిరోధక చట్టానికి చేసిన సవరణలు, 2016 జనవరి 26 నుంచి అమల్లోకి వచ్చాయి.. ఇదీ ఎస్సీ, ఎస్టీ ఎట్రాసిటీ చట్టం రూపొందిన క్రమం.

ఎన్ని చట్టాలు, సవరణలు వచ్చినా దళితులు, గిరిజనులపై దాడులు, అత్యాచారాలు తగ్గలేదనడానికి హోంశాఖ నివేదికే ఆధారం. నేషనల్ క్రైం వార్షిక

రిపోర్టు 2017ను పరిశీలిస్తే దళితులపై 40,401 దాడులు నమోదు కాగా 2016లో 40,801 దాడులు, లైంగిక దాడులు నమోదయ్యాయి. ఉత్తరప్రదేశ్ లో ఎస్సీ, ఎస్టీలపై 10,426 దాడులు, లైంగిక దాడుల కేసులు నమోదయ్యాయి. ఆ తరువాత బీహార్, రాజస్థాన్ లో ఎక్కువగా దాడులు జరిగినట్లు రిపోర్టులు చెబుతున్నాయి. దళిత మహిళలపై 3,172 దాడులు, 2,541 లైంగిక దాడులు నమోదయ్యాయి. గిరిజనులపై 2014లో 6,827 దాడులు జరిగినట్లు నమోదు కాగా 2016లో 6,568 కేసులు నమోదయ్యాయి. పోలీసులు 2016లో 11 వేలకు పైగా కేసులు నమోదు చేయగా కేవలం అందులో సగానికి పైగా కేసులకే చార్జీషీట్ దాఖలు చేశారు. 4,546 కేసులు విచారణ పూర్తయితే కేవలం 700 కేసుల్లోనే ముద్దాయిలకు జరిమానా లేదా స్వల్ప శిక్షలు పడ్డాయి. 3,845 కేసులు కొట్టేశారు. శిక్షలు పడ్డ కేసులు కేవలం 15 శాతం మాత్రమే.

ఎస్సీ, ఎస్టీ అత్యాచార నిరోధక చట్టాన్ని నిర్వీర్యం చేస్తూ సుప్రీం కోర్టు మార్చి 20న తీర్పు ఇచ్చింది. ఈ తీర్పును నిరసిస్తూ దళిత, ఆదివాసీ సంఘాలు ఏప్రిల్ 2న బంద్ కు పిలుపునిచ్చాయి. బీజేపీ పాలిత మధ్యప్రదేశ్, ఉత్తరప్రదేశ్, రాజస్థాన్ తదితర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు బంద్ ను అణిచివేయమని పోలీసులను ఉసిగొల్పాయి. పోలీసులకు తోడు ఆర్ఎన్ఎస్ అనుబంధ సంస్థ భజరంగ్ దళ్ ప్రోత్సాహంతో అగ్రకుల దురహంకారులు నేరుగా తుపాకులు పట్టి బంద్ ను విఫలం చేసేందుకు రంగంలోకి దిగారు. మధ్యప్రదేశ్ లో ఏడుగురు, ఉత్తర ప్రదేశ్ లో ముగ్గురు, రాజస్థాన్ లో ఒక్కరు దళితుల్ని కాల్చి చంపారు. వందల మందిని గాయపరచారు. మేం గాల్లోకే కాల్పులు జరిపాం అని పోలీసులు చెబుతున్నారు. దళితులను చంపింది హిందూ మతోన్మాద శక్తులా? కోర్టు లోపల న్యాయమూర్తుల రూపంలో దళితుల, ఆదివాసీల రక్షణ కోసం ఏర్పడిన చట్టాలకు, రాజ్యాంగానికి తూట్లు

గతంలో లాగా పూర్తిగా వ్యవసాయం వేతనాల మీద, భూస్వాముల మీద ఆధారపడే పరిస్థితి తగ్గింది. వ్యవసాయేతర పనుల ద్వారా వస్తున్న ఉపాధి, పట్టణాలకు వలసపోయి సొంత వృత్తులు చేసుకోవడం వంటి కార్యకలాపాల ద్వారా బతుకుదేరువు కోసం గ్రామాల్లో భూస్వాములపై ఆధారపడడం తగ్గింది. దీంతో దళితులు తమను లెక్క చేయటం లేదన్న కసి పెరిగింది. ఏ చిన్న అవకాశం వచ్చినా దాడులు చేయడం, అక్రమ కేసులు బనాయించడం వంటి చర్యలకు పాల్పడుతున్నారు. అగ్ర కుల దురహంకారులు చేసే ఈ దాడులకు ప్రతిఘటన చైతన్యం కూడా పెరిగింది. ఈ స్వతంత్ర భావాలను, ప్రతిఘటనను భూస్వాములు సహించలేకపోతున్నారు.

పొడవగా, బయట రోడ్లపై నిరసన తెలియజేస్తున్న దళితుల్ని కాషాయ పాలకుల ప్రైవేటు సైన్యాలు దళితుల శరీరాల్ని బుల్లెట్లతో తూట్లు పొడిచి చంపాయి. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏప్రిల్ 2న రివ్యూ పిటిషన్ వేసింది. స్టే ఇవ్వడానికి సుప్రీంకోర్టు నిరాకరించింది. తాము ఇచ్చిన తీర్పు కేంద్ర ప్రభుత్వం పార్లమెంటులో ఇచ్చిన సమాధానాలకు అనుగుణంగా ఉందని చెప్పి తన తీర్పును సమర్థించుకుంది. మహిళల రక్షణ కోసం చేయబడిన సెక్షన్ 498ఎ ఐ.పి.సి.ని కూడా సుప్రీం కోర్టు ఈ విధంగానే నీరు గార్చింది. మహిళలు, దళితులు స్వతంత్రులుకారని బానిసచాకిరి చెయ్యవలసిన వారేనన్న మనువాద సంస్కృతిని న్యాయ వ్యవస్థ అమలు చేస్తున్నది. చట్టం దుర్వినియోగం కాబడుతుందన్న వాదననే ఆనాడు కూడా చేశారు. దేశంలో ఇంత ఆందోళన చెలరేగుతున్నా, కాల్పుల్లో 11 మంది దళితులు హతులైనా, వందల మంది గాయపడినా, వేల మందిని అరెస్టు చేసినా, అంబేద్కర్ పట్ల కపట ప్రేమ కనబరుస్తున్న మోడీ మౌనంగానే ఉన్నారు, కనీసం కాల్పులను ఖండించనైనాలేదు. మోడీ మౌనం అంగీకారం కాక మరేమవుతుంది?

ఇవి కరుడు కట్టిన మతోన్మాద భూస్వామ్య శక్తులు, ఉద్దేశపూర్వకంగా చేస్తున్న దాడి. వ్యవసాయేతర వృత్తుల ద్వారా అందుబాటులోకి వస్తున్న ఉపాధి, పట్టణాలకు వలసపోయి సొంత వృత్తులు చేసుకునే అవకాశాలు క్రమంగా పెరుగుతున్న పరిస్థితుల్లో దళితులు వ్యవసాయ కార్మికులుగా, భూస్వాములపై ఆధారపడే పరిస్థితి తగ్గింది.

దీంతో దళితులు తమను లెక్క చేయటం లేదన్న కసి అగ్రవర్గాల్లో పెరిగింది. ఏ చిన్న అవకాశం వచ్చినా దాడులు చేయడం, అక్రమ కేసులు బనాయించడం వంటి చర్యలకు పాల్పడుతున్నారు. ఇందుకు ప్రతిగా దళితుల్లో పెరుగు తున్న విద్యావంతుల సంఖ్య, తద్వారా సమాంతరంగా పెరుగుతున్న సామాజిక స్పృహ, ప్రజాతంత్ర ఉద్యమాల అండ తదితర కారణాలతో దళిత యువతలో ఆత్మవిశ్వాసం పెరిగింది. అగ్ర కుల దురహంకారులు చేసే ఈ దాడులకు ప్రతిఘటనా చైతన్యం, సామర్థ్యమూ పెరిగింది.

ఈ స్వతంత్ర భావాలను, ప్రతిఘటనను భూస్వాములు సహించలేక పోతున్నారు. అందుకే దళితులకు అండగా ఉన్న అత్యాచార నిరోధక చట్టంపై దాడికి పూనుకున్నారు. ప్రస్తుత సుప్రీం కోర్టు తీర్పు నేపథ్యంలో ఎస్సీ, ఎస్టీ అత్యాచార నిరోధక చట్టాన్ని రాజ్యాంగంలోని 9వ షెడ్యూల్ లో చేర్చడం తక్షణ అవసరం. తద్వారా ఈ చట్టాన్ని సమీక్షించే అధికారం న్యాయ స్థానాలకు ఉండదు. ఈ నేపథ్యంలో వామపక్ష వాదులు, ప్రజాస్వామికవాదులు, లౌకిక వాదులు, అభ్యుదయవాదులంతా సమైక్యమై ఆర్ఎన్ఎస్ ఆధ్వర్యంలో సాగుతున్న మతోన్మాద శక్తుల దమనకాండను ఎదుర్కోవాలి. అందులో భాగంగానే దళితులు, గిరిజనులు, మైనారిటీలు, మహిళలతో సహా సమస్త బాధిత ప్రజానీకానికి అండగా నిలవాలి. అప్పుడే హిందూ మతోన్మాద శక్తులను వెనక్కి నెట్టి మన సమాజాన్ని, దేశాన్ని నవైక్యంగా నిలబెట్టగలం. సమానతవైపు అడుగులేయగలం.

“అమ్మా... నువ్వు వెళ్లిపోక తప్పదా?”
అడిగింది రాధ ఎంతో బాధగా..

“వెళ్లక ఎలా ఉండమంటావే ?
అవతల మీ వదినకు ప్రసవ సమయం
దగ్గర కొస్తోంది. వాళ్లమ్మగారేమో మంచం
దిగలేనంత జబ్బుతో ఉన్నారు. ఈ
సమయంలో వదినను మనం గాక
మరెవరు చూసుకుంటారు ? నువ్వే చెప్పు
”. అన్నది అరుంధతి

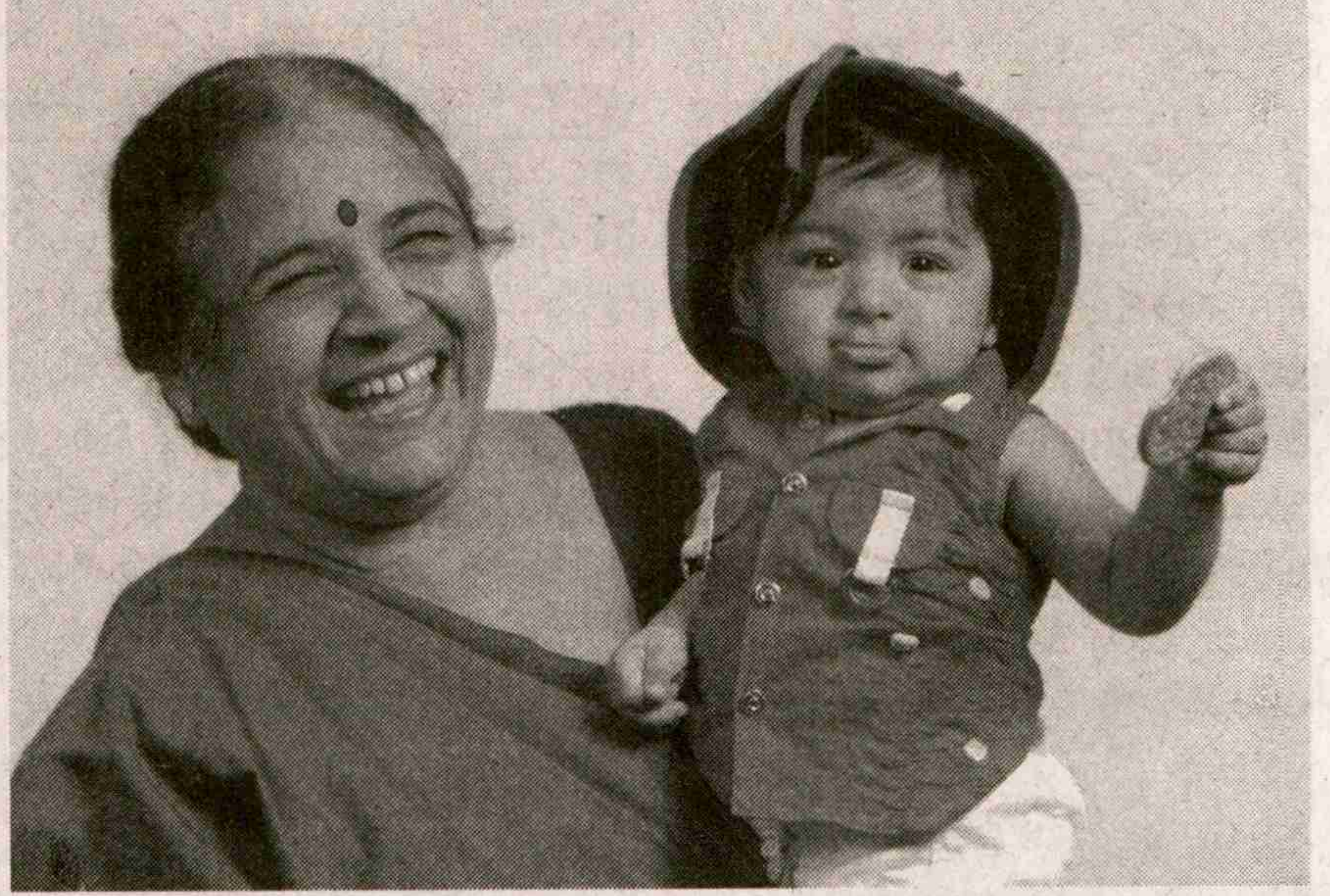
“మరెలాగమ్మా నా ఉద్యోగం ? ఈ
బుజ్జిగాళ్లిద్దరి కోసం ఇప్పటికే మూడు
నెలలు అదనంగా శలవు పెట్టాను, ఇంకా
ఎక్కువ కాలం లీవు తీసుకుంటే ఉద్యోగం
ఊడపీకేస్తారు. ఆ జాబ్ ఉన్నదనే ధీమాతోనే
గదా... ఇల్లా, కారూ, నగలూ, ఫర్నిచరూ
అన్నీ లోను మీద కొనుక్కున్నాము.”.

“ఇప్పుడు పిల్లల కోసం ఉద్యోగం
మానేస్తే ఈ లోన్లన్నీ ఎలా కట్టాలి ?
ఆయనకేమో అక్కడ చెన్నైలో ఉద్యోగం,
నీకు విజయవాడలో కారుండబట్టి ఎన్ని
సార్లైనా శ్రమ లేకుండా వచ్చి వెళ్తున్నారు
మీ అల్లుడు” అన్నది రాధ పిల్లాడికి
పాలిస్తూ.

తనకు పుట్టిన కవల పిల్లల్ని
పెంచడంలో సహాయానికి వచ్చిన తల్లి
అర్ధాంతరంగా తిరిగి వెళ్లిపోతానంటుంటే
కాళ్లా చేతులూ ఆడడం లేదు ఆమెకి.

ఐదు నెలల క్రితం కవలలు పుట్టారు
రాధకి. ఇద్దరూ అందంగా, ఆరోగ్యంగా
బాగానే ఉన్నారు గానీ ఇద్దరినీ
చూసుకోవడం కష్టంగా ఉండి తల్లిని
పిలిపించుకుంది. అరుంధతి పసివాళ్లని
కంటికి రెప్పలా కాపాడుతుంటే ప్రాణం
హాయిగా ఉంది రాధకి. అటువంటిది
ఇప్పుడు తల్లి వెళ్లిపోతానంటుంటే ఏం

మోసేసి సీరావేరం

చెయ్యాలో అర్థం కావడం లేదు ఆమెకి.

“ఇప్పుడు నువ్వు ఉన్నట్టుండి వెళ్లిపోతే
నా గతేమిటమ్మా..?” నడిసంద్రంలో
చిక్కుకుపోయినంత భీతిలో అన్నది రాధ.
“నేను మాత్రం ఏం చెయ్యగలనే ? నా
పరిస్థితి నువ్వు చూస్తున్నావు గదా.. నాకు
మాత్రం నిన్నూ, పిల్లల్నీ ఇలా వదిలేసి
వెళ్లాలంటే బాధగా లేదనుకున్నావా.?”

“ఏం చేద్దామంటే.. ఏం చేద్దామను
కుంటూ” ఇద్దరూ ఒకరికి ఒకరు ప్రశ్నార్థక
మయ్యారు తల్లీకూతుళ్లు చాలాసేపు.

“ఆ... ఒక పనిచెయ్యొచ్చునుకుంటా
బేబీ కేర్ సెంటర్లని ఉంటాయట గదా...
నువ్వు ఆఫీసుకు వచ్చేటప్పుడు పిల్లల్ని అక్కడ
వదిలి సాయంత్రం వచ్చేటప్పుడు
తీసుకొచ్చుకో.. ఇక నీ ఉద్యోగానికి ఢోకా
ఉండదు” అన్నది అరుంధతి సులువైన ఉ
పాయం తిట్టినట్లు అప్పుడే పాలు తాగిన

పెద్దోడికి పొడరు అద్ది జుబ్బా తొడుగుతూ..

“ఏం చెప్తున్నావమ్మా..? ఎవరినో
నమ్మి ఈ పసివాళ్లని వాళ్ల చేతుల్లో ఎలా
పెట్టమంటావు ? వాళ్లు మనలాగా శ్రద్ధగా,
ప్రేమగా ఎందుకు చూస్తారు ?”

“మరింకేం చేద్దామే.. నాకేం తోచడం
లేదు” అంటూ ఆలోచనలో పడిన
అరుంధతి ఆ పల్లెలో మీ అత్తగారున్నారు
గదా.. ఆమెను తీసుకొచ్చుకో. నిన్నూ, నీ
పిల్లల్ని కూడా బంగారంలా చూసు
కుంటారు. నువ్వు నిశ్చింతగా నీ
ఉద్యోగం చేసుకోవచ్చు”

“అమ్మా... అదొక్కటి తప్ప ఇంకేమైనా
చెప్పు !” రయ్యమని క్రోధం దూసుకొచ్చింది
రాధ గొంతులో.

“నీకెంత కోపం వచ్చినా నేను అది
తప్ప ఇంకేమీ చెప్పలేనమ్మా... నాకు ఇంకే
మార్గమూ కనబడడం లేదు..”

“ఎలా అమ్మా...ఇప్పుడు ఆవిణ్ణి పిలవడం..? ఒకప్పుడు ఆమెని వదిలించు కోవడానికి నానా తిప్పలు పడి..మళ్ళీ ఇప్పుడు ఆమె కాళ్ళు పట్టుకోమంటావా..?”

“పట్టుకోవే... తప్పు లేదు. నీకు అది తప్పుదు కూడా. అప్పుడు “తప్పు చేస్తున్నావమ్మా..” అని నేనెంత మొత్తుకున్నా విన్నించుకున్నావా.. ? మా మొగుడూ పెళ్ళాల్లిద్దరికీ మంచి ఉద్యోగాలున్నాయి. బోలెడు డబ్బు సంపాదించుకుంటున్నామనే అహంకారంతో మిడిసిపడ్డావు. ఇప్పుడు అనుభవించు.” ఆపుకుందామన్నా ఆగని రౌద్రం అరుంధతి కంఠంలోంచి దూకింది..

“అమ్మా..అసలు నువ్వు నాకన్న తల్లివా..? సవతి తల్లివా..? కన్నతల్లి అనాల్సిన మాటలేనా ఇవి..?” రాధ కళ్ళు కట్టలు తెగిన కృష్ణమ్మను తల పించాయి..

మీ అత్తగారు శ్యామల కూడా నీ మొగుణ్ణి కన్నతల్లేనే.. అతడేమీ గాలికి పుట్టి ధూళికి పెరగలేదు. పాపం.. భర్త చనిపోయినా, చేతిలో చిల్లిగవ్వ లేక పోయినా, అయినవారు ఆదుకోక పోయినా వెరవకుండా, దడవకుండా నాలుగిళ్ళల్లో వంటలు చేసి, మిషను కుట్టి నానా తంటాలు పడి బిడ్డను పెంచుకుంది. ఇంజనీరుని చేసింది..”

“ప్రేమ పేరుతో నువ్వు ఎగరేసుకు పోయినా సహించింది. అన్ని బాధలు, కష్టాలు అనుభవించిన ఆమె ఈ పెద్ద వయసులో కొడుకు నీడన తలదాచు కుందామను కోవడం నేరమా ? మనుమల ముద్దు మురి పాలు చూడాలనుకోవడం పాపమా ? ”

“ ఆమె అందంగా, హుందాగా

మీ అత్తగారు శ్యామల కూడా నీ మొగుణ్ణి కన్నతల్లేనే.. అతడేమీ గాలికి పుట్టి ధూళికి పెరగలేదు. పాపం.. భర్త చనిపోయినా, చేతిలో చిల్లిగవ్వ లేకపోయినా, అయినవారు ఆదుకోకపోయినా వెరవకుండా, దడవకుండా నాలుగిళ్ళల్లో వంటలు చేసి, మిషను కుట్టి నానా తంటాలు పడి బిడ్డను పెంచుకుంది. ఇంజనీరుని చేసింది..”

“ప్రేమ పేరుతో నువ్వు ఎగరేసుకు పోయినా సహించింది. అన్ని బాధలు, కష్టాలు అనుభవించిన ఆమె ఈ పెద్ద వయసులో కొడుకు నీడన తలదాచుకుందామను కోవడం నేరమా ? మనుమల ముద్దు మురి పాలు చూడాలనుకోవడం పాపమా ? ”

లేదని, నీ అంతస్తుకు సరిపోదనీ నువ్వు ఆమె ఆశలన్నీ నేలకూల్చి, కోరికలు సమాధి చేసి ఆ నిర్భాగ్యురాలిని ఒంటరిగా, దిక్కులేని దానిలా ఆ పల్లెలో వదిలేసి వచ్చి ఇక్కడ కాపురం పెట్టావు. ఇప్పుడు నీ కొడుకుల్ని పెంచడానికి పెద్దదిక్కు ఎవరూ లేక పెనుగులాడుతున్నావు.

“అక్కడ ఆమె తనలాంటి కొందరు అభాగ్యులకు కుట్టు, అల్లికలు ఇంకా ఏవేవో నేర్పుతూ కాలం వెళ్ళదీస్తోంది. నీ పుణ్యమా అని ఆమె దిగులుతో, వేదనతో కుంగి, కృశించిపోలేదు. మంచి నడవడిక ఇచ్చిన మనోధైర్యంతో మహారాణిలా బతుకు తోంది. అయినా అసలు నిన్ను కాదే అనాల్సింది. నీ మొగుడు మహాను భావుణ్ణనాలి. పెళ్ళాం బెల్లం, తల్లి అల్లం అన్నట్లు ఆమెను దిక్కులేని దానిలా వదిలేశాడు చూడూ...అతడికి పెట్టాలి గడ్డి..” ఆవేశంతో అలిసిపోయింది అరుంధతి.

“అమ్మా..అయ్యిందా నీ తిట్ల పురాణం ఇంకా మిగిలి ఉందా..?” అంటూ ఉయ్యాలలో పిల్లలు రాగం అందుకోవడంతో లోపలకు పరుగెత్తింది రాధ.

“అబ్బ...ఇప్పుడు ప్రాణానికెంత హాయిగా ఉందో..అనుభవజ్ఞురాలైన అత్తగారి పెంపకంలో పిల్లలిద్దరూ దొరబాబుల్లా, యువరాజుల్లా

పెరుగుతున్నారు. నాకు ఉద్యోగ బాధ్యతే తప్ప, పనిమనిషి సాయంతో ఇంటి పని, వంట పని అన్నీ అత్తయ్య చూసుకుంటున్నారు. ఆయనా అప్పుడప్పుడు వచ్చివెళ్తూ ఆనందంగా ఫీలవుతున్నారు.

“అమ్మ అన్నది నిజమే..అప్పుడు నేను అహంకారంతో అత్తయ్యను తృణీకరించాను. మహాగర్వంతో మాన వత్వమే మరిచాను. నా బుజ్జిబాబులే... ఈ బంగారు కొండలే నా కళ్ళు తెరిపించారు. నాలో ఆత్మ పరిశీలన కల్గించారు.

“అమ్మ అన్నట్లు అత్తయ్య మహోన్నతురాలు. కాబట్టే నేను చేసిన అవమానం, నేను చూపిన అహంకారం అన్నీ మరిచి పోయి నన్ను, ఆయన్ను మనస్ఫూర్తిగా క్షమించారు. మనవల కోసం పరుగెత్తుకు వచ్చారు”.

“అన్ని అనర్థాలకు మూలం అహంకారమే. అహంకారపూరిత హృదయం ఎప్పటికీ ప్రశాంతంగా ఉండలేదు. మనసులో పొగరు అనే చీకటి తొలగిపోతే కాని ప్రశాంతత అనే పండు వెన్నెల ప్రకాశించదు”.

“ప్రశాంతమైన మనస్సు మానస సరోవరం అంత స్వచ్ఛం. పవిత్రం కూడా. ఈ ప్రశాంతత నాకు లభించేట్టు చేసిన నా వరాల తండ్రులకు వేలవేల ముద్దులు” అనుకుంటూ ఒడిలోని పిల్లలిద్దరిపై ముద్దుల వర్షం కురిపించింది రాధ.

భిక్షావతి గారి జీవితం నేటి తరానికి అనుసరణీయం

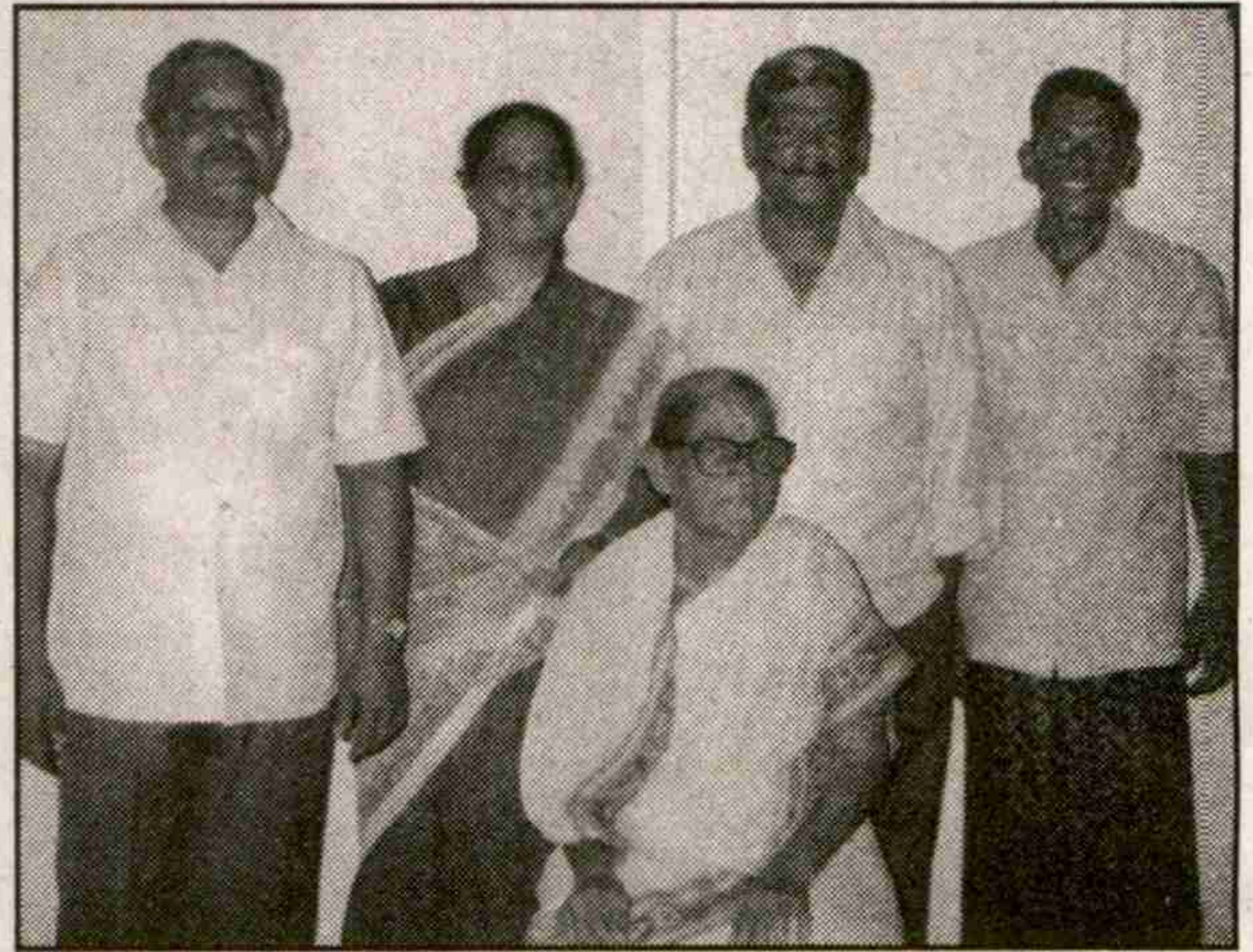
కృష్ణాజిల్లా, ఉయ్యూరు మండలం, గండిగుంట గ్రామంలో 1932 జనవరి 14న వల్లభనేని అంజయ్య, సుభద్రమ్మ దంపతులకు భిక్షావతి జన్మించారు. కమ్యూనిస్టు పార్టీ సానుభూతిపరుల కుటుంబం కావడంతో, వారి ప్రోత్సాహం ఆమెకు తోడయ్యింది. 9 సంవత్సరాల వయసులోనే బాల సంఘంలో సభ్యురాలిగా చేరి, పత్రికల్లో వచ్చే ముఖ్యమయిన వార్తలను కత్తిరించి గోడలకు అంటించడం వంటి పనులు చేసేవారు.

8వ తరగతితోనే చదువు ముగించారు. దండమూడి సుబ్బారావు గారు యువజన సంఘం అధ్యక్షుడిగా ఉన్న సమయంలో తానూ, సంఘ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనేవారు. ఆమె 16వ ఏట (1948) మేనమామ డివీఎస్ తో వివాహమైంది. నాటి రోజుల్లో ఎంతో మంది మహిళలు వివాహానికి పూర్వం తల్లిదండ్రుల ప్రోత్సాహంతో ఉద్యమాల్లో పనిచేసినా వివాహం తరువాత భర్త ఇష్ట ప్రకారం నడుచుకోవాల్సిన పరిస్థితి ఉండేది, నేటికీ ఉందనుకోండి. భిక్షావతి గారికి పెళ్లైన తరువాతా ఇటువంటి పరిస్థితి ఎదురు కాలేదు.

నేటి తరం భిక్షావతి అక్కగా పిలుచు కునే ఆమె, ఆనాటి తరానికి 'చిట్టెమ్మ'గా సుపరిచితురాలు. స్వాతంత్ర్యోద్యమ కాలం నుంచే ఆమె రాజకీయాలను అధ్యయనం చేశారు. డివీఎస్ ఆమెకు పుస్తక పఠనంపై ఆసక్తిని కలిగించే విధంగా దినపత్రికలను చదవడంతో పాటు ప్రముఖుల జీవిత చరిత్రలు, సైద్ధాంతిక గ్రంథాలను పరిచయం చేశారు. ఆ క్రమంలోనే "జెన్నీ మార్స్" పుస్తకం తనను ఎంతగానో ప్రభావితం చేసిందని, తన జీవితం యావత్తూ..

కమ్యూనిస్టు పార్టీ వైపు వయనింప జేసేంతటి ప్రభావం అని మాటల సందర్భంలో భిక్షావతిగారు చెప్పే వారు. కడియాల గోపాలరావు, చంద్ర రాజేశ్వరరావు, పుచ్చలపల్లి సుందరయ్యగార్ల ప్రోద్బలంతో మానికొండ సూర్య వతి, నాగెళ్ల రాజేశ్వరమ్మ, చంద్ర సావిత్రమ్మ, కాట్రగడ్డ

హనుమాయమ్మల నాయకత్వాన 1934లోనే మహిళా సంఘాన్ని స్థాపించారు. ఈ సంఘం ఒక వైపు జాతీయోద్యమంలో మహిళల్ని భాగస్వాములను చేస్తూనే మరో వైపు వివక్షత, అసమానతలు, సనాతన సంప్రదాయాలు, మూఢాచారాలు, అవిద్యకు వ్యతిరేకంగా సమాన హక్కుల కోసం పల్లెపల్లె తిరిగి మహిళల్లో చైతన్యాన్ని రగిలిస్తోంది. 1945లో కాటూరులో జరిగిన మహిళా మహాసభకు భిక్షావతి వాలంటీర్ గా పాల్గొన్నారు. అలా పరిచయమైన భిక్షావతిగారిని, సూర్యవతి గారు తరచూ కలుస్తూ మహిళా ఉద్యమంలో పనిచేసేలా మలచారు. కామ్రేడ్ సుందరయ్య, చంద్ర రాజేశ్వరరావు గారి నాయకత్వాన తెలంగాణ సాయుధ రైతాంగ పోరాటం ముమ్మరంగా జరుగుతున్న కాలంలో ఆంధ్ర ప్రాంతంలోని కృష్ణా, గుంటూరు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాల్లో ప్రభుత్వం, పార్టీ పై నిషేధం విధించింది. ఇక్కడా పెద్ద ఎత్తున నిర్బంధ కాండ కొనసాగింది. నాయకత్వం రహస్యంగా పనిచేయాల్సిన పరిస్థితుల్లో సుందరయ్య గారి ఆదేశం మేరకు బందర్లో డివీఎస్, భిక్షావతి దంపతులు కాపురం పెట్టి రహస్య డెన్ నడిపేవారు. పార్టీ

కార్యకలాపాలు ఆ ఇంటి నుంచే నడిపేవారు. పత్రిక నిర్వహణలోనూ, కరపత్రాలు, సర్క్యులర్ల తయారీ, వాటిని కార్యకర్తలకు అందించడంలోనూ ఆమె పూర్తి సహాయ సహకారాలు అందించేవారు. 1949లో భిక్షావతిగారు గర్భిణిగా ఉన్న సమయంలో డివీఎస్ ను అరెస్టు చేసి రహస్య స్థావరాలు చెప్పమని చిత్రహింసలకు గురిచేసిన పోలీసులు ఆయన నోట ఒక్క మాట కూడా

1949లో గర్భిణిగా ఉన్న సమయంలో డివీఎస్ ను అరెస్టు చేసి రహస్య స్థావరాలు చెప్పాలని చిత్ర హింసలకు గురిచేసినా ఆయన నోట ఒక్క మాట కూడా చెప్పించలేకపోయారు. డివీఎస్ ను జైల్లో నిర్బంధించారు. జైలు నుంచే భిక్షావతికి డివీఎస్ దైర్యం చెబుతూ ఉత్తరాలు రాసేవారు. కుటుంబ అవసరాలు తగ్గించుకుని పార్టీకి, పత్రికా అభివృద్ధికి చేతనైనంత సాయం చేయాలని సూచించేవారు. ఆయన మాటలను ఆమె తు.చ. తప్పక పాటించేవారు. 'ప్రజాశక్తి' పత్రికను చదవడమే కాక, సాహిత్యం అమ్మకాల్లో ముందుండేవారు.

చెప్పించలేకపోయారు. డీవీఎస్‌ను జైల్లో నిర్బంధించారు. ప్రజాశక్తి పత్రికను చదవడమే కాక, సాహిత్యం అమ్మకాల్లో ముందుండేవారు. డీవీఎస్ జైలు నుంచి విడుదలయ్యే నాటికి పుట్టిన పిల్లాడికి ఏడాదిన్నర వయస్సు వచ్చింది. 1952లో పార్టీ ఆదేశం మేరకు బందరు నుంచి విజయవాడకు కాపురం మార్చారు. అప్పటినుంచి భిక్షావతి సూర్యావతి గారితో కలిసి మహిళా సంఘం కార్యక్రమాల్లో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. 1964లో పార్టీ చీలిక అనంతరం భిక్షావతి దంపతులు భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ (మార్క్సిస్టు) వైపు నిలబడ్డారు. డిటెన్యూల విడుదల కోసం, వారి కుటుంబాలకు ఆర్థిక సహాయం చేయడం కోసం మోటారు ఉదయం గారితో కలిసి భిక్షావతి గారు రాష్ట్రం అంతా పర్యటించారు. డిటెన్యూ కుటుంబాల్లోని మహిళలకు మనోధైర్యం కల్పించారు.

1964 డిసెంబరులో అతివాద నాయకులను దేశ వ్యాప్తంగా నాటి కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అరెస్టు చేసింది. వారిలో డివిఎస్ కూడా ఉన్నారు. జైలు నుంచే భిక్షావతికి డీవీఎస్ ధైర్యం చెబుతూ ఉత్తరాలు రాసేవారు. అందులో కుటుంబ ఖర్చులు తగ్గించుకుని పార్టీకి, పత్రికాభివృద్ధికి చేతనైనంత సాయం చేయాలని రాసేవారు. ఆయన మాటలను ఆమె తూ.చా తప్పక పాటించేవారు.

డీవీఎస్ 39 ఏళ్ల వయస్సులోనే, అంటే 1966లో ప్రభుత్వ క్రూర నిర్బంధం వల్ల అనారోగ్యంతో మరణించారు. ఆయన్ను బతికించు కోవడానికి పార్టీ నాయకత్వం, భిక్షావతి గారు చేసిన ప్రయత్నాలు ఫలించలేదు. చనిపోతూ.. డీవీఎస్ “నీవు బాధపడొద్దు. నేను ఎలా పనిచేశానో నీవు అలాగే పార్టీ పట్ల విశ్వాసం కలిగి ఉండి పనిచెయ్యి” అని చెప్పారు. ఆ మాటల ప్రభావంతో ఆమె ఐదు దశాబ్దాల పాటు పార్టీ

పట్ల అచంచల విశ్వాసంతో పనిచేశారు. కామ్రేడ్ సుందరయ్యగారు డీవీఎస్ మరణం తరువాత పిల్లల బాధ్యత పార్టీ తీసుకుంటుందని చెబితే ఆమె మృదువుగా తిరస్కరించి ‘పిల్లల్ని నేను చూసుకుంటాను. నేను, పిల్లలూ పార్టీ ఆశయాలకు కట్టుబడి ఉంటాము’ అని చెప్పడంతో పీఎస్‌తో సహా ఆమె ధైర్యానికి, మనోనిబ్బరానికి అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. తండ్రి మరణానంతరం “మీరు వదిలిన ఆశయాన్ని ముందుకు తీసుకెళతాను” అని శారద శపథం పూనారని భిక్షావతి గారు చెప్పారు. అందుకు అనుగుణంగానే శారద పార్టీ హోల్‌టైమర్ అయిన నర్సింగరావుని వివాహమాడారు.

ఈనాటి తరం భిక్షావతిగారి నుంచి అనేకాంశాలను స్ఫూర్తిగా తీసుకోవాలి. ఆమె పార్టీని కుటుంబంగా భావించారు. ఆమె చనిపోయిన రోజు శారద కూతురు సుమిత్ర మాట్లాడుతూ “మా అమ్మమ్మ ఎప్పుడూ పార్టీ నిర్మాణం, పనిపద్ధతుల గురించి చెబుతూ పార్టీయే కుటుంబం, కుటుంబమే పార్టీ” అని పదేపదే చెబుతుండేదని గద్గద్ స్వరంతో సభలో చెప్పారు. తన పిల్లలు పార్టీలో పనిచేయాలని భిక్షావతి బలంగా అభిప్రాయ పడేవారు. నలుగురు పిల్లల్లో ఇద్దరు డీవీఎస్‌కు ప్రాణప్రదమయిన ప్రజాశక్తిలో పనిచేస్తుంటే ఆమె ఎంతో ఆనందించేవారు. కుమార్తె శారద ఉద్యోగం చేస్తూనే మహిళా

ఉద్యమం, శ్రామిక ఉద్యమాల్లో పనిచేస్తుంటే గర్వపడేవారు. శారద యాక్సిడెంట్‌లో హఠాన్మరణానికి గురైతే కుంగిపోయారు. ఆమె మనుమరాలు సుమిత్ర మహిళా ఉద్యమంలో విశాఖ నగర కమిటీలో ఉండి పనిచేస్తోంది. కొడుకు భానుప్రసాద్ ఈనాటికీ ప్రజాశక్తిలో కొనసాగుతున్నారు.

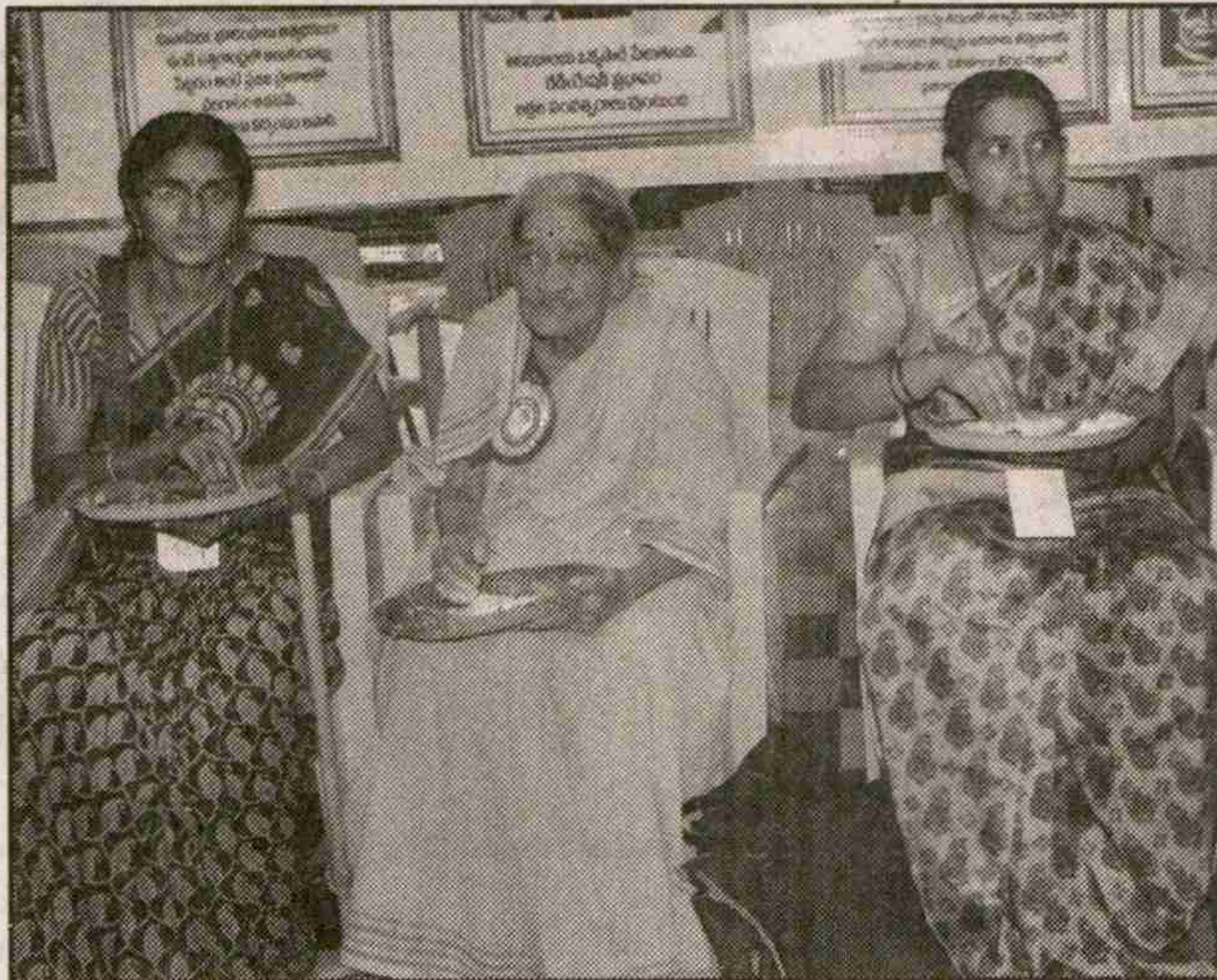
ఆమె ఏనాడూ ప్రచారార్థాటలకు పోలేదు. 1951 నుంచి మహిళా ఉద్యమాల్లో పనిచేశారు. 1964, 68 చీలిక తరువాత 1974లో ఆంధ్రప్రదేశ్ మహిళా సంఘం మహాసభలు ఖమ్మంలో జరిగాయి. ఆ సభలో రాష్ట్ర కమిటీ సభ్యులుగా ఎన్నికై 1999 వరకూ కొనసాగారు. కొత్త తరానికి బాధ్యతలు అప్పగించాలనే తలంపుతో ప్రధాన బాధ్యతల నుంచి వైదొలిగారు. ఆమె ధనిక రైతు కుటుంబంలో జన్మించినా సాదాసీదాగానే జీవించారు. కార్యకర్తల ఎడల ఆప్యాయత కలిగి, ఎంతో నిరాడంబరంగా ఉండేవారు. విజయవాడ నగర కమిటీ కార్యదర్శిగా, పార్టీ నగర కమిటీ సభ్యురాలిగా సుదీర్ఘకాలం పనిచేశారు. నాయకురాలిననే గర్వం, అహంకారం ఎన్నడూ ప్రదర్శించే వారు కాదు. కార్యకర్తలతో కలిసి సామాన్య కార్యకర్తగా పనిచేశారు. సభ్యత్వం చేర్చింపులో స్థానిక సమస్యల పరిష్కారానికి ప్రతి వార్షా తిరిగేవారు. కుటుంబ అవసరాలకన్నా పార్టీ పనులకే ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. కుమార్తె శారద

నిండు గర్భిణిగా ఉన్న సమయంలో ఎన్నికలు జరుగుతున్నాయి. పార్టీ ఒక ప్రాంతం ఎన్నికల బాధ్యతను ఆమెకు అప్పగించింది. శారద వద్ద ఉండేందుకు ఒక మనిషిని ఏర్పాటుచేసి పార్టీ ఇచ్చిన బాధ్యతను నెరవేర్చారు. శారదకు పుట్టిన బిడ్డ గుండెకు రంధ్రం ఉందని డాక్టర్లు చెప్పడంతో ఎంతో ఆవేదన చెందారు.

శారద ఉద్యోగస్థురాలు కావడంతో ఆ బిడ్డను తనే

పెంచారు. ఆ బిడ్డ కొన్ని సంవత్సరాలకే చనిపోయాడు. భిక్షావతి గారు నిండుకుండ. పార్టీ నిర్బంధం, పార్టీలో చీలికలు, కుటుంబంలో డీవీఎస్, మనవడు, కుమార్తె శారద పెద్ద దిక్కుగా భావించిన సుందరయ్య, లీలమ్మలు చనిపోవడం లాంటి విషాద సంఘటనలు ఎన్ని ఎదురయినా మొక్కువోని ధైర్యంతో ముందుకు సాగారు. ఏనాడూ తన కష్టాల గురించి పల్లెత్తు మాట ఎవరికీ చెప్పేవారు కాదు. ప్రస్తుతం కార్యకర్తలు ఏ చిన్నా సమస్య వచ్చినా ఉద్యమాలకు దూరంగా ఉంటున్నారు. తన పిల్లల్ని వదిలి మహిళా ఉద్యమాల్లో చురుకుగా పనిచేసిన వారూ, వారి పిల్లల, పిల్లల దగ్గరకు వచ్చేసరికి వారి పెంపకంలో తలమునక లోతున్నారు.

భిక్షావతి కమ్యూనిస్టు ప్రమాణాలను, విలువలను తు.చ తప్పక ఆచరించేవారు. ఆచరణతోనే ఆమె నిబద్ధతను చాటు కున్నారు. త్యాగంలో ఆమెకు ఆమె సాటి. ఈ నాటి కార్యకర్తలకు ఆమె చేసిన త్యాగాలు తెలియకపోవచ్చు. డీవీఎస్ చనిపోయిన తరువాత ఈఎంఎస్. నంబూద్రి ఆమెను పరామర్శించడానికి వచ్చినప్పుడు పుస్తక తాడును పార్టీకి విరాళంగా ఇచ్చేశారు. హైదరాబాద్ క్రాస్రోడ్స్లో వున్న స్థలాన్ని సుందరయ్య గారు పార్టీ ఆఫీసుకు

అవసరమని కోరగా రెండో మాట లేకుండా నామ మాత్రపు ధరకు ఇచ్చేశారు. ఆ స్థలంలో రాష్ట్ర పార్టీ ఆఫీసు నిర్మాణం జరిగింది. ప్రతి సంవత్సరం డీవీఎస్ వర్ధంతి రోజయిన జనవరి 8న పార్టీకి విరాళం ఇవ్వడం చేశారు. ఈ అంశాలు ఆమె త్యాగనిరతికి మచ్చు తునకలు.

ఆమె ఇల్లు ఎప్పుడూ సుందరయ్య గారి లాంటి మహానుభావులకు ఆశ్రయంగా ఉండేది. డీవీఎస్ కోసం అనేక మంది నాయకులు వచ్చి పోతుండేవారు. ఇంటికి వచ్చిన నాయకులు, కార్యకర్తలను భోజనం చేయకుండా వెళ్లనిచ్చేవారు కాదు. ఇంటికి తీసుకెళ్లకుండా హోటల్ల నుంచి భోజనం తెప్పించడం ఈనాటి సంప్రదాయం. పార్టీ కుటుంబంలో ఎవరయినా అనారోగ్యానికి గురయితే తనతో పాటు నలుగురిని వెంట తీసుకు వెళ్లి పరా మర్శించే వారు. చార్జీలు సొంతగా పెటుకునేవారు. కార్యకర్తల ఇళ్లకు వెళ్లి కుటుంబసభ్యులు పడుతున్న ఇబ్బందుల గురించి తెలుసుకునేవారు. ఆనాడు భిక్షావతి గారితో పనిచేసిన జాన్ బీ, తులనమ్మ, ఫాతిమాగార్లు ఈనాటికీ ఆమెతో ఉన్న అనుబంధాన్నీ, జ్ఞాపకాలనూ నెమరు వేసుకుంటున్నారు.

మానికొండ సూర్యావతి, భిక్షావతి

గార్లను వేరు చేసి చూడలేం. క్రమశిక్షణ, నిరాడంబరత, అంకితభావం, విలువలకు కట్టుబడి ఉండడం, కార్యకర్తల పట్ల ప్రేమ, శ్రద్ధ, ఆటపోట్లు ఎదురైనా కమ్యూనిస్టు నిబద్ధతకు కట్టుబడి ఉండడం, త్యాగాలు వంటి విషయాల్లో ఇద్దరిలో ఎవరినీ తక్కువ చేసి చూడలేం. చివరికి ఆ బంధం పెళ్లిళ్లతో మరింత బలపడింది. 1974 నుంచి 1999 వరకూ రాష్ట్ర

కమిటీ సభ్యులుగా తన వంతు పాత్రను పోషించారు. సారా, మధ్యనిషేధం, అక్షరాస్యత, ప్రసూతి కేంద్రాలు, ఇళ్ల స్థలాలు, మరుగుదొడ్ల కొరకు సాగించిన ఉద్యమాల్లో, ఉదయం గారి నాయకత్వంలో జరిగిన చెవుటూరు మేజర్ కాలువ తవ్వకం సందర్భంగా ఉద్యమంగా జరిగిన మహిళల సమీకరణంలో ప్రముఖ పాత్ర వహించారు. స్త్రీలకు తండ్రి ఆస్తిలో సమాన హక్కు కోసం చట్టసభల్లోనూ, స్థానిక సంస్థల్లోనూ మహిళలకు 33 శాతం రిజర్వేషన్ కోసం జరిగిన ఉద్యమంలో నాయకత్వ పాత్ర వహించారు. లక్షలాది సంతకాల సేకరణలో ఎన్టీఆర్ ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు వేలాది మంది మహిళలతో వినతిపత్రం ఇవ్వడంలో సూర్యావతి, ఉదయం, స్వరాజ్యంగార్లతో పాటు భిక్షావతి గారూ ఉన్నారు.

అతి చిన్న వయసులో.. 13వ ఏట మహిళా మహాసభలో వాలంటీర్ గా పాల్గొనడంతో ప్రారంభమయిన ఆమె పోరాట ప్రస్థానం నమ్మిన ఆశయాల సాధన కోసం కడ దాకా సాగింది. ఆశయాల కోసం, జీవితాల్ని అంకితం చేసిన వ్యక్తుల్లో భిక్షావతి గారు ఒకరు. ఈనాటి యువతకు ఆమె జీవితం ఆదర్శం, అనుసరణీయం.

వీరేశలింగం పంతులు

1874 సంవత్సరంలో చెన్నపట్నం లోని ప్రముఖులు స్త్రీపునర్వివాహాన్ని ప్రోత్సహించడం వరకు ఒక సంస్థను స్థాపించి పనిచేశారు. వారు అన్ని మండలాలకు ప్రకటన పత్రాలను పంపారు. ఆ సంస్థకు శ్రీ పల్లె చెంచలరావుగారు కార్యదర్శిగా ఉన్నారు. రెండేళ్లు హడావుడి చేసి తరువాత మిన్నకుండిపోయారు. ఆ సంస్థ పనిచేయుచున్న కాలంలో వరవన్న వెంకటరంగాచార్యులు స్త్రీ పునర్వివాహం శాస్త్ర సమ్మతం అని ఒక పుస్తకం రాసి ప్రచురించారు.

బాలవితంతువులు భూణహత్యకు పాల్పడకుండా ఉండేరోజు కొరకు పంతులుగారు తహతహలాడేవారు. కానీ ఆ పని మొదలు పెట్టడానికి ఆ సమయానికి సాహసించలేకపోయారు. ఒకనాడు పంతులుగారి సహపాతి చల్లపల్లి బాపయ్య పంతులుగారు పంతులుగారి వద్దకు వచ్చారు. బాపయ్య పంతులుగారు దేశభక్తుడు కూడా. పంతులుగారితో మనము 'స్త్రీ పునర్వివాహానికి కృషి చేయవలెనని' ఎంతో ఉత్సాహంతో చెప్పారు. పంతులుగారికి తనంతటివాడు ఆ మహాత్కార్యాన్ని చేపట్టలేదని మనసులో తలచి మిత్రునితో ఆలోచిద్దామని చెబుతూ ఉపేక్షింపసాగారు. కానీ బాపయ్యగారు వదిలిపెట్టలేదు.

రెండు, మూడు పర్యాయములు పంతులిగారిని ఉత్సాహపరిచారు. మూడవసారి పంతులుగారు బాపయ్యగారితో 'నిన్ను మీ అన్నలు విడిచిపెట్టినను, బంధువులు బాధపెట్టినను నన్ను విడవక, కడవరకు నాతో ఉండి పనిచేస్తావా' అని అడిగారు. బాపయ్యగారు కొంచెం కూడా సంశయింపక 'ఎన్ని కష్టములు వచ్చినను తొలగక నిలిచిపని చేసెదను' అని వెంటనే బదులు చెప్పాడు. అప్పుడు పంతులుగారు

బాపయ్యకు 'సభ ఆహ్వాన పత్రిక రాసి తెమ్మని, తాను సంతకం చేసి ప్రకటిస్తానని' చెప్పాడు. పంతులుగారి ఆహ్వాన పత్రిక వెలువడగానే పట్టణంలోని పండితులందరూ పంతులుగారి మీదకు ధ్వజమెత్తి, కత్తులు నూరడం ఆరంభించారు. పూర్వాచారపరాణ శిఖామణులు, వైదిక పండితులు ఏకమై దాడివెడలారు. బెంగాల్ నందు ఈశ్వరచంద్ర విద్యాసాగర్ రావుగారు స్త్రీపునర్ వివాహంపై ఓ గ్రంథం వ్రాసిన సంగతి పంతులుగారికి తెలుసు. కానీ ఆ గ్రంథం పంతులుగారి వద్ద లేదు. మనుస్మృతి, యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి, పరాసరస్మృతి పంతులుగారి వద్ద వున్నాయి. వాటిని గురించి వ్యాసం ఒకటి 'తత్వబోధిని' ప్రకటించబడింది. మరొకటి 'పురుషార్థ ప్రధాయని'లో ప్రకటించబడింది. ఈ వ్యాసాలు పంతులుగారు సంపాదించగలిగారు. వాటి ఆధారంగా పంతులుగారికి తెలిసిన శాస్త్ర ప్రమాణములతో ఒక ఉపన్యాసం వ్రాసి బాలికా పాఠశాల భవనంలో 1879 ఆగస్టు 3వ తేదీన జరిగిన

మహాసభలో చదివారు. ఉపన్యాసం ముగియగానే ఎద్దుమీదకు లంఘించే పులిలాగా పండితులు, సనాతనపరులు లేచి పంతులుగారిని ఇవ్వం వచ్చినట్టు దూషించారు. వారు పరాసరస్మృతి వచనమునకు విపరీతార్థములు కల్పించి తిట్టసాగారు. పంతులుగారు వారి ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పడానికి సిద్ధమయ్యారు. కానీ పంతులుగారికి ఆ అవకాశం ఇవ్వకుండా పై వారం రోజున తమ ఖండనములు వినిపించెదమని చెప్పి లేచి వెళ్లిపోయారు. అంతకముందు పంతులుగారిని పొగిడిన వారు కూడా స్త్రీ పునర్ వివాహ విషయమై పంతులుగారిని దూషించారు. కొంత మంది మిత్రులుకూడా పంతులుగారిని నిరుత్సాహపరిచారు. కానీ పంతులుగారిని ప్రోత్సహించిన బాపయ్యగారు సంస్కృతం నందు పాండిత్యం కలిగి ఉన్నారు. పంతులుగారికి అనేక విధముల తోడుగా వున్నారు. ఇంతలో పంతులుగారు 30 స్మృతులను తెప్పించారు. వాటిలో

పంతులుగారి వాదనలకు అనుకూలమైన విషయాలు అనేకం లభించాయి. పండితులు ఖండనసభ జరిపిన రోజు వారి వాదనల తదనంతరం పంతులుగారు సోదాహరణ ములతో తన వాదనను వినిపించారు. పంతులుగారి వాదనలు విన్నతరువాత సభికులలో పండితుల ఖండనలు సారం లేనివని, పంతులుగారు చెప్పిన స్త్రీ పునర్ వివాహం శాస్త్ర సమ్మతం అన్న అభిప్రాయం కలిగింది.

పూర్వాచారపరాయణులు, పండితులు పంతులుగారితో బహిరంగ సభలలో తలపడలేక మాయోపాయములు పన్నడం మొదలెట్టారు. కొంత మంది మంచితనంగా

పంతులుగారికి పునర్వివాహం సమ్మతం కాదని నచ్చచెప్ప ప్రయత్నించారు. మరి కొందరు భయపెట్టారు. విశాఖ మండలం నుండి ఒక ఖండన గ్రంథాన్ని తెప్పించారు. సూల పేరి చైనుల వారి ఇంటి లోపల సభ ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. దానికి పునర్వివాహ వ్యతిరేకులను మాత్రమే ఆహ్వానించారు. పంతులుగారు తనను ఆహ్వానిస్తారని తలచలేదు. పంతులుగారు వెళ్లగానే తాము తెప్పించిన ఖండన గ్రంథాన్ని చదివి వినిపించసాగారు. పంతులుగారు సమ యోచితమైన సమాధానాలను చెప్పసాగారు. వారి సమాధానాలు వినకుండా కడుపులో నొప్పి అని ఒకరు, కాలినొప్పి అని ఒకరు

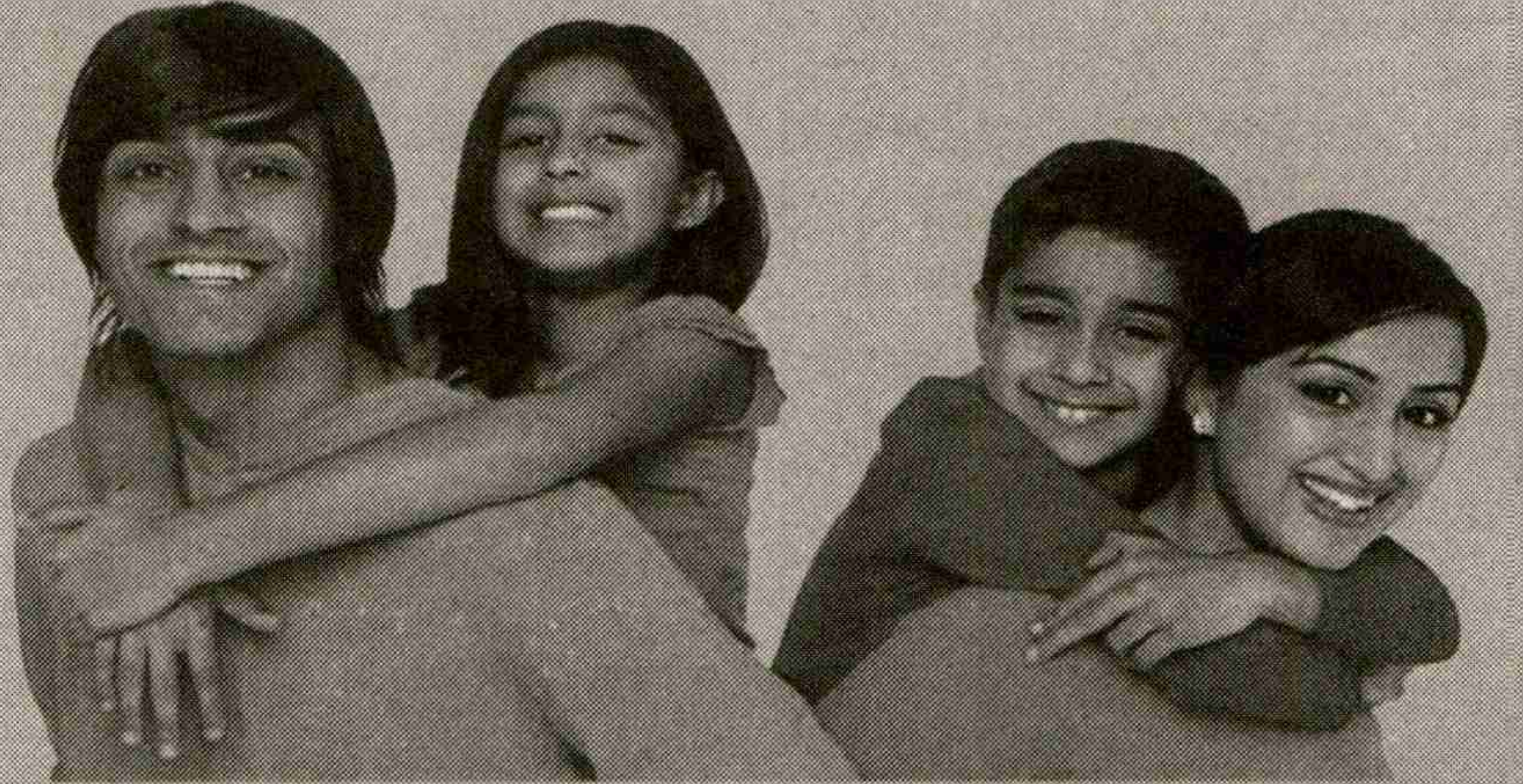
వెళ్లిపోయారు. అప్పుడొక వైష్ణవుడు లేచి తాను స్త్రీ పునర్వివాహ వ్యతిరేకినని చెప్పి సభ నిర్వాహకుల తీరు నచ్చలేదని చెప్పి కేకలు వేస్తూ వెళ్లిపోయారు. పంతులుగారు ప్రథమంలో స్త్రీ పునర్వివాహపు ఉపన్యాసం ప్రకటించగానే తెలుగుదేశం అంతటా పంతులుగారి ఉపన్యాసమును ఖండిస్తూ గ్రంథాలు రాశారు. ఆ గ్రంథం నందలి ముఖ్యాంశాలకు సమాధానం చెప్పటానికి అక్టోబర్ 12న బాలికా పాఠశాలలో 2వ సభ జరిపి తెలియజేశారు. ప్రతివాదుల వాదములకు 'వివేకవర్ధని'లో సమాధానాలు రాయసాగారు. తీరిక సమయంలో ఇతర ప్రదేశాలకు వెళ్లి ఉపన్యాసములు ఇచ్చేవారు.

“మా నలుగురం !”

బాధ్యతల సంచీలని
భుజాన మోస్తూ... ఒకేపరి
నలుగురం నాల్గుదారుల్ని పడతాం
మలిసందేశకి
గూటికి చేరే మూడు ప్రాణాల
ముఖకవళికల్ని తనివితీరా తడమాలని
ఆపేక్షతో అలసట మరచి
ఇంటిలోగిలి కౌగిలిలో ఒదిగిపోతానా!

కార్పొరేట్ చదువుల తుఫాను తాకిడికి
కోచింగ్ సెంటర్ల శిబిరానికి కొట్టుకుపోయిన పిల్లశరణార్థులు
ఆరోగ్య పరిరక్షణా స్పృహ పెచ్చుమీరి
పర్యావరణ రణరంగాన
వాకింగ్ లో కింగ్ రూపుదాల్చే తండ్రి పక్షి
నిశ్శబ్ద మాళిగలలో
ఎంగిలి కంచాలు గళమెత్తి
చేసే గుసగుసలు...!

సకాలానికి సాపాటందించడంలో
మనసంతా విసవిసల పదనిసలు
చిట్టితల్లి గోముగా పెట్టే బుంగమూతి
అలకల కులుకులు
సర్ది చెప్పలేక మింగే గుటకలు

తడి సంతరించుకున్న అరచేతులు
భోజన ప్రక్రియా సమాప్తానికి సంకేతం

ఆకాశం దుప్పటి పరచుకుంటూ
ఆనందాల తారకల్ని తెంచుకుంటూ
గుండెగుండిగ లోంచి
ఉబికే మాటలముద్దల్ని
కాకెంగిలితో పంచుకుంటూ
పగటిభారాన్ని రేయమ్మ పవిటకొంగులో
దాపెడుతూ మా నలుగురం !

- ఇల్ల. ప్రసన్నలక్ష్మి, బొబ్బిలి

చెంగుముడి

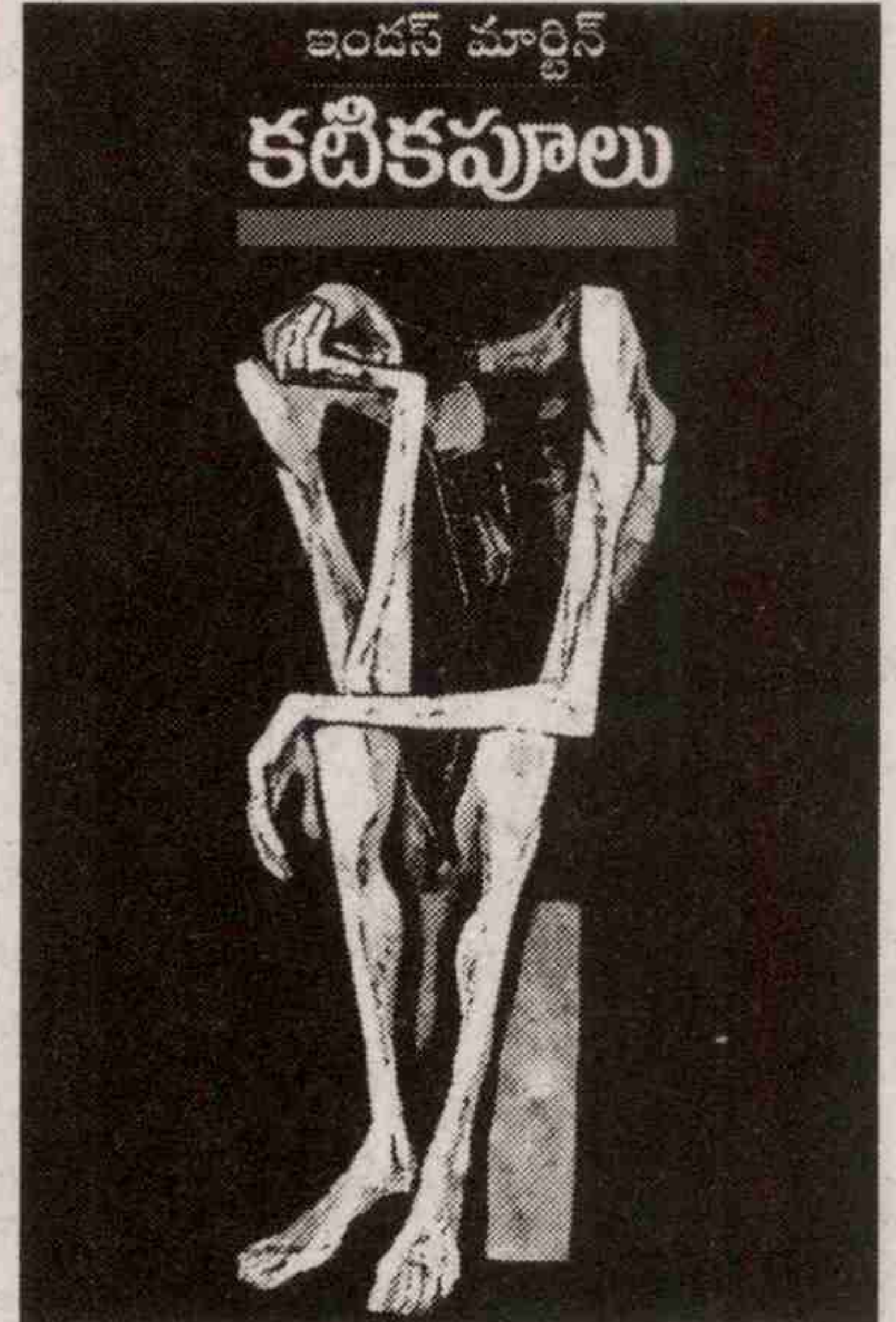

పెద్ద గాలివానొచ్చిన యేడాదే అనుకుంటా పొద్దుగూకులూ మాయమ్మ పొత్తికడుపులో నొప్పని నీల్లలో ఉప్పుగల్లేసు కుని తాగేది. ఒక్కవారి నొప్పి అలింగాక మంచంలో పడి ఓక కోసిన కోడికి మల్లే కొట్టుకుంటా ఉండేది. సచ్చిపోయిన ఆళ్లమ్మను తలసకుంటా “ఓ మాణిక్యమ్మా.. వా తల్లో... ఎందుకన్నావమ్మా.. సావన్నా రాకపోతందే.. ఓయేసయ్యో అనుకుంటా పొర్లిగింతలు పెట్టేది. మా నాయన గణితశాస్త్రం బొక్కుమర్చిపోయిన మా గునకల సీనుగాడు పసాదరావు మాస్టారు ముందు నిలబడ్డట్టు మిడిగుడ్డేసుకుని అట్టాగే నిలబడిపోయేవాడు. మాకత్తిరేనిమో లుంగ జుట్టుకుపోతున్న మా అమ్మ కాళ్లకాడ కూసోని వామ్మ... వామ్మ అని ఏడస్తూ గొను నడుం పట్టిలతో చీమిడిముక్కు తుడుసు కుంటా ఉండేది. పంచలో నులక మంచం మీన పొడుకున్న మా జేజీ మటిక్కి ఎట్టాగో ఓపిక చేసుకుని మాయమ్మకాడికి వచ్చి రెండు చేతులూ తాటాకుల కప్పు దిక్కు ఎత్తి “కనికరం చూపించ నాయనా, మీ సేవకు రాలి మీద నీ కరుణా కటాక్షం చూపిచ్చు తండ్రీ. నీ కుమార్తె గరబంలో ఉండా అపవిత్రత ఆత్మను ఏసునామంలో గద్దిస్తున్నాను” అనుకుంటా కాసేపు కన్నీళ్లు పెట్టుకుంటా మరికాసేపు కేకలు పెట్టుకుంటా పార్థన చేసేది. పేరుకూడా సరిజ్జిగా రాయడం రాని మా చంద్రమ్మ ఎప్పుడో కానీ మాట్లాడని మా

జేజీ ఆ ప్రార్థన చేసేటప్పుడు మటుకు తెలుగువాచకం లెక్కన కనపడేది.

ఇంక మిగిలిన నేను మాయమ్మ చెప్పకుండానే నాయన జేబుల్లోంచి అర్థరూపాయి తీసుకుని సేశగిరిరావు కొట్టుకెళ్లి బరాలగన్ మాత్ర తెచ్చి చెంబుతో కాగులోని నీళ్లు ముంచి మా అమ్మను లేవబట్టి మింగిపిచ్చేవాడిని. సేశగిరిరావు మాత్ర బలమూ, మా జేజీ పార్థనా బలమూ రెండు మూడు గంటలు అట్ట తన్నుకులాడి కూటేల టైంకు లేసి ఎట్టాగొట్టా మూలగతా, ముక్కతా పొయ్యెలిగిచ్చి అన్నం వండేది. కూర చేసే ఓపిక లేకపోతే యానాది నర్సయ్యోళ్ల గుడిసెకు వెళ్లి రూపాయిస్తే నాలుగు చీలిక చేపలు ఇచ్చేవాడు. వాటినే పొయ్యిలోని కణికల మీద కాపుకుని బాగా మగ్గినాక బేటికి తీసి నేల మీద రెండు సార్లు తపా తపా కొడితే మొత్తం మసిరాలిపోయి నీలుక్కున్న ఉప్పుచేప చేతికొచ్చేది. బొడ్డుగిన్నెలో పెల్లడు ఉడుకుడుకు వరన్నం ఏసుకుని లోటాడు నీళ్లు పోసుకుని కళ్లుప్పు ఏసుకుని తాగతా మధ్య మధ్యలో ఉప్పు చేపని తుంచుకుని నాలుక మీద పెట్టుకుని సప్పరిస్తంటే బో కమ్మగుండేది. మాయమ్మ మటికి అట్టానే ఒట్టికడుపుతో మంచం మీద పడుకుని మూలగతా ఉండేది.

ఇట్టా ఉండగానే ఒక ఆదివారం పొద్దున మాయమ్మకు అలింగాని నొప్పి వచ్చి పొళ్లు తోముకునే మనిషి ఆవరిన ఇరుసుకుపడిపోయింది. నీళ్ల గాబుకాడ. మా

కత్తిరేని మాయమ్మను చూసి గుక్కపట్టి ఏడవడం మొదలుపెట్టింది. మా నాయన పొద్దున్నేలేసి చర్చి ముంగట ఊడ్చి కుర్చీలు సర్దేదానికిపోయాడు. నేను ఒక్కలగునా నాయన కాడికెళ్లి అమ్మపడిపోయిన సంగతి చెప్పా. నాయన ఆపాలే పొలుగెట్టి చీపిరి అవకాల పారనూకి రయ్యమని ఇంటికి వచ్చాడు. జయా...మే జయా అని పిలవ్తన్నా మాయమ్మ సోయలోకి రాలా. చెంబుడు నీళ్లు తెచ్చి మొకంమీద చల్లినా కళ్లు తెరవలా. నాయన అట్టనే మిటకరించుకుంటూ దిక్కులు చూస్తున్నాడు. పంచలోని మా జేజీ లేసొచ్చి అట్టా “చేచేతోడికి మల్లే చూత్తావేందిరా అబ్బాయా, దొబ్బునెల్లి రుచ్చాకట్టించుకురా. ఆ పిల్లను ఆసుపత్రికి తీసకపోవాలా” అని గదమాయించే తలికి మా నాయనకు తెలివొచ్చింది.

మూడిళ్ల అవకమాల ఉండ కంచెర్ల ఎడ్వైన్ మాయోళ్లింటికెళ్లాడు. ఎడ్వైన్ మాయ్య రుచ్చా లాగుతాడు. అదృష్టం బాగుండి మాయ్య ఇంకా సెంటర్ కు వెళ్లలా. నాయనా సగం కథ చెప్పేలోపే లుంగీఎగ్గట్టి రుచ్చా సీటు మీదకు దూకి లగెత్తు బావా. అప్పని రోడ్డు మీదకు మోసుకురా అంటా నన్ను రిచ్చా ఎక్కమని మా ఇంటికొచ్చి పడ్డాడు మాయ. జేజీకి నాయన ఏందో చెప్పి మాయమ్మని ఎత్తుకుని భుజాల మీద ఏసుకుని రుచ్చాలో కూకోబెట్టి తన పక్కనే కూకుంటా పోనీరా ఎద్దువీనా, చెరుకుపిల్లి, కాదరుకాను

ఆసుపత్రికి” అని కేకేశాడు. ఎనకమాల నుంచి మా జేజీ పడతా లేత్తా కాఫీ సంచిలో మాయమ్మ గుడ్డలు, ఓ గళాసు పెట్టి మానాయన చేతికి అందించింది.

మా అమ్మని తీసుకుపోయిన తొమ్మిదో రోజు నన్నూ, మా కత్తేనిని చూడాలంటందని మా అమ్మకాడ నుంచి కబురు వస్తే మమ్మల్ని గంపెడు చీకటితోటే బయల్పెట్టి దీసింది మా జేజీ. మా జేజీ చెంగుముడికి ఏలాడే కజానాను ఇప్పి ఖర్చుపెట్టించిన మొగోడే లేదని మా నాయన అంటావుంటాడు. అట్లాటిది ముందురోజు రేత్రే చెంగులో ముడేసిన రెండు రూపాయలు దున్నను కోసే మార్కు కక్కయ్యేకిచ్చి పెందలాడే తీపి ఎనికల గుండా మాంసం ఇంటికి పంపమని చెప్పింది. మార్కు కక్కయ్యే అట్టనే లే అని సంగం రేత్రికాడనే మాంసం కోసి పప్పు కువ్వ మాకే తెచ్చి ఇచ్చాడు. మేం లెగిచే తలికే కూర ఉడకతంది. మా ఇద్దరికి చెరోముద్దా పెట్టి ఇత్తడి టిఫిన్ లో మాయమ్మకు అన్నం, కోపాలో కూర అదిమి పెట్టి మూతబిగించి సంతోడా టిఫిన్ కదలకుండా పట్టుకో నాయనా కూర వారికిపోద్దని నాచేతికిచ్చింది. ఒక చేత్తో మా బుడ్డి కత్రినిని, ఇంకో చేత్తో కర్రనీ పట్టుకుని మెల్లిగా ఎడ్విన్ మాయ్యోళ్ల ఇంటికొచ్చేసరికి, మాయ్య బయట మంచం మీద కూకుని మా రోజానత్తయ్య వేసిచ్చిన సద్దన్నాన్ని తునకల కూరతో ఎగరేసి మింగుతున్నాడు. మమ్మలి చూసి ఇంకా వుసీగా అన్నం మింగేసి చెయ్యి కడుకుంటుండగానే చెంబుతో నీళ్లు ఇచ్చింది. మా అత్త నీళ్లు తాగి మే దొరసాని కూకో. అర్థగంటలో మీ అమ్మకాడికి తీసుకుపోతా అని బందెక్కాడు.

చెరుకుపిల్లి ఖాదర్ ఖాన్ ఆసుపత్రి మా పిర్కాలో యమా డిమాండింగ్ లో ఉండేది. ఏడేడనుంచో వైద్దికం చేపించుకునేవోళ్లు చెరుకుపిల్లి కార్లేసుకుని వచ్చి ఆడనే ఇళ్లు అద్దెకు తీసుకుని ఆపరేషన్లు, వైద్దికం చేపించుకునేవోళ్లు. అట్లాంటి ఆసుపత్రిలోకి అడుగు పెట్టేసరికి ఎటుచూసినా రోగా లొచ్చిన తాలుకూ జనాలు ఆడా ఈడా కూకుని, పొడుకుని కనపడ్డారు. ఎవరో పెద్ద మనిషి తాలుకా అనుకుంటూ పాతికమంది దాకా ఆసాముల ఆడోళ్లు గోడపక్కన నిలబడి వాళ్లవారి ముచ్చట్లు మాట్లాడుకుంటున్నారు.

గేటుకాడే ఎదురొచ్చాడు నాయన. అన్ని రోజులబట్టి అవే గుడ్డలు వేసుకుని వుండాడు. మాసిపోయి, గడ్డంపెరిగి నాయన పిచ్చోళ్లా వున్నాడు. జేజీ నాయన్ను చూసి పిల్లెట్లాగుంది. నిమ్మళం అయ్యిందా అని అడిగింది. నాయన ఏం మాట్లాడకుండా మమ్మల్ని మెట్లు ఎక్కించి పై అంతస్తులో వుండా పెద్దగదికి తీసుకపోయాడు. లోపల 20,30 మంచాల మీద ఆపరేషన్లు చేపిచ్చు కున్నోళ్లు, కాన్పులు చేపిచ్చుకున్నోళ్లుపడు కోనున్నారు. మా కత్తేని మా అమ్మని అల్లంతదూరం నుంచి చూసి లగెత్తుకుంటా మీద పడపోయింది. నాయన గబుక్కున పోయి ఆయమ్మని పట్టుకుని మే మీ అమ్మకి పెద్దాపరేషన్ చేశారు. అట్ట మీద పడమాక, కుట్లు ఇప్పి రెండు రోజులు కూడా కాలా అన్నాడు.

మమ్మల్ని చూస్తానే మాయమ్మ మొకం మరిమక్కాయ పెళ్లికి సున్నం కొట్టిన మా చుట్టిళ్లు లెక్కన ఎలిగిపోయింది. మా నాయన చెయ్యి పట్టుకుని లేచి మమ్మల్ని గుండెల కాడికి తీసుకుని కన్నీళ్లు పెట్టుకుంది. మా జేజీ వచ్చి ఏందమ్మే ఎందుకేడుత్తున్నవ్ ఏసయ్య దయవల్ల అంతా మంచిగానే జరిగిందీలే. లే లేచి అన్నం తిను. వేడి తగ్గిపోతే అసలే ఆపరేషన్ చేయించుకున్న మనిషివి అంటూ మమ్మను ఊదరగొట్టింది. పిల్లలకు పెట్టావా అత్తమ్మా అంటూ మాయమ్మ అడగంగానే మా జేజీ ఎగేసుకొచ్చి వాయమ్మో మేమేమన్నా పిల్లల్ని పెంచామా ! నీవుగాంగ ఇద్దరిని కంటివి. ఆ పనికే నెలలకు నెలలు మంచానపడితివి అని ఈసడించింది. ఎన్ని రోజుల మట్టి వాటల్లో

“యాండే ఎర్రిబాగుల్దానా.. ఆళ్ల బువ్వ ఆళ్ళకి గొప్పైతే మన బువ్వ మనకి గొప్ప బంగారమసుంటి అన్నాన్ని ఆళ్ళెపురి కోసవో ఇసిర్నాకేవు... ఎట్లా పెంచు కొత్తావే ఈ పిల్లల్నీ” అని మాయమ్మ తలకాయని కడుపులో పెట్టుకుని బోరు మని ఏడ్చింది. ఆ అత్తా కోడళ్ల గోలెందో అర్థమయ్యా కానట్టు సూసి ఈసురోమ సుకుంటూ అన్నం కట్టిచ్చుకు రాటానికి వాటలుకెళ్లేదు మా అయ్య. మా ఇక్కోరియా మారాణి తలకాయ వొంచుకోవటం అదే ఆకరుసారి నేను సూడటం.

తెచ్చిన తిండి తింటందో మాయమ్మ నాచేతిలోని టిఫిన్ తీసుకుని మూత తీయమని నాయనకు ఇచ్చింది. మూత తీయగనే తునకల పులుసు వానన గుమాయించి కొట్టింది.

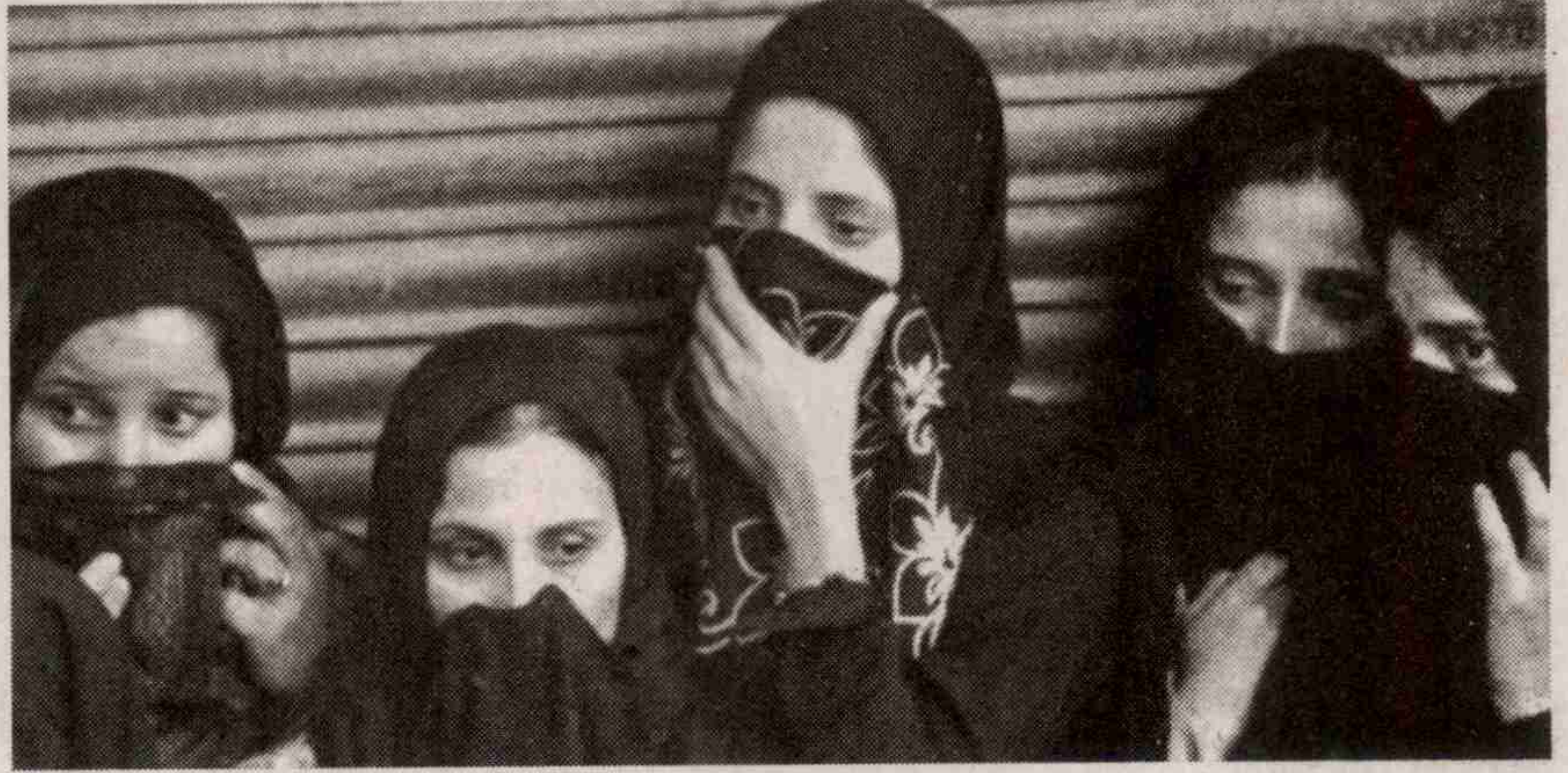
మాయమ్మ మొహం పొగసూరిన తాటిమట్టకు మల్లే పెట్టి అత్తమ్మా ఏం కూర అని అడిగింది. మా జేజీ మట్టుక్కు ఎప్పటికీ మల్లే దున్న మాంసం అమ్మే. మెత్తని ఎము కలతో తీసుకున్నా. ఉప్పుకారం తగ్గించి ఒండేను కానీ గబుక్కున చేయి కడుక్కుని తినూ అంది. మాఅమ్మ భయం భయంగా అత్తమ్మా మెల్లిగా మట్లాడు తల్లా. ఆ పక్క మంచం వాళ్లు ఆసాములు వింటారేమోనని టిఫిన్ మూత గబుక్కున మూసింది. మా నాన్న ఏం చెప్పాలో తెలియక అటూ ఇటూ చూస్తున్నాడు. అయితేమాన్లే అమ్మే ఎవరు చూడొచ్చారు. గబుక్కున మూతలో ఇంత పెట్టుకుని తిను తల్లా. ఆపరేషన్ చేసుకున్న మనిషివి. బలం వస్తే దబ్బున ఇంటికెళ్లొచ్చు’ అని టిఫిన్ మూత తెరిసి గుప్పెడు మెతుకులేసి గిన్నిలోని కూర పులుసుని అన్నం మీద పోసింది. మాయమ్మ బెరుకు బెరుకుగా మూతను అందుకుని కిటికీ ఏపు తిరిగి పక్క మంచం ఆడమడిసికి అగపడ కుండా కలుపుకోటం మొదులుబెట్టింది.

సరజ్జిగా అప్పుడే కిందుండా ఆడోళ్ళు ఆళ్ల మడిసిని చూడతానికి పైకొచ్చి బిలబిలమంటూ లోపలికొచ్చేరు. అంత కష్టింలోనూ మాయమ్మకు యాడ నుంచి వోపికచ్చిందో గబుక్కున లెగిసి మూతలోని అన్నాన్ని కిటికీలో నుంచి గిరాటేసి మూత టిఫిన్ మీద పెట్టేసింది.

నేను పెట్టి బుద్ధెరిగాక మా జేజీ మొకం అట్లా కోవంతో రగిలిపోటం చూడలా. కర్రపోటుతో లెగిసి ఆ పక్క మంచ వోళ్లకాడికెల్లి ‘ఏందమ్మా తల్లుల్లాలా, మదుసులు అన్నాలు బోంచేత్తన్నారని గూడా సూడకుండగా ఇట్లా తంబలు రాటవేనా? యా.. కాసేపాగి వొత్తే మిమ్ముల్నేవన్నా దెయ్యం ఎత్తుకెల్లిద్దా? ఆసిపత్రికి గూడా పొట్టు చీరలు కట్టుకుని కులకతా రాంగానే సరా? పక్క మదుసుల ద్యాస అక్కర్లేదా’ అని యాకబిగిని సాపిచ్చి వొదిలింది. ఆడ నుంచి ఎనక్కొచ్చి తలకాయ వొంచుకు కూకున్న మాయమ్మ దెగ్గిరికెల్లి.

ఈ సంవత్సరం అంతర్జాతీయ మహిళా దినం “ప్రెస్ ఫర్ ప్రొగ్రెస్ అనే స్లోగన్”తో, మహిళలు అభివృద్ధి చెందాలని ఆశిస్తూ, ఆ దిశగా ప్రభుత్వాలు పయనించాలని ఐక్యరాజ్య సమితి తీర్మానించింది. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఈ దశాబ్ద కాలంలో మహిళలు తమ హక్కుల కోసం ఉద్యమించడం మనం చూస్తున్నాం. అందులో భాగంగా మన దేశంలోనే శబరిమల ఆలయ ప్రవేశం, శనిసింగనాలయప్రవేశం ట్రిపుల్ తలాక్ రద్దు లాంటి అనేక హక్కుల కోసం పోరాటాలు జరిగాయి. ఇది ఆశావహ పరిణామంగా మనం గుర్తించాలి. జవహర్ లాల్ నెహ్రూనివర్ధిల్లి విద్యార్థులు మనుధర్మశాస్త్ర గ్రంథాన్ని తగులబెట్టారు. మనువు శూద్రులకు, మహిళలకు మనువు అధమ స్థానం కల్పించారు. వారు అధములుగా, బానిసలుగానే ఉండాలని సూత్రీకరించాడు. దాదాపు ఇతర చాలా మతాల్లోనూ ఈ తరహా ధోరణి కనపడుతుంది. ఏ మతమూ మహిళలకు పురుషులతో సమానంగా హక్కులు ప్రతిపాదించలేదు. దీన్ని ఆసరా చేసుకుని కాలక్రమంలో పురుషాధిక్య సమాజం మహిళలను మరింతగా అణచి వేసేందుకు, తమ చెప్పు చేతల్లో ఉంచుకునేందుకు కొన్ని సూత్రీకరణలు చేసి, అది మతమే బోధించినట్లు ప్రచారం చేసి, మహిళలను మోసం చేస్తూ వస్తున్నారు. దీన్ని నిరసిస్తూ ఈ మధ్యనే ముస్లిం యువతులు ట్రిపుల్ తలాక్ విధానం అసలు ఖురాన్ లో లేనేలేదని, ఇప్పటి వరకూ ముస్లిం మహిళలు దీని వల్ల ఎంతగా మోసపోయిందీ ప్రపంచానికి చాటిచెప్పారు. ఈ ఇన్ స్టెంట్ ట్రిపుల్ తలాక్ పై చట్టం తేవడానికి ఇంకా కొంత సమయం పట్టినా, ట్రిపుల్ తలాక్ చెల్లదని సాక్షాత్తు మన ఉన్నత న్యాయస్థానమే తేల్చి చెప్పింది. ఆనాడు షాబాను స్త్రీలకు మనోవర్తి హక్కు సాధించిపెడితే, నిన్న సైరాబాను ట్రిపుల్ తలాక్ ను రద్దు చేయించగలిగింది.

తెంచుకుంటున్న మత బంధనాలు రాజ్యాంగ హక్కుల అమలుకై కేసులు, చట్టాలు

అదే కోవలో.. పురుషుడికి నాలుగు పెళ్లిళ్లు (పాలిగమి) చేసుకునే హక్కును ముస్లిం మతం దఖలు పరచినందున అది రాజ్యాంగ విరుద్ధం. దాన్ని వెంటనే రద్దు చేసి, ఎవరైనా ముస్లిం పురుషుడు వివాహం మనుగడలో వుండగా మరో వివాహం చేసుకుంటే ఐపీసీ సెక్షన్ 494 కింద నేరంగా పరిగణించమని అర్థిస్తూ మరో ముస్లిం యువతి ఉన్నత న్యాయస్థానం మెట్లెక్కింది. ఈ కేసు పూర్వాపరాలను పరిశీలిద్దాం! మార్చి 11న సమీనా బేగం అనే ముస్లిం మహిళ తన లాయరు అర్చనాపాథక్ థావే ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని తన అపోజిషన్ గా చూపిస్తూ, ఆర్టికల్ 32 కింద సుప్రీం కోర్టులో పిటిషన్ దాఖలు చేసింది. దేశంలో తనలాంటి ముస్లిం మహిళలు ఎందరో పాలిగమి, నిఖ, హాలాలా, ట్రిపుల్ తలాక్ బాధితులు ఉన్నారని, ఇక పై ముస్లిం మహిళలు వీటి బాధితులు కాకుండా నిరోధించేందుకు వీటిని పాటించిన వారిని శిక్షార్హులుగా పరిగణించాలని ఉన్నత న్యాయస్థానాన్ని ప్రాధేయపడింది.

సమీనా బేగం మొదట ఒక ముస్లిం యువకుణ్ణి తన మత ఆచారాల ప్రకారం వివాహం చేసుకుంది. ఇద్దరు బిడ్డల తల్లైన

తరువాత భర్త ఫోన్ ద్వారా ట్రిపుల్ తలాక్ చెప్పాడు. భర్త వేధింపులు తాళలేక సెక్షన్ 498(ఎ) కింద కేసు పెట్టిందని కోపం వచ్చి ఈ ఘాతుకానికి పాల్పడ్డాడు సమీనా బేగం భర్త. ఆమె తన ఇద్దరి బిడ్డలతో సహా తల్లిదండ్రులకు భారం అయ్యింది. పెళ్లయి పిల్లలు ఉన్న మరో ముస్లిం యువకుడికి ఇచ్చి తల్లిదండ్రులు ఆమెకు రెండో వివాహం చేశాడు. కొంత కాలానికి అతని ద్వారా మరో బిడ్డని కంది. కొన్నాళ్లకు అతను నేను రెండు కుటుంబాలను పోషించలేనని చెప్పి సమీనా బేగంకు ట్రిపుల్ తలాక్ చెప్పి తప్పుకున్నాడు. ముగ్గురు బిడ్డలతో సతమతమవుతూ మరే ముస్లిం మహిళ ఇలాంటి బాధలు పడకూడదని ఉన్నత న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించిందామె.

సమీనా బేగం తన పిటిషన్ లో.. 7వ శతాబ్దంలో మదీనా దగ్గర ఉద్ ప్రాంతీ యులకు, మక్కాలోని ముస్లింలకు మధ్య జరిగిన యుద్ధాల్లో అనేక మంది ముస్లిం యువకులు మరణించారు. వారి అక్కలు, చెల్లెళ్లు, భార్యలు, తల్లులు దిక్కులేని వారయ్యారు. వారికి నీడ, రక్షణ, ఆహారం అందించి, ఆదుకునేందుకు ఆ స్త్రీలను వివాహమాడి సహాయం అందించాలని

అప్పటి ముస్లిం పెద్దలు నిర్ణయం చదవడంతో ఈ పద్ధతులు అమలులోకి వచ్చాయి. ఇప్పుడు అటువంటి ఆదుకోవాల్సిన పరిస్థితులు ఏమీ లేవు. రాజరికాలు రద్దై రాజ్యాంగాలు వచ్చాయి. రాజ్యాంగం ప్రకారం స్త్రీ, పురుషులు సమానమే, లింగ వివక్ష నేరం. రాజ్యాంగం ప్రకారం నడుచుకోవాల్సిన ఈ రోజుల్లోనూ మధ్యయుగాల నాటి సంప్రదాయాలను కొందరు తమ స్వార్థానికి వినియోగించు కుంటున్నారు. తన మోజు తీరాక భార్యకు తలాక్ చెప్పి, మోజు పడ్డ మహిళను వివాహం చేసుకుంటున్నారు. అలాంటి ముస్లిం మహిళల రక్షణ కోసం అమలులోకి వచ్చిన వివాహ పద్ధతులు నేడు వారికి రక్షణ లేకుండా చేస్తున్నాయి, శిక్షలుగా మారాయి. ఇప్పటికే మన కోర్టులు అనేక సందర్భాల్లో ముస్లిం సమాజంలో మతం పేరుతో స్త్రీల పై జరిగే అకృత్యాల పట్ల స్పందిస్తున్నాయి. షాబానో కేసులో, రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 44 ప్రకారం కామన్ సివిల్ కోడ్ను అమలు పరచమని సుప్రీం కోర్టు కేంద్రానికి సూచించింది. ఆ తరువాత 30 సంవత్సరాలకు 2015లో 'ప్రకాశ్ అండ్ అదర్స్ వర్సెస్ పూలావతి', ఇతరుల కేసుల్లో మతాన్ని అడ్డు పెట్టుకుని

ముస్లిం పురుషులు ఒకటికి మించి చేసుకున్న వివాహాలను, వాటి పర్యవసానాలను పరిశీలిస్తే సంబంధిత ముస్లిం మహిళల పరిస్థితి దయనీయంగా ఉందని ఆవేదన వ్యక్తం చేసింది. 2017లో సైరాబాను వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా కేసులో ట్రిపుల్ తలాక్ అంశాలు చర్చిస్తూ అప్పటి చీఫ్ జస్టిస్ ఖోహర్- పాలిగమీ, నిఖా హలాల్ వంటి విషయాలు ట్రిపుల్ తలాక్ కేసులో కాకుండా విడిగా పరిశీలించాల్సి ఉందని వ్యాఖ్యానించారు. దాని కొనసాగింపే ఈ సమీక్ష బేగం పిటిషన్ అని భావించవచ్చు.

ట్రిపుల్ తలాక్, పాలిగమీ, నిఖా హలాలు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 14, 15, 21 లకు విరుద్ధమని హిందూవుల ఆచారమైన 'సతి'ని నిషేధించిందిచినట్లే ఈ పద్ధతులనూ నిషేధించాలని ఈ పిటిషన్ దాఖలయ్యింది.

సమీక్ష బేగం తన పిటిషన్ లో కోరిన పరిహారాలు :

1. ఇంటర్నేషనల్ కోవిన్సెంట్ ఆన్

సివిల్ అండ్ పాలిటికల్ రైట్స్ 2000 సంవత్సరంలో ప్రకటించినట్లు స్త్రీ పురుషులిద్దరికీ సమాన అవకాశాలు ఇవ్వాలి, ఆ ప్రకటనను ఇండియా అడాప్ట్ చేసుకుని

ఇంప్లిమెంట్ చేయాలి.

2. ముస్లిం పర్సనల్ లా (షరీయత్) అప్లికేషన్ చట్టం 1937లోని సెక్షన్ 2, మన రాజ్యాంగం ఆర్టికల్స్ 14, 15, 21కి వ్యతిరేకమని నిర్ధారించాలి.

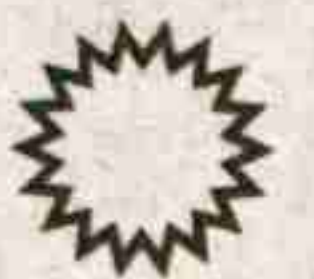
3. నిఖా హాలాలని ఇండియన్ పీనల్ కోడ్ సెక్షన్ 375, పాలిగమీని సెక్షన్ 494, ట్రిపుల్ తలాక్ ను సెక్షన్ 498(ఎ) పరిధిలోకి తీసుకురావాలి.

4. లా కమిషన్ యూనిఫాం సివిల్ కోడ్ పై రిపోర్టును పబ్లిష్ చేయమని డైరెక్ట్ చేయాలి.

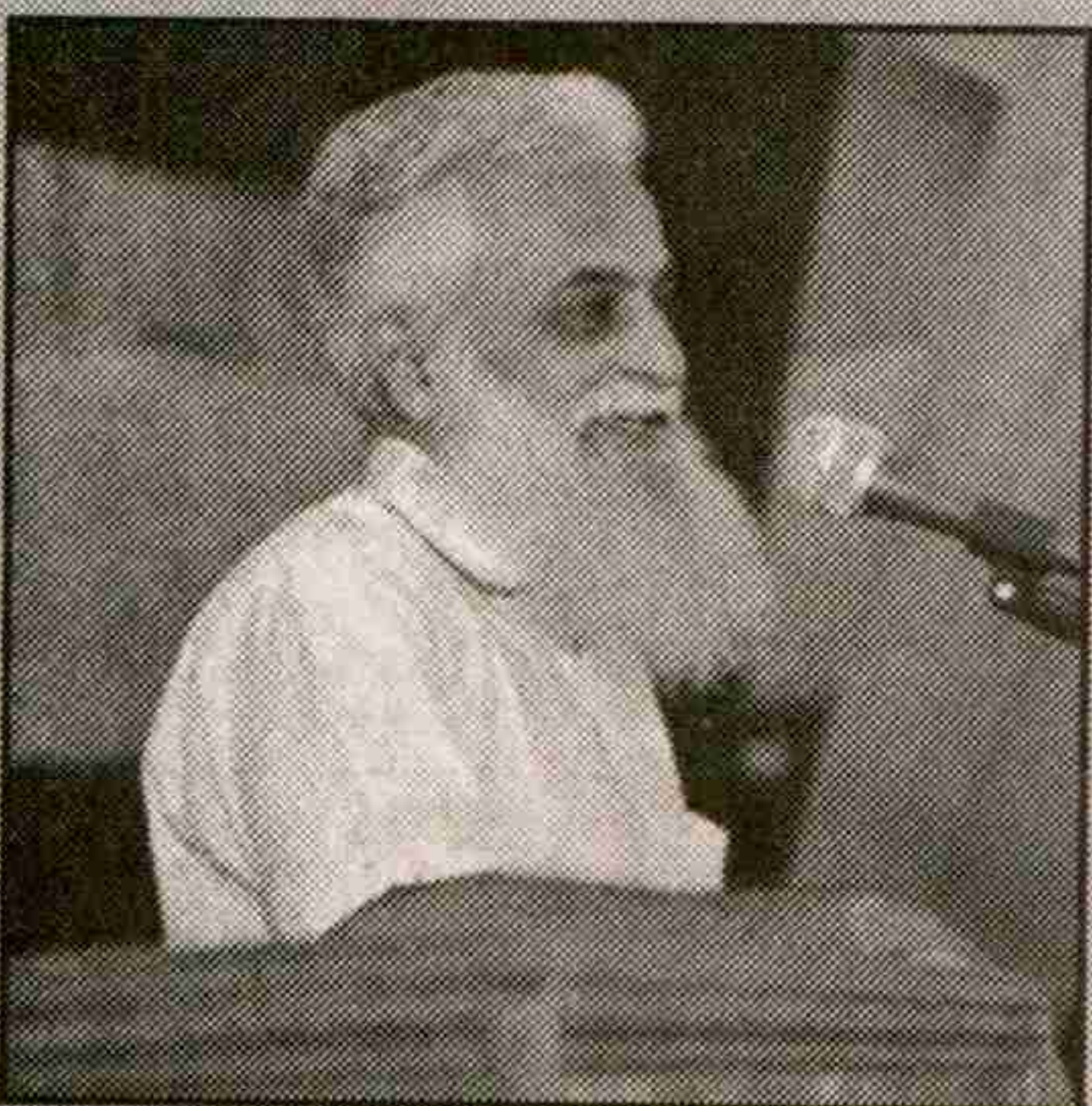
5. ఈ దిశలో ఇతర చర్యలు అవసరం అని కోర్టు వారు భావిస్తే వాటిని జారీ చేయాలని కోరింది.

సమీక్ష బేగం పిటిషన్ సఫలీకృత

మవ్వాలని కోరుకుందాం. ఏ మతంలోని స్త్రీలైనా మనమంతా మహిళలం అనే దృక్పథంతో అన్ని మతాల, కులాల, వర్గాల మహిళలను ఏకం చేయాలి. ఏ మహిళకు కష్టం వచ్చినా అది మహిళలందరి కష్టంగా భావించాలి. ఆ బాధిత మహిళకు వెన్నుదన్నుగా మేం ఉన్నామని కొండంత ధైర్యం ఇవ్వాలి.

మహిళల వ్యక్తిత్వాన్ని గుర్తించలేని అంధులు

జీన్స్ ధరించే యువతలకు అడ, మగ కాని పిల్లలు పుడతారట. కేరళలో ఒక మహిళా కళాశాలలో విద్యార్థులను ఉద్దేశించి ప్రొఫెసర్ రంజిత్ కుమార్ చేసిన ప్రసంగంలో ఇలా వ్యాఖ్యానించారు.

హత్యాచారానికి గురైన నిర్భయను పోగొట్టుకున్న తల్లిపై కర్నాటక మాజీ డీజీపీ తల్లీ ఇంత అందంగా ఉంటే నిర్భయ ఇంకెంత బాగుండేదో..! రేపిస్టులకు దొరికితే రేప్ అనివార్యం ఐతే ప్రతిఘటించడంతో లొంగిపోతే కనీసం ప్రాణాలు కాపాడుకోవచ్చు కదాని మహిళలకు బోధించారు.

తమిళనాడు ఆరోగ్యమంత్రిని ఒక మహిళా జర్నలిస్టు ప్రశ్నిస్తుంటే ఆయన మీరు కళ్లద్దాల్లో భలే బాగున్నారే.. అనే కాంప్లిమెంట్ పడేశాడు. దానిపై దుమారం రేగితే వారిలా శెలవిచ్చారు "పదేపదే ఆమె ప్రశ్నిస్తుంటే టాపిక్ మార్చడానికి ఆమెను పొడిగానన్నారు" మహిళలంటే ఎంత గౌరవం.

భిక్షావతి దంపతుల అమర సందేశం

సి.పి.యం పార్టీ రాష్ట్ర మహాసభలు, ప. గోదావరి జిల్లా, భీమవరం పట్టణంలో అల్లూరి సీతారామరాజు భవన ప్రాంగణంలో జరుగుతున్నాయి. 11.2.2017 వ తేది ఉదయం 10 గంటలకు నిశ్చల ప్రశాంత ధీర తొలినాటి సహచరి భిక్షావతి గార్ని కలుసు కోగలిగాను. ఆ సందర్భం ఒక మహాభాగ్యం.

జీవితాంతం మరవలేని మధుర సన్నివేశం. మేమిద్దరం మొదటిసారి 1968 లో ఖమ్మంలో జరిగిన పార్టీ రాష్ట్ర మహాసభలలో ప్రతినిధులుగా కలుసుకున్నాం. కడసారి రాష్ట్ర పార్టీ మహాసభలోనే పాల్గొన్నాం అది ఒక గొప్ప అపురూప అవకాశం. అంతటి బలహీనతలోను, నిశ్చలంగా కష్టాల పాలైనా చెక్కు చెదరని ధీమాతో నిండుకుండలా పార్టీ ప్రతినిధిగా సభలో పాల్గొన్నాం. ముఖ్యంగా భిక్షావతి గారి కుమారుడు భానుప్రసాద్ తల్లిని ప్రతి నిమిషం వెన్నంటి ఉంటూ ఎల్లవేళల ఆమెకు రక్షణ కవచంలో తన సేవలు అందించి మార్పిజం ప్రభోదించిన

మానవతకు ప్రతిరూపంగా నిలిచాడు.

నేను ఊహించలేని విధంగా ఒకనాడు భాను దగ్గర నుండి ఫోను వచ్చింది. అమ్మ అనారోగ్యంతో ఉండి హాస్పటల్లో ఉంది. ఎవరిని గుర్తు పట్టడం లేదు. కాని ఈ రోజు అమ్మాజీ, శ్యామలా అని మిమ్మల్ని గుర్తు చేసుకొని అడుగుతోంది అని చెప్పాడు. శ్యామల అంటే హైదరాబాద్ లో పార్టీ నిర్మాత కా॥ ఎన్.వి. భాస్కరావ్ సక్కుభాయి దంపతుల పెద్ద కుమార్తె.

వెంటనే భిక్షావతి గారిని చూడాలని 25.3.18వ తేది తెల్లవారు ఝామున 4గం॥ లకు బయలుదేరి శ్యామల, నేను, మా అమ్మాయి సరోజ అప్పటికే జ్వరంతో హైదరాబాద్ లో కుమార్తె దగ్గర ఉన్న సుధ (రాష్ట్ర మహిళా సంఘం నాయకురాలు) విజయవాడలో ఉన్న భిక్షావతి గారి వద్దకు చేరుకున్నాం. చిక్కి శల్యమై ఎముకల గూడులా వున్నారామె. ఆమె కుమారుడు భాను కి తోడుగా ప్రజాశక్తి ప్రెస్ లో పనిచేసే మోహన్ రావు కూడా అక్కడే ఉన్నారు. మేము వచ్చామని భాను చెప్పితే ఆమె కళ్లు తెరిచి చూశారు. ఒక్కసారిగా ఆమె కళ్లు కాంతివంతమయ్యాయి. ఆ కళ్లల్లో పార్టీ పై ఉన్న మమకారం, ఆత్మీయత స్పష్టంగా కనిపించాయి.

ఆమెని కూర్చోబెట్టమని అడిగి నా చేతులు పట్టుకున్నారు. నెమ్మదిగా

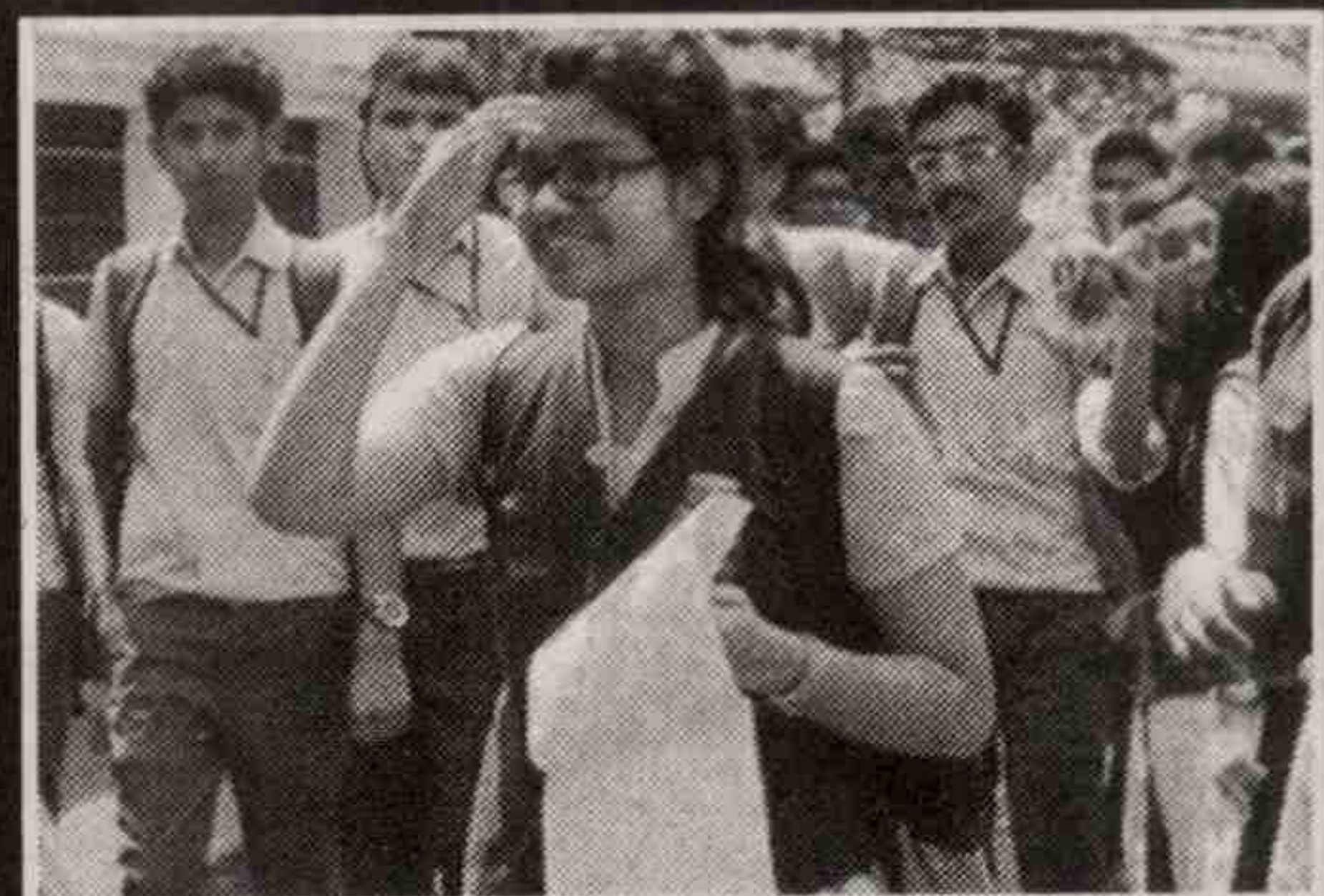
- అల్లూరి మన్మోహిని

కూర్చోబెట్టాం. మేము కమలా ఫలం తొనలు తీసి ఇస్తే ఆమె తిన్నారు. మమల్ని చూసాక ఆమెకు గత జ్ఞాపకాలన్నీ గుర్తుకు వచ్చాయి. మా అమ్మాయిలిద్దరు ఎక్కడున్నారని అడిగారు. అలా అడగడంలో ఆమె ఉద్దేశ్యం అందరూ ప్రజాతంత్ర ఉద్యమాలకు సేవ చెయ్యాలని మా వేపు చూసిన ఆమె కళ్లల్లో నమ్మిన ఆశయం సిపియం పార్టీ ఉజ్వల భవిష్యత్ పట్ల కొండంత భరోసా మాకు కనిపించాయి. మేమున్నంతసేపు ఆమెకు జ్ఞాపకశక్తి, ఆలోచనా శక్తి బాగా పెరిగాయి. నాచేతులు గట్టిగా పట్టుకున్నారు. నా గుండె ద్రవించింది. ఆమెని వదిలి రాలేకపోయాను. అంతే మరో నాలుగు రోజులో ఆమె అంతమయంతో గొప్ప నంపదను కోల్పోయాను.

ప్రైవేటు స్కూళ్లలో చేరుతున్న విద్యార్థులు సదరు అప్లికేషన్ ఫారంలో తమ కులం, మతం అన్న చోట ఆ వివరాలు రాయకుండా తమ గొప్పతనం చాటుకున్నారు. ఈ విషయాన్ని కేరళ విద్యాశాఖా మంత్రి రవీంద్రనాథ్ అసెంబ్లీకి తెలిపారు. ఇలాంటి యువ తరం వల్లే భవిష్యత్తులో కులాల కుమ్ములాటలు, మనువాద, మతవాద, ఛాందసత్వం నశిస్తుంది.

బాలికపై అత్యాచారం, హత్య : రగులుతున్న హృదయాలు

ఎనిమిదేళ్ల బాలిక ఆసిఫా బానోపై సామూహిక అత్యాచారం, హత్య ఘటన జమ్మూ కశ్మీర్ లో కల్లోలం సృష్టిస్తోంది. బాధితురాలు బఖర్ వాల్స్ ఆదివాసీ సముదాయానికి చెందినది కాగా, నిందితుల్లో అత్యధికులు పోలీసులున్నారు.

సాధారణంగా ఎక్కడైనా రేప్ వంటి ఘోరాలు జరిగితే నిందితులను అరెస్ట్ చేయాలంటూ నిరసన ప్రదర్శనలు జరుగుతుంటాయి. కానీ జమ్మూలో మాత్రం కేసులో అరెస్టైన నిందితులను విడుదల చేయాలని డిమాండ్ చేస్తూ ఏకంగా ఇద్దరు రాష్ట్ర బిజెపి మంత్రులే వీధుల్లోకొచ్చారు. ఆ మంత్రులు జాతీయ జెండాలు చేతబట్టుకొని మరీ నిందితులకు న్యాయం జరగాలంటూ నినాదాలు చేశారు. ఇది బాగా వివాదాస్పదమైంది.

అది జనవరి 17వ తేదీ ఉదయం. ముహమ్మద్ యూసఫ్ పుజ్వాలా తన ఇంటి ముందు కూర్చుని ఉన్నారు. ఇంతలో పక్కంటి వ్యక్తి పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి పుజ్వాలా వద్ద ఆగాడు. ఆయాసపడుతూ పిడుగులాంటి వార్త చెప్పారు. కనిపించకుండా పోయిన పుజ్వాలా ఎనిమిదేళ్ల కుమార్తె శవం నమీవంలోని అడవిలో దొరికిందని తెలిపాడు.

అసలేం జరిగింది?

పుజ్వాలాది ముస్లింలలో బఖర్ వాల్స్ సముదాయానికి చెందిన కుటుంబం. హిందువుల ప్రాబల్యం అధికంగా ఉండే జమ్మూ నగరానికి తూర్పున సుమారు 70 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న రసనా గ్రామంలో నివాసముంటున్నారు. బఖర్ వాల్స్ సముదాయానికి చెందిన ప్రజలకు గొర్రెల పెంపకమే ప్రధాన వృత్తి. హిమాలయ పరిసరాల్లో గొర్రెలు, బర్రెలు, గుర్రాలు

మేపుకుంటూ జీవనం సాగిస్తూ ఉంటారు. వీరి కూతురు ఆసిఫా బానో జనవరి 10న కనిపించకుండా పోయింది. మేత కోసం అడవికి వెళ్లి గుర్రాలను ఇంటికి తోలు కొచ్చేందుకు ఆసిఫా వెళ్లింది. గుర్రాలు ఇంటికొచ్చాయి. కానీ ఆసిఫా రాలేదు. అడవికెళ్లిన బిడ్డ తిరిగి వస్తూందని సాయంత్రం వరకు తల్లి నసీమా ఎదురు చూసింది. ఎంతకూ రాకపోయేసరికి ఆ విషయాన్ని తన భర్త పుజ్వాలాకు చెప్పింది. వెంటనే ఇరుగుపొరుగు వారి సాయంతో చిన్నారి కోసం వెతికారు.

టార్చిలైట్లు, లాంతర్లు పట్టుకుని అడవిలో రాత్రంతా గాలించారు. అయినా జాడ దొరకలేదు. రెండు రోజుల తర్వాత అంటే జనవరి 12న పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేశారు. కానీ పోలీసులు ఉదాసీనంగా వ్యవహరించారని పుజ్వాలా చెప్పారు. పైగా 'ఆమె తన బాయ్ ఫ్రెండ్ తో పారిపోయి ఉంటుంది' అని తిలక్ రాజ్ అనే పోలీసు అధికారి హేళనగా మాట్లాడడంతో తన మనస్సు చివుక్కుమందని ఆయన తెలిపారు. **నిందితుల్లో పోలీసు అధికారులు**

బాలిక అదృశ్యం ఘటన గురించి ఆ నోటా, ఈ నోటా బఖర్ వాల్స్ అందరికీ తెలిసి పోయింది. దాంతో వారు జాతీయ రహదారిపై ఆందోళనకు దిగారు. దాంతో ఆసిఫా జాడ కనిపెట్టేందుకు ప్రభుత్వం ఇద్దరు పోలీసు అధికారులను నియమించింది. వారిలో ఒకరు 28 ఏళ్ల దీపక్ ఖజూరియా. నిజానికి ఈ కేసులో అతను కూడా నిందితుడే. కేసు నమోదు చేసిన పోలీసులు పాప కోసం వెతకడం మొదలుపెట్టారు. అంతటా వెతికారు, కానీ రెండు ప్రాంతాలకు మాత్రం వెళ్లేదు.

“నంజీ రామ్ నివాసం (బాలిక

హత్యకు ప్రణాళిక రచించారన్న ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటున్న ప్రభుత్వ మాజీ ఉద్యోగి ఇల్లు)తో పాటు గ్రామంలోని ఆలయంలో పోలీసులు వెతకలేదు” అని జాన్ తెలిపారు. ఏడు రోజుల తర్వాత ఆసిఫా శవం దొరికింది.

“నా బిడ్డను తీవ్రంగా హింసించి చంపేశారు. కాళ్లు విరిచేశారు. గోళ్లు నల్లగా కమిలిపోయాయి. చేయి, వేళ్లపై పచ్చని, ఎర్రని గుర్తులు ఉన్నాయి “ అంటూ ఆసిఫా తల్లి నసీమా బోరున విలపించారు.

కొన్నేళ్ల క్రితం పుజ్వాలా ఇద్దరు కూతుళ్లు ఓ ప్రమాదంలో చనిపోయారు. దాంతో తన బావమరిది కూతురైన ఆసిఫాను వారు దత్తతకు తీసుకున్నారు. ఇప్పుడు ఆసిఫా లేకుండాపోవడంతో ఆ దంపతులు బోరుమన్నారు.

“నా చిట్టితల్లికి భయంకరమైన నరకం చూపించారని నాకు తెలుసు” అని 52 ఏళ్ల పుజ్వాలా చెమర్చిన కళ్లతో బీబీసీకి చెప్పారు.

“ఆసిఫా..ఆసిఫా” అంటూ బిగ్గరగా రోదించసాగింది.

“రేప్ చేసి, హింసించి చంపారు”

జనవరి 23న అంటే, ఆసిఫా శవం దొరికిన 6 రోజుల తర్వాత జమ్మూ కశ్మీర్ ముఖ్యమంత్రి మెహబూబా ముఫ్తీ ఈ ఘటనపై దర్యాప్తుకు ఆదేశించారు. అందుకోసం ప్రత్యేక దర్యాప్తు బృందాన్ని ఏర్పాటు చేశారు.

పోలీసుల కథనం ప్రకారం..

ఎనిమిదేళ్ల ఆసిఫాకు మత్తుమందులు ఇచ్చారు. దాంతో ఆమె సృహ కోల్పోయింది. ఒక ఆలయంలో ఆమెను కొన్ని రోజులు నిర్బంధించారు. “ఆ తర్వాత చిన్నారిపై రోజుల తరబడి సామూహిక అత్యాచారం చేశారు. తీవ్రంగా హింసించారు. చివరికి చంపేశారు” అని పోలీసులు ఎఫ్ఐఆర్ నివేదికలో పేర్కొన్నారు.

“హింసను తట్టుకోలేక ఆ చిన్నారి ప్రాణాపాయ స్థితికి చేరిన సమయంలో బండరాయితో రెండుసార్లు తలపై కొట్టి చంపేశారని” దర్యాప్తు అధికారులు తెలిపారు.

60 ఏళ్ల సాంజీరామ్ అనే మాజీ ప్రభుత్వ అధికారి దీనంతటికీ సూత్రధారి అని పోలీసులు గుర్తించారు.

స్థానిక ఆలయానికి సంరక్షుడిగా ఉన్న సాంజీరామ్కు సురేందర్ వర్మ, ఆనంద్ దత్తా, తిలక్ రాజ్, ఖజురియా అనే పోలీసు అధికారులు సహకరించారని ఆరోపణలు ఉన్నాయి.

సాంజీరామ్ కుమారుడు విశాల్, మేనల్లుడు రెండుసార్లు ఆ చిన్నారిపై అత్యాచారం చేసివట్టు ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటున్నారు.

ఖజురియా సహా మరికొందరు పోలీసులు ఈ కేసులో సాక్షులను తారుమారు చేసేందుకు ప్రయత్నించారని దర్యాప్తు అధికారులు వెల్లడించారు. ఫోరెన్సిక్ ల్యాబ్కు పంపించడానికి ముందు రక్తం, బురదతో తడిచిన ఆసిఫా దుస్తులను ఈ పోలీసులు శుభ్రం చేశారని అన్నారు.

“విచారణ అధికారులు వెల్లడించిన వివరాల ప్రకారం చిన్నారిని ఖజురియా రేప్ చేశాడు. తర్వాత చంపేసేందుకు ఆమె మెడను తన తొడలపై పెట్టి చేతులతో బలంగా నులిమారు. కానీ, ఆమె చని పోలేదు. తర్వాత ఓ మైనర్ అబ్బాయి మోకాలితో అదిమాడు. తర్వాత బండరాయితో రెండుసార్లు తలపై మోదారు” అని క్రైం బ్రాంచ్ పోలీసులు తమ నివేదికలో పేర్కొన్నారు.

మోకాలితో అదిమాడు. తర్వాత బండరాయితో రెండుసార్లు తలపై మోదారు” అని క్రైం బ్రాంచ్ పోలీసులు తమ నివేదికలో పేర్కొన్నారు.

అంత్యక్రియల సమయంలో ఏం జరిగింది?

“కతువా గ్రామంలోని తమ సొంత భూమిలో అంత్యక్రియలు చేసేందుకు చిన్నారి శవాన్ని తీసుకెళ్తే, హిందూ మతవాద గుంపులు అడ్డుకున్నారు. అక్కడ ఆ బాలిక అంత్యక్రియలు జరిపితే విధ్వంసం సృష్టిస్తామని హెచ్చరించారు.

దాంతో 7 కిలోమీటర్ల దూరంలోని మరో ఊరిలో అంత్యక్రియలు చేయాల్సి వచ్చింది.

కతువా నుంచి ముస్లింలను పూర్తిగా వెళ్లగొట్టేందుకే ఈ హత్య జరిగిందంటూ ఓ గోడపై రాసి ఉండటాన్ని చూశాను” అని ఆదివాసీ హక్కుల సంస్థ (ఆల్ ట్రైబల్ కోఆర్డినేషన్ కమిటీ) సభ్యులు నజాకత్ ఖటానా చెప్పారు.

బాధిత కుటుంబానికి న్యాయం చేయాలంటూ ఆందోళన చేసినందుకు పోలీసులు తనను అరెస్టు చేసి, బెదిరించారని ఆదివాసీ హక్కుల ఉద్యమకారుడు, న్యాయవాది తాలిబ్ హుస్సేన్ తెలిపారు.

“విచారణ అధికారుల కథనం ప్రకారం, దశాబ్దాలుగా హిందువులతో కలిసి సామరస్యంగా ఉంటున్న బఖర్వాల్స్ను భయభ్రాంతులకు గురిచేసే ఆలోచనతో ఈ దారుణానికి పాల్పడ్డారు” నజాకత్ ఖటానా అన్నారు.

అది “కుటుంబ వ్యవహారం” హిందూ ప్రాబల్యం, బీజేపీకి రాజకీయంగా పట్టున్న జమ్మూ ప్రాంతం నుంచి వెలువడే వార్తాపత్రికల్లో ఈ ఘటనపై

వార్తలే రాలేదు. అయితే శ్రీనగర్ నుంచి వెలువడే దినపత్రికలు ఆసిఫాపై జరిగిన దారుణాన్ని పతాక శీర్షికల్లో ప్రచురించాయి.

ఈ విషయం జనవరి చివరిలో జమ్మూ కశ్మీర్ అసెంబ్లీలో చర్చకొచ్చింది.

గుజ్జర్ నాయకుడు, ఎమ్మెల్యే మియాన్ అల్తాఫ్ ఈ అంశాన్ని సభలో లేవనెత్తారు. హత్యకు గురైన చిన్నారి ఫోటోలు ప్రచురించిన వార్తాపత్రికలను చూపిస్తూ.. ఆసిఫా ఘటనపై న్యాయ విచారణకు ఆదేశించాలని డిమాండ్ చేశారు.

జాతీయ జెండాతో మంత్రుల నిరసన

ఈ కేసులో అరెస్టైన పోలీసు అధికారులను విడుదల చేయాలంటూ సాంజీరామ్, అంకుర్ శర్మల నేతృత్వంలో ‘హిందూ ఏక్తా మంచ్’ అనే బ్యానర్లు పట్టుకుని భారీ ర్యాలీ తీశారు.

అరెస్టు చేసిన వారిని విడుదల చేయాలని డిమాండ్ చేస్తూ ఇద్దరు జమ్మూ కశ్మీర్ రాష్ట్ర మంత్రులు జాతీయ జెండాతో మరో ర్యాలీలో పాల్గొన్నారు.

హిందువుల ప్రాబల్యం ఉన్న ప్రాంతంలో బఖర్వాల్స్ పాగా వేసేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారని అంకుర్ శర్మ వాదిస్తున్నారు.

“వాళ్లు మా అడవులను, నీటి వనరులను కబ్జా చేస్తున్నారు” అని ఆయన బీబీసీతో అన్నారు.

పోలీసు అధికారి దీపక్ ఖజురియాతో గుజ్జర్లకు వ్యక్తిగత గొడవలు ఉన్నాయి. ఆయన భూమిని వాళ్లు కబ్జా చేశారు. విచారణ అధికారులు ఆ విషయాన్ని పట్టించుకోవట్లేదు” అని బీజేపీ సెక్రటరీ, న్యాయవాది విజయ్ శర్మ చెప్పారు.

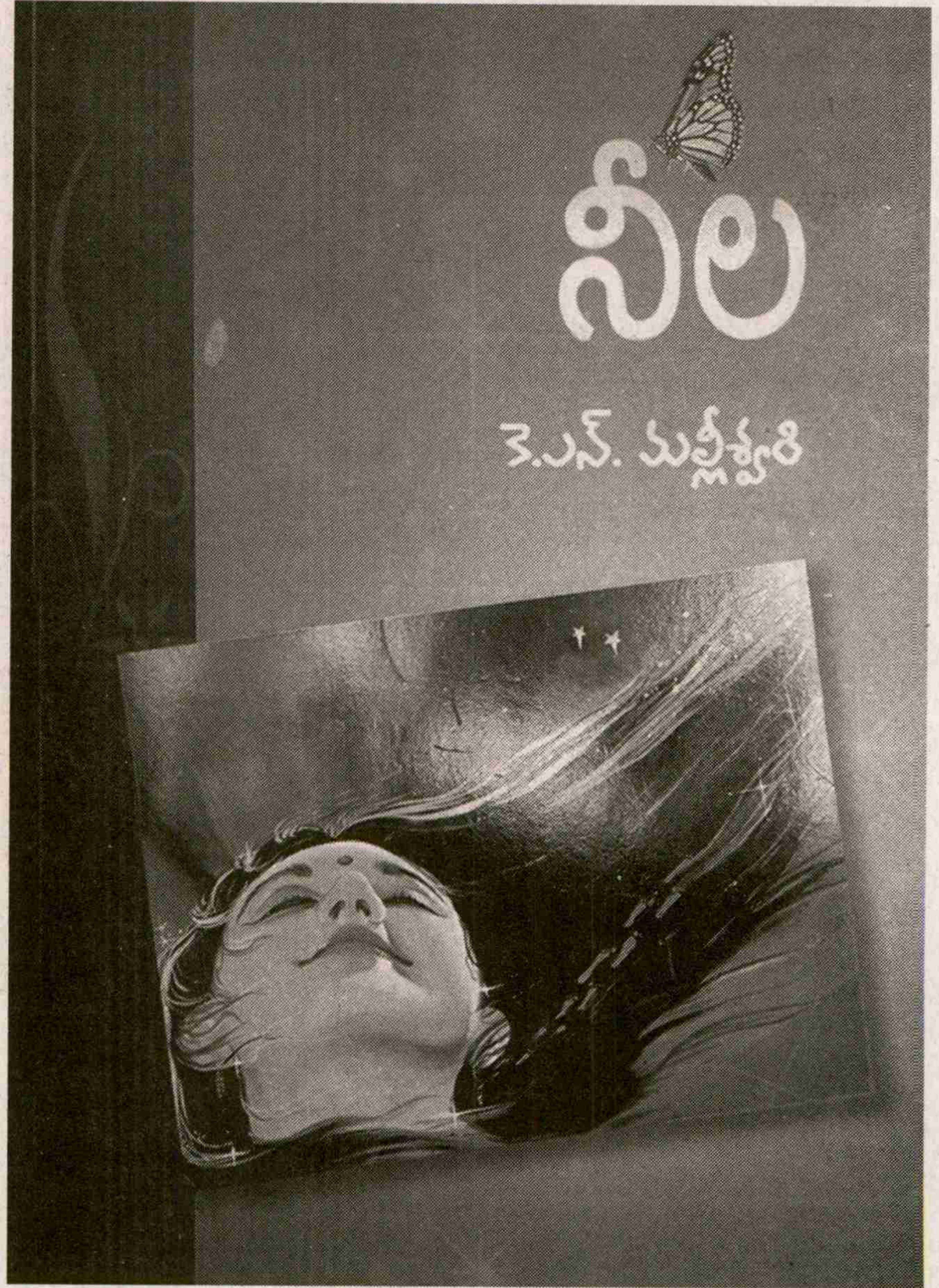
ఛార్జ్ షీట్ దాఖలు చేసేందుకు సోమవారం క్రైం బ్రాంచ్ అధికారులు కోర్టుకు వెళ్లగా, బార్ అసోసియేషన్ సభ్యులు తీవ్ర నిరసన వ్యక్తం చేశారు.

(మిగిలిన భాగం 30వ పేజీలో)

సముద్రం ఎందుకు వెనక్కి వెడుతుందో తెలిసిన మనిషి నీల

ఏదైనా పుస్తకం నచ్చినప్పుడు ఆ పుస్తకం గురించి నలుగురికి చెప్పాలని ఉత్సాహపడతాను. ఎందుకంటే అది మామూలు ఉత్సాహం కాదు. ఒక అతి సాధారణ బాలిక ఉత్థానం గురించి తెలుసుకుని పొందిన ఉత్సాహం. జీవితమే పోరాటమైన ఒక బాలిక ప్రజా పోరాటాలను జీవితంలో ఒక భాగంగా చేసుకునే వ్యక్తిగా ఎదిగిన క్రమాన్ని చెప్పాలనే ఉత్సాహం.. ఒక బహుమతి పొంది, చర్చ లోకి వచ్చిన పుస్తకం పైన అందరికీ ఆసక్తి వుంటుంది. అలాగే నాకు కూడా. అందుకే చదువుతాను.. అది నన్ను పట్టుకుంటే ఎవరికైనా చెప్పాలని ఆత్రపడతాను. ఆ ఉద్దేశంతో జాగ్రత్తగా మళ్ళీ చదువుతాను.. నీల గురించి ఎక్కువ మందితో పంచుకోవాలని నా ఆశ.. ఈ 540 పేజీల నవల ఎక్కడా విసుగు పుట్టకుండా చదివించింది నా చేత. పుస్తకమంతా మనుషులు తమను తాము నిలబెట్టుకునే క్రమంలోని వైవిధ్యమే... ముఖ్యంగా స్త్రీలు. వాళ్ళు పితృస్వామ్యం సృష్టించిన మూసలు కారు.

ఎవరి వరిధిలో వారు ఎవరి చైతన్యంతో వారు నిలబడడానికి పోరాటం చేస్తున్న స్త్రీలు.. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని పాతిక సంవత్సరాల ఉద్విగ్నభరితమైన రాజకీయ ఆర్థిక సాంస్కృతిక పరిణామాల నేపథ్యం. ఊపందుకుంటున్న అస్తిత్వ ఉద్యమాలు, ప్రేమికుల సహచరుల మధ్య స్వేచ్ఛతో కూడిన గౌరవం కోసం చేసిన ప్రయత్నాలు. విస్తృతమైన కాన్వాస్ మీద చిత్రించిన సాంఘిక జీవన చిత్రం ఇది. ఈ నవల రాయడం వెనక రచయిత కృషి, శ్రద్ధ, తపన, అధ్యయనం, అవగాహన తెలిసిపోయింది. కథలకు కవిత్వానికి వచ్చిన పారకాదరణ, గుర్తింపు నవలలకు రాకపోవడానికి, వస్తూన్న నవలల సంఖ్య తక్కువ కావడమో లేక అవి సాహిత్యాన్ని సీరియస్ గా తీసుకునే పాఠకులు ఆశించే ప్రమాణాలను అందుకోక

పోవడమో ఏ కారణమో కాని అప్పుడప్పుడూ వచ్చే గుర్తించాల్సిన నవలల ప్రస్తావన కూడా నలుగురు కలిసిన వేళల నోటి మాటల ద్వారా కూడా విస్తృతంగా వ్యాప్తి చెందడం లేదేమో అనిపిస్తుంది. బహుళ ప్రచారంలో వున్న పత్రికల్లో పుస్తక సమీక్షలకు కొలత లుంటాయి. అంగుళాల లెక్కన. ముఖ పుస్తక పరిచయాలకు కూడా పైకి కనపడని సమీకరణాలుంటాయి.. మెచ్చే గుణాన్ని,

కనీసం ప్రస్తావించే గుణాన్ని అలవాటు చేసుకోవాల్సిన అవసరం కనిపిస్తుంది.

జీవితం మొదటి కొనకే నిప్పు అంటుకున్న పిల్ల నీల. కుంచెలలో, కలాల్లో పంచవన్నెలూ, చల్లగాలులూ సుందర సోయగాలూ పోయే పల్లెటూరు కాదు ఆమె వుండేది.. చీకట్లో గోతులతో, దోమలు ముసిరే మురుగు కాలవలకు ఆలవాలమైన ఆమె వుండే చిన్న ఇల్లు ఏలూరును ఆనుకుని

వుండే చోళదిబ్బ. తాగి వేధించే తండ్రి, కుట్టు పనితో కుటుంబానికి ఆసరా అయిన తల్లి. ఎక్కడా జీవితంలో ప్రేమకూ, ఆదరణకూ కనీసపు ఆనందానికీ నోచుకోని ఆ తల్లి, ఒక చిన్న ప్రేమ నెలపు వెతుక్కున్న నేరానికి భర్త చేత హత్య చెయ్యబడి ఆ మచ్చను నీల మీద వొదిలిపోయింది. అప్పటి నించీ నీల జీవన పోరాటం మొదలైంది. తన జీవితమే ఒక పోరాటంగా బతికిన నీల ప్రజా పోరాటాలను జీవితంలో భాగం చేసుకునే దాకా ఎదిగింది.

పాతికేళ్ల ఉమ్మడి అంధ్రప్రదేశ్ చరిత్రతో పాటు నీల జీవిత గమనాన్ని ఆమె ఆలోచనల్లో, ఆచరణలో వచ్చిన పరిణామాలనూ పెనవేసుకుంటూ సాగింది నవల. ఇది నాయక కేంద్రక నవల కాదు. ఒక జీవితం చుట్టూ అల్లిన నవల కూడా కాదు. ఇందులో చాలా మంది స్త్రీ పురుషుల జీవితం వుంది. వాళ్ళు దానిని మలుచుకున్న తీరుల్లో భిన్నత్వం వుంది. ఎవరి జీవితమూ, వ్యక్తిత్వమూ నలుపు, తెలుపు కాదు. వాళ్ళంతా జీవమున్న మనుషులు. జీవితాన్ని వారికి అనువైన తీరులో నిర్మించుకున్న వారు.. అయితే రచయితకు గానీ, పాఠకులకు గానీ కొన్ని పాత్రలు సన్నిహితంగా వస్తాయి. ఇంకొన్నిటిని చూసి జాలిపడతాం, వాటిల్లోని మానవ స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకుంటాం. అట్లా అర్థం చేయించడంలో రచయిత్రి సమతుల్యాన్ని సాధించింది. అందుకే పుస్తకం చివరి పేజీల్లో ఒక చోట “మనుషుల్ని ఎంత చివరికి వెళ్లి ప్రేమించవచ్చో తెలుసుకున్నాక తను గెలిచిన మజిలీలో నిలబడి గతాన్ని దయగా చూడగలుగుతోంది” అంటుంది నీల గురించి.

తల్లిని హత్య చేసి తండ్రి జైలుకి పోతే బంధువులెవరూ దగ్గరకు తియ్యని నీలని పాస్టర్ దంపతులు అక్కున చేర్చుకుని ఇంటర్ మొదటి సంవత్సరం దాకా చదువుకోనిచ్చారు. అందుకు కృతజ్ఞతగా ఆమె వాళ్ళకి ఎంతో పని చేసి పెట్టింది. పొందికగా వుండేది.. పాస్టర్ దంపతులు ఆమెను అనాధగా చూడలేదు సొంత బిడ్డలా చూసుకున్నారు. అందుకే వాళ్ళకు స్థాన చలనం వచ్చినప్పుడు ఆమె

భద్రత కోసం నీలని కోరుకున్న వాడికి ఇచ్చి పదిహేడేళ్లకే పెళ్లి చేసి బాధ్యత నిర్వహించారు. అట్లా 1991లో రాజమండ్రికి కాపురానికి వచ్చింది నీల.

తన కన్న వన్నెండేళ్ళు పెద్దవాడైన అతను నిజంగా తనని మనసుతో కోరుకున్నాడని, అనాధ అయిన తనకు ఒక ఇల్లు అమరిందని ఇంక తన బతుకు అతనితోనే ముడి వేసుకు పోయిందనీ, తల్లిలా కాక తను ఒక్కరితోనే జీవితంలో ఇమిడిపోవాలనీ నిశ్చయించు కున్న నీల జీవితం అట్లా కొనసాగలేదు. ఆమె భర్త ఆమెను వెతుక్కుంటూ వొంటరిగా రాలేదు. బోలెడు గతాన్ని దాచిబెట్టుకు వచ్చాడు.. పైగా ఆమె తల్లి మచ్చను అతను మర్చిపోలేదు. ఆమె సంసారం నిప్పుల కొలిమి అయింది.

పద్దేనిమిదేళ్ళకే తల్లి అయిన నీలకి ఆమె భర్త ప్రసాద్ గతం వర్తమానం అన్నీ ఒక్కొక్కటే అర్థం అయి బతుకుని ఉక్కిరిబిక్కిరి చేసింది.. అయినా అందులోనే ఇమడడానికి అతన్ని సంతోషపెట్టడానికి చేతనైనన్ని విధాలుగా ప్రయత్నించింది. సునామీలను ఎదుర్కొంది. మానసిక, శారీరక హింస అనుభవించింది. అయితే ఈ యుద్ధకాలంలోనే ఆమె డిగ్రీ ప్రయివేటుగా చదువవుకోగలిగింది. సారా ఉద్యమంలో పాటలు పాడింది. లాయర్ వసుంధరతో పరిచయమయ్యింది. బయటి ప్రపంచాన్ని కొంత చూసింది. ఎంపిలో కూడా చేరింది. భర్త అనుమానాలనీ అతను చేసే అవమానాలనూ పీకల మీదకు వచ్చే దాకా ఓర్చుకుని, తట్టుకుని చివరికి ఇద్దరు స్త్రీల మధ్య నలిగిపోతున్న భర్తకు స్వేచ్ఛ ఇచ్చి తానూ ఆ బంధంలో నుంచి తప్పుకున్నది. రాజమండ్రిలో ప్రసాద్ తో చేసిన ఆరేళ్ళ కాపురం చిన్నప్పుడు అంటుకున్న నిప్పుతోనే పరుగు. ఎంపి చదివినా నీలకు సరైన ఉద్యోగం రాలేదు. పాస్టర్ మామయ్య చనిపోగా పాస్టరమ్మ ఎక్కడో కర్ణాటకలో కష్టాలు పడుతోంది. మళ్లీ తను పుట్టి పెరిగిన చోళ దిబ్బకే 1997లో తిరిగిచ్చింది నీల. తల్లి మరణానికి ముందు జ్యూట్ మిల్ కార్మికుల ఆందోళనలో నాయక పాత్ర

వహించిన ఆరంజోతికి, తమ్ముడు స్టాలిన్ సూర్యం అదృశ్యం, నీల తల్లి చంద్రకళ హత్యతో మతి చెడిపోయింది. ఆరంజోతి తమ్ముడు స్టాలిన్ సూర్యం అంటే నీలకు గౌరవం. అతన్ని పోలీసులు ఏం చేసారో అని ఆరంజోతి అల్లాడి పోయింది, మతి చెడిపోయింది. పోరాటాలకి ఎప్పుడూ ముందుండే ఆమె రెక్కలు కత్తిరింప బడ్డాయి. ఆమె కూతురు సంపూర్ణ నీలని ఆదరించి ఇల్లు ఇచ్చి బతుకుదెరువుకు ట్యూషన్లు కుదిర్చింది. సంపూర్ణ ఇప్పుడు, గొడవలు జరిగితే కోళ్ళ గంప చాటున దాక్కునే పిరికి పిల్ల కాదు. డ్వాక్రా సంఘాలకి పొదుపు సంఘాలకి నాయకురాలు. బుద్ధిమాంధ్యపు భర్తనూ మానసికంగా ఎదగని కొడుకునూ మతిచెడిన తల్లినీ చూసుకుంటూనే ఊరి రాజకీయాల్లోకి వచ్చింది. అధికార పక్షం ఎం ఎల్ఎ ప్రాపకం సంపాదించింది. స్త్రీలను కూడగట్టింది.. సంపూర్ణ అంటే వ్యక్తిగా నీలకి ఇష్టం. కానీ ఆమె రాజకీయాలు ఒక్కొక్కసారి నీలకి నచ్చేవి కావు. రెడ్డయ్యతో ఆమె ప్రవర్తన ఆరంజోతిని ఆమె చూసుకునే తీరులో మానవీయత కనిపిస్తుంది. అక్కడ కుల రాజకీయాలు, మైక్రో ఫైనాన్స్ గ్రూపులు స్త్రీలకు అప్పులిచ్చి వాటిని వసూలు చేసుకునేందుకు అనుసరించే దారుణమైన మార్గాలు, అన్నీ కళ్ళకు కట్టిస్తోంది రచయిత్రి. అయితే ఈ పొదుపు, అప్పుల వల్ల స్త్రీలు కూడా ఆర్థికరంగంలో ప్రవేశించడం, తనఖా ఏమీ లేకుండా వాళ్ళకి అప్పు దొరకడం ఆ అప్పు తీర్చుకోడానికి వాళ్ళు ఏదో ఒక పని చేసుకోవడం అంతా అక్కడొచ్చిన మార్పుగా గ్రహించింది నీల.

ఒక పొదుపు సంస్థకు వాయిదా చెల్లించలేక బియ్యం బస్తాలో దూరి దాక్కుని ప్రాణాలు పోగొట్టు కున్న నిండు గర్భిణీ చావు, దానిని రాజకీయం చేసిన సంఘటన అప్పట్లో పత్రికల్లో వచ్చే వార్తలే. అప్పుడే పొదుపు సంఘాల మీద పరిశోధనకు వచ్చిన పరదేశి ఆమెకు స్నేహితుడయ్యాడు. అతనితో కలిసి బెస్త గ్రామాలను, బెస్త వారిని సముద్రాన్ని దగ్గరగా చూసింది. సముద్రం ఎందుకు వెనక్కి పోతుందో అర్థమవుతోంది.

ప్రసాద్ తో ఆమె జీవితం ఒక అనుకోని సంఘటన. కానీ పరదేశీని ఇష్ట పడింది. అతనితో సాహచర్యాన్ని కోరుకున్న నీలకి, అతనికి ఒక గతం వుందని తెలిసింది. అతనే చెప్పాడు తను ఒక స్నేహితురాలితో రిలేషన్ షిప్ లో వున్నానని ఆమెతో బ్రేక్ అవుతానని.. ప్రసాద్ తో అనుభవాల తరువాత పరదేశీకి దగ్గర కావద్దనుకుంది నీల. కానీ చోళ దిబ్బలో రాజకీయాలు పెద్దవాళ్ళ ప్రయోజనాలకు సంపూర్ణం బలిపశువు చెయ్యడం, తను ఎదగడానికి దాన్ని కూడా సహించిన సంపూర్ణ ప్రవర్తన నచ్చడం లేదు నీలకి.

ఏదో పని మీద అక్కడకు వచ్చిన లాయర్ వసుంధర సాయంతో ఆమె 2000లో హైదరాబాద్ వచ్చి అక్కడ అజిత ఎన్టీవోలో నెలకి ఎనిమిది వేల జీతానికి ఒక ఉద్యోగంలో చేరి పాపతో కలిసి ఒక్కతే వుంటూ ఊపిరి పీల్చుకుంది. అక్కడ నించీ ఆమెకి ప్రఖ్యాత లాయర్ సదాశివతో పరిచయం, అతని తల్లితండ్రులు నీతాబాయి ప్రకాష్ కథ, సింగిల్ వుమన్ గా అజిత జీవితంతో ధైర్యంగా తలపడుతున్న తీరు, నీల తరువాతి తరంలోకి వచ్చిన నీల కూతురు మినో అభిప్రాయాలు, తరాల మధ్య సంఘర్షణ, సదాతో నీల సహజీవనం, నీల అభిప్రాయాలలో ప్రపంచాన్ని చూసే తీరులో చైతన్యంతో కూడిన తాత్వికమైన మార్పులు, మానసిక సంఘర్షణలు, మళ్ళీ పరదేశీతో కలిసి బెస్ట్ గ్రామాల సందర్శన అక్కడ గంగవరం మొదలైన చోట్ల జరుగుతున్న అభివృద్ధి తాలూకు విధ్వంసం, విస్తాపన అన్నీ నీల జీవితం పైన ప్రసరిస్తున్న ప్రభావాలు, మొత్తం పదకొండు సంవత్సరాల చరిత్ర. నవల అక్కడే ప్రారంభమై ఒక చుట్టూ తిరిగి అక్కడే ముగుస్తుంది. నవలలో కొన్ని వాక్యాలు మనసుకు పట్టుకుంటాయి. పాస్టరమ్మ ప్రేమని గురించి చెప్పినవి. రెక్కలు ఊడిన పక్షి గమ్మున వుండి తిరిగి రెక్కలు పొందడం, ప్రేమ గురించి సహజీవనం గురించి వ్యాఖ్యలు.

“ముందు మనకి మనం వుండాలి ఆ ధైర్యం నుంచీ స్థిమితం నుంచీ మనుషులను కోరుకోవాలి”

“నాకు నీ మీద కృతజ్ఞత వుంది సదా! కానీ నేను నీ సహచరి నైనందుకు ఎప్పుడో ఒకప్పుడు నా మీద నీకు కూడా కృతజ్ఞతగా అనిపిస్తుంది. ఆ రోజు ఎప్పుడు వస్తుందో చూడాలి”

“నూటికి తొంభై తొమ్మిది శాతం ప్రేమలన్నీ ఎదో ఒక రూపంలో బంది ఖానాలే. అట్లా కాకుండా మనుషుల కుండే అన్ని రకాల స్వేచ్ఛల్నీ గౌరవించిస్తా ప్రేమించుకోడం మంచి విలువ. దానర్థం లోకం అపోహ పడినట్లు అనేక లైంగిక సంబంధాలు ఏర్పరుచుకోడం కాదు.” వసుంధర చెప్పిన ఈ వాక్యం సుదీర్ఘమైనది ఆలోచింపజేసేది.

సముద్రంతో పైదమ్మ “ఒలే! అప్పా! నచ్చత్రాలు భూమండలము పుట్టినప్పుడు పుట్నావు. ఇన్ని తావులు కాసినావు. రాచ్చసులంటి పడవల్ని భుజానేసుకుని మోసినావు. సెత్త సేదారాలన్నీ లోపట దాసుకున్నావు. నీ లోపట సంపదలు, సత్తువలు తీసి మాకిచ్చినావు. ఇంకా ఈ జీవరాశికి ఎంత కాలం సాకిరీ సేత్తావు? బుడింగిన మునిగి మాయమౌదారని అనిపించట్లేదే నీకు?”

“ఆడా, మగా సంబంధాల్లో సార్వకాలికమైన సార్వజనీనమైన విలువలేవీ వుండవని తన జీవితం నుండే కనపడుతోంది నీలకి. స్త్రీగా వుండడం కన్నా మనిషిగా రూపొందడం కోసమే బతకాలన్న భావం లీలగా తోస్తున్నది”

“నీ రక్షణలో నీ ప్రేమలో నన్ను నేను కోల్పోతున్నాననిపించింది. మళ్ళీ నన్ను నేను కూడగట్టుకోవాలనిపించింది... నాకు కావలసింది నా వ్రయాణం ఆగక పోవడం...”

“నాకు నీ మీద కృతజ్ఞత వుంది సదా! కానీ నేను నీ సహచరి నైనందుకు ఎప్పుడో ఒకప్పుడు నా మీద నీకు కూడా కృతజ్ఞతగా అనిపిస్తుంది. ఆ రోజు ఎప్పుడు వస్తుందో చూడాలి “

“నూటికి తొంభై తొమ్మిది శాతం

ప్రేమలన్నీ ఎదో ఒక రూపంలో బంది ఖానాలే. అట్లా కాకుండా మనుషులకుండే అన్ని రకాల స్వేచ్ఛల్నీ గౌరవించిస్తా ప్రేమించుకోడం మంచి విలువ. దానర్థం లోకం అపోహ పడినట్లు అనేక లైంగిక సంబంధాలు ఏర్పరుచుకోడం కాదు.” వసుంధర చెప్పిన ఈ వాక్యం సుదీర్ఘమైనది ఆలోచింపజేసేది.

ప్రేమించడమే విలువైనదనే పాస్టరమ్మ, అధికారం డబ్బూ పరపతితో పాటు కుటుంబసభ్యులను కూడా ప్రేమించే నంపూర్ణ, నీల మదిలో చిరకాలం నిలిచిపోయిన స్టాలిన్ సూర్యం, ఒంటరి మహిళగా జీవితపు సవాళ్ళను ఎదుర్కునే అజిత, మంచి లాయరైన వసుంధర సరళ జీవన పోరాటం, నూతన తరం ఆవేశాలతో, ఆదర్శాలతో మినో, అందరినీ చుట్టుకుంటూ స్వేచ్ఛని మాత్రమే కాక సాహచర్యాన్ని కూడా కోరుకున్న నీల, అంతలేని ఒడ్డికకీ అనంతమైన స్వేచ్ఛకీ మధ్య జీవించే కళ ఒకటున్నదని తెలుసుకున్న నీల, సముద్రం ఎందుకు వెనక్కి వెడుతుందో అర్థం చేసుకున్న నీల. వరం అంటూ ఏమీ వుండదని తెలుసు, కానీ ఇప్పటికీ ఇది మనుషులు చేరుకోవలసిన ఒక స్థితి అనిపిస్తుంది.

ఇవన్నీ కాక పశ్చిమ గోదావరిలో కందా బందాగా నూరే పచ్చళ్ళు, ఆలగోలు బాలగోలుగా అరిచే జనం దాపుడుకోకలు, గుంపు సింపులు. చీకటి గుయ్యారాలు. తెలుగు పలుకుబళ్ళు.

మల్లీశ్వరికి ప్రేమాలింగనం.

సాధారణంగా ముందు మాటలు చదివి పుస్తకం చదివితే ఆ మాటలు పాఠకులను ప్రభావితం చేస్తాయి. అందుకని నేను పుస్తకం చదివాకనే ముందు మాటలు చదువుతాను. అట్లా చదివినప్పుడు ఈ నవలకు విపులమైన విశ్లేషణతో కూడిన ప్రోత్సాహకరమైన ముందుమాట రాసిన వాడ్రేవు చినవీరభద్రుడు గారిని అభినందించాలి. అట్లాగే ఏకే ప్రభాకర్ గారిని కూడా.

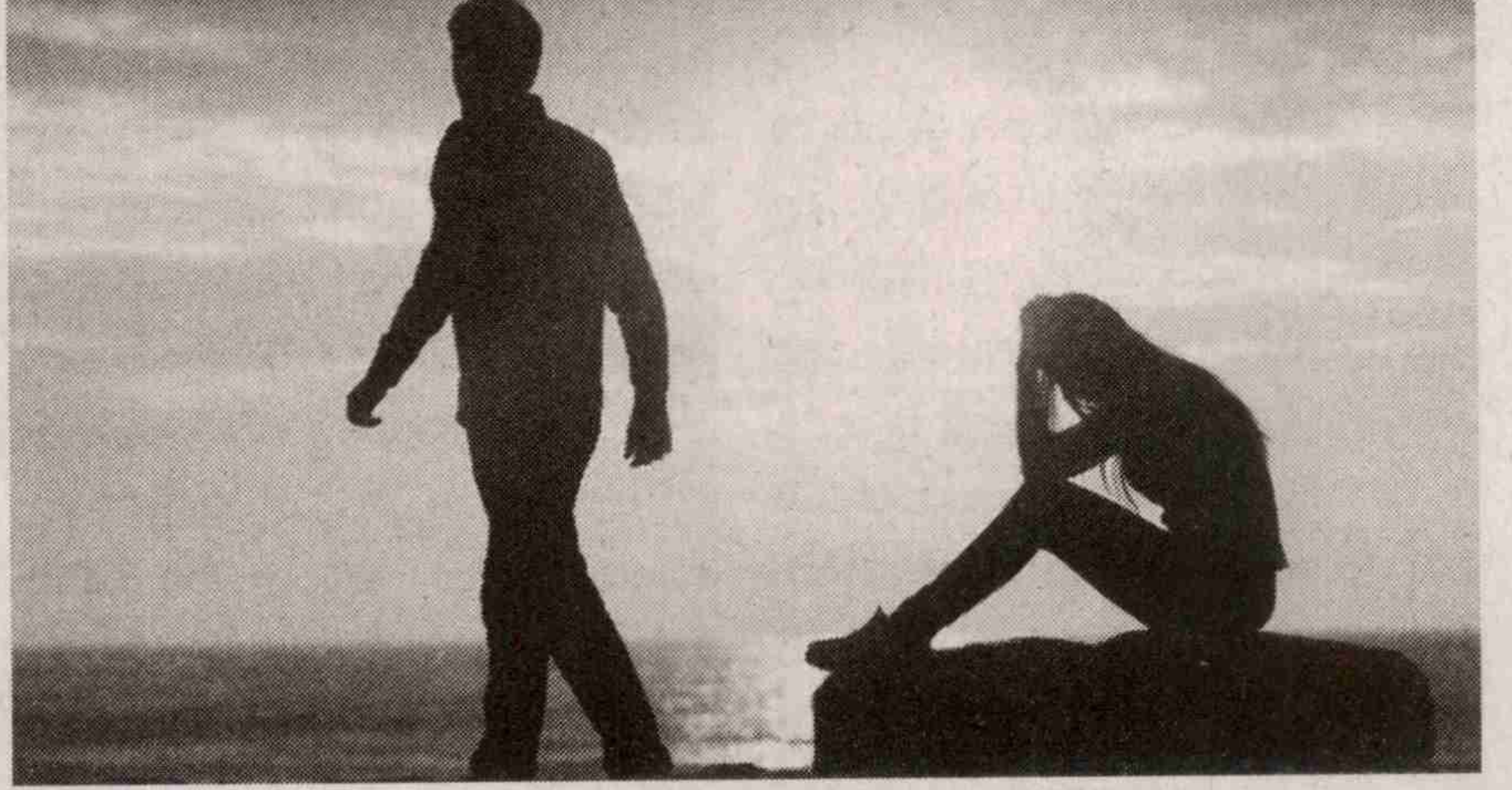
మాయమాటల వలలో పడకండి

మాయమాటలు ముందు పుట్టి తరువాత మగాడు పుట్టాడు.. వింతగా ఉందీ వ్యాఖ్యానం అనుకుంటున్నారా? నిజమండి, ఈ బాధ్యురాలి స్వగతం వింటే మీకూ ఇది ముమ్మాటికీ నిజమనిపించక మానదు. అదేమిటో.. మీరే పరిశీలించండి...

సెల్ ఫోన్లో డేటా కార్డ్ వేయిద్దామని నెట్ సెంటర్ కి వెళితే దాని యజమానిది, ఆమెదీ ఒకే ఊరు కావడంతో పలకరింపులు, పరిచయాలు, ప్రేమ ముదిరి పెళ్లి అన్నీ విచిత్రంగా జరిగిపోయాయి ఆమె జీవితంలో. ఎన్నాళ్లు మా అమ్మకు అబద్ధాలు చెప్పను? అసలే మా నాన్న చనిపోయాడు. అక్కకు పెళ్లయ్యింది కాని నా తరువాత ఒక చెల్లి ఉంది. ఏదో కొంచెం చదువుకుని నర్సింగ్ చేసి నేను, డిగ్రీ చేసి చెల్లి చిన్న ఉద్యోగాలు చేస్తూ, చిన్న గది అద్దెకు తీసుకుని ఉంటున్నాం. నువ్వీలా రోజూ వచ్చి పోతుంటే చుట్టుపక్కల చూసే వారికి చాలా చులకన అవుతాం! అంది విజయ, రేవంత్తో.

వారం రోజుల తరువాత ఆ గదిలోనే ఆమెకు బొట్టు పెట్టి, పసుపుతాడు కట్టి మన పెళ్లిపోయిందన్నాడు. ఆమె మీదీ మాదీ ఒక కులం కాదు కదా మీ వాళ్లు ఒప్పుకోరేమో అంటే కులాలు, మతాలు మనకు మనం కల్పించుకున్నవి నాకు అలాంటివేమీ లేవు, మనమంతా మనుషులం అన్నాడు. అతని ఔదార్యానికి మురిసిపోయింది విజయ.

పెళ్లి చేసుకున్నాం కదా అని ఆమెకు శారీరకంగా దగ్గరయ్యాడు రేవంత్. భర్తే కదా! అని ఆమె అభ్యంతరం చెప్పలేదు. కొన్నాళ్లకు వారి అనుబంధానికి ప్రతిరూపంగా ఆమె కడుపులో నలుసు ప్రాణం పోసుకుంది. మీ వాళ్లకు, మా వాళ్లకు మన విషయం ఇప్పటికయినా చెప్పేద్దాం అంటూ రేవంత్ పై ఒత్తిడి తెచ్చింది విజయ. అలాగే మా ఊరు వెళ్లి, మా వాళ్లకు చెప్పి ఆ తరువాత నిన్ను

తీసుకు వెళతానని చెప్పిన రేవంత్ విజయకు ఫోన్ చేశాడు. మా వాళ్లసలు మన పెళ్లికి అంగీకరించడంలేదు. నేనిక్కడ ఆత్మహత్య చేసుకుంటున్నాను, నువ్వు చచ్చిపో. ఇంతకంటే మనకు మరో మార్గం లేదని చెప్పి ఏడుస్తున్న తన కళ్ల ఫోటోను ఆమె ఫోన్ కు పోస్టు చేశాడు. విజయ కంగారుపడి అతన్ని వారించింది. వద్దు చనిపోవద్దు నువ్వు చనిపోతే నేను బతకలేనని ఎంత చెప్పినా అతను వినలేదు. గత్యంతరం లేక ఆమె పోలీసులను ఆశ్రయించింది. పోలీసులు రేవంత్ ని అరెస్టు చేసి, వెంటనే వదిలేశారు.

ఆ తరువాత నుంచి ఆమె ఫోన్ కు, ఆమె నగ్న చిత్రాలు రావడం మొదలయింది. విజయ ఆ చిత్రాలు పంపిన ఫోన్ నంబరు నోట్ చేసుకుని పోలీస్ స్టేషన్ కి వెళ్లి సైబర్ క్రైం పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేసింది. విజయ గర్భవతి అని తెలయగానే బలానికంటూ రేవంత్ ఇచ్చిన మందుల్ని ఆమె అమాయకంగా వేసుకుంది. అవి తన గర్భంలోని నలుసును చిదిమేసే కాల కూట విషమని ఆమెకు తెలియకుండానే గర్భవిచ్ఛిత్తి జరిగిపోయింది. పిచ్చి విజయ..! భర్తను అనుమానించలేదు. ఎప్పుడైతే తనకు తన నగ్నచిత్రాలు పంపింది తన భర్తేనని తెలుసుకుందో అప్పుడర్థమైంది ఆమెకు

వాడు చేసిన మోసం. పోలీసులు కూడా ఆమెను చులకనగా చూడడం మొదలు పెట్టారు. పోలీసుల ప్రవర్తనకు విసిగిపోయిన విజయ ఆత్మహత్య చేసుకుందామని తనకి తెలిసిన నిద్రమాత్రలు నాలుగైదు వేసుకుంది. రెండు మూడు రోజులు నిద్ర పోయి యథాప్రకారం తిరిగి లేచింది. తరువాత ఆమె సూపైడ్ నోట్ రాసి ఆ నిద్ర మాత్రలు ఎక్కువ సంఖ్యలో కొనుక్కుని అన్నీ దగ్గర ఉంచుకుని చనిపోయే ముందు ఆఖరి ప్రయత్నంగా ఐదవ అదాలత్ కి వచ్చి తన కథనంతా వారికి చెప్పింది.

ఐదవ పెద్దలు ముందు ఆమె దగ్గరున్న సూపైడ్ నోట్ ని, మాత్రల్ని తీసేసుకుని ఆమెను ఓదార్చి ధైర్యం చెప్పారు. నువ్వు చచ్చిపోతే వాడింకా రెచ్చిపోతాడు. నీ నగ్న చిత్రాలు నీ సెల్ కే పంపించాడంటే వాడెంత కరడుగట్టిన కసాయి వాడో అర్థం చేసుకో అన్నారు. విజయ ఏడుస్తూ.. ఇదంతా మా ఊరి వాళ్లందరికీ తెలిసిపోయింది. నా పరువు తీశాడు. మా అమ్మకు తెలిస్తే బతకదు. నాతో కాపురం చెయ్యక్కరలేదు, నన్ను అందరి సమక్షంలో పెళ్లి చేసుకోమనండి చాలు. నా దారిన నేను బతుకుతాను అని ప్రాథేయ పడింది ఆమె. ఇందుకు ఐదవ పెద్దలు, విజయ..! వాడు నీ ఫోటోలను అడ్డ

పెట్టుకుని బ్లాక్ మెయిల్ చేసి నిన్ను వేరే వాళ్ల దగ్గరికి పంపినా ఆశ్చర్యం లేదు. నువ్వు వెళ్లనని మొండికేస్తే నిన్ను చంపినా చంపుతాడు. వాడో కామపిశాచి. నీకు మేం అండగా ఉంటాం దిగులు పడకు. అమ్మకు తెలిస్తే తెలియనీ, ఆమె అర్థం చేసుకుంటుంది. మోసపోయిన కన్న బిడ్డని తల్లి కడుపులో దాచుకుంటుంది. నువ్వు చనిపోతే ఆమె భరించలేదు అని నచ్చచెప్పి ఆమె కేసును కేవీపీఎస్ బాధ్యులకు, రాష్ట్ర ఐదాకు తెలియజేశారు. కేసు పూర్తై వాడికి శిక్ష పడేవరకూ ఆమెకు అండగా ఉంటామని ఉద్యోగం మానొద్దని వాళ్లు ఆమెకు భరోసా ఇచ్చారు. ఐదా వారు ఇచ్చిన కౌన్సిలింగ్ తరువాత ఆమెలో చాలా మార్పు

కనిపించింది. మేడం! నేను చాలా అవివేకంగా ఆలోచించాను. మిమ్మల్ని కలవకపోతే ఈపాటికి చనిపోయి ఉండేదాన్ని. వాడు హాయిగా వేరొక అమ్మాయిని లోబరుచుకునే ప్రయత్నంలో ఉండేవాడు. నా తప్పు తెలుసుకున్నాను, నా ఆలోచనా విధానాన్ని మార్చుకున్నాను వాడి అంతు చూసే వరకూ నిద్రపోను. నాకు జరిగిన అన్యాయం మరే ఆడపిల్లకు జరగకుండా ఉండాలంటే వాడు జైలు ఊచలు లెక్కబెట్టా ల్నిందే అంది. ఐదా బాధ్యులు ఆమె నిర్ణయాన్ని అభినందించారు. ఒక ఆడపిల్ల ఆత్మహత్యను ఆపగలిగామని ఆనందించారు. ఇదంతా ఒక పీడకల అనుకో. ఇంతటితో నీ జీవితం ఐపోయిందనుకోకు. పరువు అనే పదం

మనం భయపడినంత కాలం మనల్ని భయపెడుతుంది. మనం లెక్క చేయకపోతే అది తప్పుకుంటుంది. వాడికి శిక్ష వేయించడమే నీ లక్ష్యం అనుకో. నీ భవిష్యత్తు ఆశాజనకంగా ఉండాలనే ఆశతో జీవించు. ఇలాంటి పొరపాట్లు చేసే ఆడపిల్లలకు నీ అనుభవాలు చెప్పి వాళ్లను కాపాడు అని చెప్పారు ఐదా పెద్దలు. అలాగే మేడం... మీరు చెప్పినట్లే చేస్తాను. వయసు వ్యామోహంలో ఇలాంటి తప్పులు చేయకుండా, ఎవరి మాటల మాయలో పడకుండా నా జీవితాన్నే ఒక పాఠంగా వాళ్లకు చెప్పి తప్పటదుగు వేయకుండా సరయిన దారిలో వారి జీవితాలు సాగిపోయేలా చూస్తాను అని చెప్పింది ఎంతో ఆత్మ విశ్వాసంతో.

○

ఆసిఫా

(25 పేజీ తరువాయి)

ప్రభుత్వానికి, క్రైం బ్రాంచ్ కి వ్యతిరేకంగా నినాదాలు చేశారు. సీబీఐతో విచారణ జరిపించాలని డిమాండ్ చేశారు. నిందితులను వెనకేసుకొస్తూ “గో బ్యాక్.. గో బ్యాక్, క్రైం బ్రాంచ్ గో బ్యాక్” అంటూ వారు నినాదాలు చేశారు. అయినా అధికారులు కోర్టులో ఛార్జ్ షీట్ దాఖలు చేశారు. అందులో ఏడుగురు నిందితుల పేర్లను చేర్చినట్టు తెలిపారు.

“న్యాయాన్ని కాపాడాల్సిన లాయర్లు, న్యాయబద్ధంగా సాగుతున్న విచారణకు అడ్డంకులు సృష్టించేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు” అని ఆయన అన్నారు. “వీళ్లు నిందితులకు మద్దతుగా నిరసన చేస్తున్నారు. ఈ కేసును జమ్మూలోని కోర్టుకు బదిలీ చేయాలని హైకోర్టులో పిటిషన్ వేస్తున్నాం. లేదంటే ఇక్కడ విచారణ జరగడం అసాధ్యం” అని బాధిత కుటుంబం తరపు న్యాయవాది దీపక్ సింగ్ రాజ్ వత్ తెలిపారు.

అరెస్టైన పోలీసులకు మద్దతుగా రాష్ట్ర మంత్రులు జాతీయ జెండాలు పట్టుకుని ర్యాలీ తీయడంపై బాధితురాలి తండ్రి పుజ్వాలా తీవ్ర ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. వాళ్లు భారత జాతీయ జెండాలతో ర్యాలీలు తీయడాన్ని చూసినపుడు నా బిడ్డ మరోసారి “అత్యాచారానికి, హత్యకు గురైనట్టు అనిపించింది” అని ఆయన వాపోయారు.

(బిబిసి.కామ్ సౌజన్యంతో..)

● స్పందన

చైతన్య మాసవి మార్చి నెల సంచిక వ్యాసాలు చాలా అమూల్యమైన సమాచారాన్ని అందించాయి. అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం కేవలం ఫ్యాషన్ పెరేడ్లకు పరిమితమైపోయింది. అసలు దాని వెనుక ఉన్న మహిళాత్వ త్యాగాలను అర్థం చేసుకోవడానికి కూడా ప్రయత్నించడం లేదు. ప్రతి ఒక్కరూ ఈ చరిత్రను తెలుసుకోవాలి. అప్పటి పరిస్థితులను కళ్ళకు కట్టినట్టుగా చూపించారు వ్యాసకర్త. స్ఫూర్తిదాయకంగా ఉంది.

పురాణ గాథలను కేవలం స్త్రీలను అణగదొక్కి ఉంచడానికే ఉపయోగిస్తారు.

వారు ఆచరించాల్సిన పద్ధతుల గురించి చెబుతారు. కానీ అందులోని మహిళల పాత్రలను వారి వ్యక్తిత్వాలను ఆధారంగా చేసుకుని వారిని శక్తివంతాలుగా, మానసికంగా వారు ఎంత ధీరులో చూపించేలా సంస్కృతి శీర్షికన ముద్రించడం చాలా గొప్ప విషయం. సైకత కుంభం వంటి కథలు నేను ఇతరులకు కూడా వివరిస్తున్నాను. నాకు చాలా నచ్చాయి. అహల్యపై విశ్లేషణ ఆలోచించేదిగా ఉంది. వాస్తవ పరిస్థితులకు అద్దం పట్టింది.

కేంద్ర ప్రభుత్వ విధానాలను విమర్శించినందుకే మెర్సిల్ చిత్రంపై నానా యాగీ చేశారు. మరి జిఎస్ టి పేరుతో ఒక అసభ్య చిత్రాన్ని తీసి సమాజానికి చేటు

కలిగించడమే కాక మహిళలను కించపరిచేలా మాట్లాడిన వర్మపై ఏ ప్రభుత్వమూ, ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు కనీసం వ్యాఖ్య చేయకపోవడం ఆడవారి పట్ల వారికేపాటి బాధ్యత ఉందో తెలియజేస్తుంది. ఇటువంటివారికి ప్రజలంతా కలిసి బుద్ధి చెప్పాలి. చట్టాల గురించిన వివరాలు ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు.

మహిళల విలువ, అందం రూపంలోనో, అలంకరణ, ఆడంబరాల్లోనో లేదు. వారి వ్యక్తిత్వంలో ఉంది అని రుజువు చేసింది లాంగ్ చెయిన్ కథ. ఆధ్యంతం సరదాగా సాగిపోతూనే మధ్యతరగతి సంఘర్షణను మలిచిన తీరు బాగుంది.

- వల్లభనేని గీతావాణి

స్వేచ్ఛాకాంక్ష

రెండో ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత పశ్చిమ జర్మనీ సినిమాను ఒక మలుపుతిప్పి భూమార్గం పట్టించిన యువ దర్శకుడు ఫాస్ బిందర్ RAINER WERNER FASS BINDER (1945-1983) అల్పకాల జీవితంలో సినిమా, నాటకరంగాల్లో అద్భుత ప్రయోగాలు చేసిన బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. దర్శకుడుగా, సినిమాటోగ్రాఫరుగా, ఎడిటర్ గా, సంగీతదర్శకుడుగా అనేక శాఖల్లో నేర్పరి అయిన ఫాస్ బిందర్ నాటకప్రయోక్తగా కూడా ప్రసిద్ధుడు. అతని సినిమాలో మామూలు జనం, మట్టి మనుషులు - స్త్రీ, పురుషులు వారి సమస్యలు, జీవితం కన్పిస్తుంది.

పెద్దర్ (మర్నాట్ అని కొందరు) ఆఫ్ ఫోర్ సీజన్స్ చిత్రంలో పురుషాహంకారి హేన్స్ బండి మీద పళ్లమ్మే వ్యక్తి. తన కనుసన్నల్లో భార్య మెలగాలి అని భార్యను హింసించడంతో ఆమె బిడ్డను తీసుకుని వెళ్లిపోతుంది. హృద్రోగంతో భర్త జబ్బుపడ్డట్లు తెలుసుకుని ఆమె తిరిగి వస్తుంది. పనుల్లో తనకు సహాయంగా ఉండడానికి హేన్స్ ఒక వ్యక్తిని నియమించుకుంటాడు. క్రమంగా ఆ వ్యక్తి అన్ని బాధ్యతలూ నిర్వహించుకుంటుండడంతో కుటుంబంలో తన అవసరం లేదని గ్రహించిన హేన్స్ కసిగా అతిగా మద్యం సేవించి జీవితాన్ని అంతం చేసుకుంటాడు.

ఫాస్ బిందర్ ఈ సినిమాను మెలో డ్రామాగా(నాటకీయంగా) రూపొందించాడు. ప్రతి దృశ్యం క్లోజప్ లో ఉంటుంది. టీవీ కోసం తీసే సినిమాలకు మామూలు సినిమాలకు తేడా ఏమిటో ప్రేక్షకులు సులభంగా గ్రహిస్తారు. సినిమాకు, టీవీ రూపకానికి, నాటకానికి తేడా పాటించని

మన టీవీ వాళ్లు ఈ సినిమా చూసి చాలా నేర్చుకోవచ్చు. మానవ స్వభావాన్ని ఇతివృత్తంగా తీసుకోవడం వల్ల అన్ని దేశాల ప్రజలు ఈ సినిమాను బాగా ఆదరించారు.

గెషి స్వేచ్ఛాకాంక్ష, స్త్రీవాద చిత్రం. తరచు ఫాస్ బిందర్ అందరూ తాకని, చర్చించడానికి ఇష్టపడని సమస్యలను దైర్యంగా తన సినిమాల్లో చర్చించాడు. పురుషాధిక్యంతో నిండిన సమాజానికి ఈ సినిమాలో పాత్రలు, ప్రతినిధులు. గేషి భర్త, ఆమె జీవితంలో ప్రవేశించిన ఇతర పురుషులు, ఆమె తల్లిదండ్రులు, సోదరులు ఎవరూ ఆమె స్వేచ్ఛాకాంక్షను హర్షించలేరు, జీర్ణించుకోలేరు. ఆలోచించగలిగే, మంచిచెడులను ఆలోచించగలిగే ఆలిని మగడు భరించలేడు, అంగీకరించలేడు.

ఫాస్ బిందర్ సినిమా కూడా టీవీలో ప్రదర్శించడం కోసం ప్రత్యేకంగా తీశాడు. నాటకంలో మాదిరే రంగస్థలంలో కథ జరుగుతుంది. నాటకరంగంలో వెనక సందర్భానికి తగినట్లు ఒక తెరను కట్టినట్లు, సినిమా జరుగుతున్నంత సమయం నేపథ్యంలో నమూనా కన్పిస్తూ, సందర్భానికి, రసానికనుగుణంగా రంగులు మారుతూ ఉంటుంది. రాత్రి, పగలు అన్ని దృశ్యాలకు కడలి నేపథ్యం. ఈ సినిమా ఫాస్ బిందర్ చేసిన ప్రయోగం. పాత్రధారులు రంగస్థలం మీదకు రావడం, నిష్క్రమించడం చేసినట్లు ఇందులోనూ.

సినిమా ఆరంభంలో ఒక వ్యక్తి పియానో ముందు నిల్చుని గొప్ప సంగీతాన్ని సృష్టిస్తూ.. అతని ముఖంలో ఒక పార్శ్వ మాత్రమే ప్రేక్షకులకు కన్పిస్తూ ఉంటుంది. సంగీతాన్ని బట్టి అతను గొప్ప కళాకారుడని గ్రహిస్తాము.

“కాఫీ, కాఫీ” అతని పెదవుల్లోంచి మాట వినవడగానే ఒక యువతి మరబొమ్మలాగా గబగబా అడుగులు వేస్తూ కాఫీ తెచ్చి అందించి వెళ్తుంది. మరలా మరో కోరిక. ఆమె యాంత్రికంగా భయభక్తులతో అడుగులు వేస్తూ వచ్చి అందిస్తుంది. ఇంతలో అతని మిత్రులు వస్తారు. అతను కేకలు వేయగానే ఆమె మళ్లీ ప్రత్యక్షమై.. అతని కోసం నిరీక్షిస్తూ... ఈ దృశ్యాన్ని చూస్తున్నప్పుడు గురజాడ ‘మెటిల్డా’ కథ గుర్తుకొస్తుంది. ఈ మారు కెమేరా అవతలి వైపు నుంచి పియానో వాయిస్తున్న వ్యక్తి మరోపార్శ్వం కనిపించి భయంతో మనకి ఒళ్లు జలదరిస్తుంది. సంగం కాలిపోయిన మొహం ఘోరంగా, భయంగా... “భర్త కాఫీ కోసం కేకలు” ఈమారు ఆమె కాఫీలో విషం కలిపి తెస్తుంది. కాఫీ ఇస్తున్న సమయంలో నేపథ్యంలో ఒక కొత్త ట్యూన్ వినిపిస్తుంది. ఆమె పురుషులకు విషం కలిపిన కాఫీ కప్పు అందిస్తున్న ప్రతిసారీ అదే కొత్త సంగీతం. ప్రేక్షకులు సులభంగా గుర్తిస్తారు ఆ ట్యూన్ వినగానే. ఆ సంగీతంతో పాటు నేపథ్యంలో శిశువు రోదన.

గెషితో జీవిస్తారు. కానీ ఆమె పాప ఏడుపును భరించలేరు కొందరు. ఒక భర్త ఆమెతో జీవిస్తాడు, బోధిస్తాడు. కానీ ఆమె మొదటి భర్త వల్ల కలిగిన శిశువుతో తన

బిడ్డ కలిసి ఆడుకోవడం సహించలేదు. ఏ పురుషుడు ఆమె పాపల ఏడ్చు భరించలేడు. ఊరుకోబెట్టమని వినుక్కుంటారు... కసురుకుంటారు. ఆమె ఇద్దరి పాపలు చనిపోయినట్లు సూచనగా మనకు తెలుస్తోంది.

గెషి అందరి స్త్రీలలాగా యవ్వన నుఖాన్ని నిండుగా ఆస్వాదించాలని

అభిలషిస్తుంది. బిడ్డా పాపలతో సంసార జీవితం కోసం తపిస్తుంది. ఆమె తన మనసులో మాట నిస్సంకోచంగా చెప్తే మనస్సు విప్పితే ఏ పురుషుడూ భరించలేడు. మానసికంగా తమకన్నా పరిపూర్ణురాలైన ఆమెను భరించలేరు. ఆమె తనకు అక్కర్లేదంటారు. తను ఇష్టపడిన పురుషుణ్ణి

పెళ్లి చేసుకుని జీవితాంతం అతనితో బతకాలని కాంక్షిస్తుంది. కానీ ఆమె కోరిక తీరదు. చివరకు తను ఇష్టపడిన పురుషుణ్ణి “ఎల్లో ఫీవర్”తో మృత్యుముఖంలో ఉన్న వ్యక్తిని పెళ్లాడుతుంది. భార్య పేరుతో బానిసగా, దాసిగా బతికిన గెషికి ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం అంటే ఏమిటో గ్రహింపు కొస్తుంది.

నాలుగు వారాల్లో నివేదిక వ్వండి

కేంద్ర, తెలంగాణ ప్రభుత్వాలకు ఎన్ హెచ్ఆర్సీ నోటీసులు

తెలుగు సినీ పరిశ్రమలో క్యాస్టింగ్ కోచ్ (అవకాశాల పేరిట వేధింపులు)పై నటి శ్రీరెడ్డి చేస్తున్న పోరాటంలో కీలక పరిణామం చోటు చేసుకుంది. నటి శ్రీరెడ్డి వ్యవహారంలో నాలుగు వారాల్లో నివేదిక సమర్పించాలని, కేంద్ర సమాచార, ప్రసారాల మంత్రిత్వ శాఖకు, తెలంగాణ ప్రభుత్వానికి జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్(ఎన్ హెచ్ఆర్సీ) నోటీసులు ఇచ్చింది. తెలుగు సినీ పరిశ్రమలో మహిళలను ఆట వస్తువుగానే చూస్తున్నారంటూ తీవ్ర విమర్శలు చేసిన

శ్రీరెడ్డి మూవీ ఆర్టిస్ట్స్ అసోసియేషన్(మా) ఎదుట అర్థ నగ్న నిరసన చేసిన విషయం తెలిసిందే. ఇదే అంశంపై తెలుగు రాష్ట్రాల్లోనే

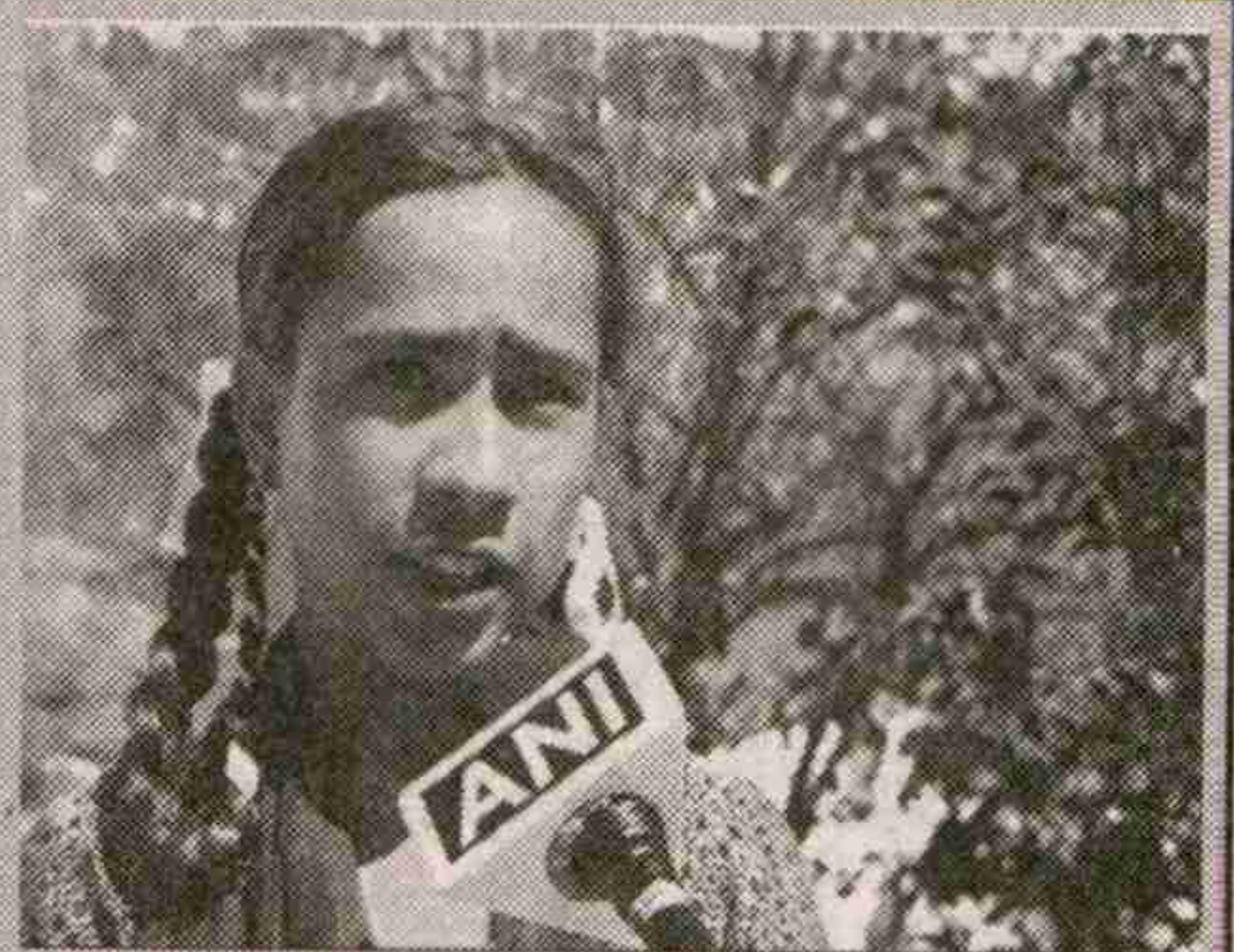
కాకుండా.. జాతీయ స్థాయిలో కూడా చర్చ సాగుతోంది. దీంతో ఆమెకు అనూహ్య రీతిలో మద్దతు వస్తోంది. పలు మహిళా సంఘాలు, ఐక్యవేదికలు శ్రీరెడ్డికి బానటగా నిలుస్తున్నారు. తాజాగా శ్రీరెడ్డి వ్యవహారంలో తెలంగాణ ప్రభుత్వానికి జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్(ఎన్ హెచ్ఆర్సీ) గురువారం నోటీసులు జారీ చేసింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో పాటు కేంద్ర సమాచార ప్రసార శాఖకు కూడా ఎన్ హెచ్ఆర్సీ నోటీసులు ఇచ్చింది.

టాయిలెట్ల కోసం బాలిక నిరసన

బిగొచ్చిన మోదీ సర్కార్

బహిరంగ మలవిసర్జనతో మహిళలు ఎదుర్కొంటున్న ఆత్మగౌరవ సమస్యను 14 ఏండ్ల బాలిక లేవనెత్తింది. చిన్న వయస్సులోనే పోరట పటిమను అలవర్చుకుని మరుగుదొడ్ల నిర్మాణం కోసం నిరాహార దీక్షకు దిగింది. అంతేకాదు ఆమెతో పాటు మరో 35 మంది సహవిద్యార్థులు నిరసనకు దిగేలా చేసింది. దాంతో ఆ గ్రామంలో దాదాపు 550 మరుగుదొడ్ల నిర్మాణాలు మొదలయ్యాయి. ఎవరి పనుల్లో వారుంటే పదో తరగతి చదువుతున్న నిశా మాత్రం తన చుట్టూ ఉన్న సమాజం గురించి ముందడుగేసి అందరినీ ఆలోచింపజేసింది. తన కుటుంబీకులు, సంబంధిత ప్రభుత్వాధికారులనూ కదిలించింది. జమ్మూ కశ్మీర్

లోని ఉదంపూర్ జిల్లాలోని కుడ్ బస్తీ గ్రామానికి చెందిన నిశా పదో తరగతి చదువుతోంది. బహిరంగ మల విసర్జన వల్ల సమస్యలు, మరుగుదొడ్లతో కలిగే సౌకర్యాన్ని పాఠశాలల్లో తెలుసుకుంది. ‘ఇవి తెలుసుకున్నప్పుడు చాలా సంతోషించాను కానీ మా ఇంట్లో మరుగుదొడ్డి లేకపోయేసరికి చాలా నిరాశపడ్డాను’ అని నిశా చెబుతోంది. మరుగుదొడ్డి నిర్మించాలని మార్చి నెల 14న నిశా నిరాహార దీక్ష మొదలుపెట్టింది. దాదాపు రెండు రోజులపాటు ఆమె నిరసన కొనసాగింది. దీంతో ఆమె కుటుంబీకులతో పాటు సంబంధిత అధికారులూ దిగొచ్చారు. నిశా ఇంటి ఆవరణలో టాయిలెట్ నిర్మాణ పనులు ప్రారంభమయ్యాయి. అయితే

ఈ కాలంలో ఆమెతోపాటు ఆమె సహ విద్యార్థులు 35 మంది కూడా కలిసి నిరసన చేపట్టారు. దీంతో ఆ గ్రామపంచాయితీలో పెనుమార్చే సంభవించింది. నిశా నిరసన చేపట్టిన వారం రోజుల తర్వాత ఆ గ్రామంలో సుమారు 550 మరుగుదొడ్ల నిర్మాణాలు ప్రారంభమయ్యాయి. ఇందులో నిరసన తెలిపిన 35 మంది విద్యార్థుల ఇంటి ఆవరణల్లో ప్రారంభమై వున్నాయి. నిశా ఇంటి ఆవరణలో స్వచ్ఛ భారత్ కింద టాయిలెట్ను ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది.

ఆచార వ్యవహారాల వల్ల ఆడపిల్లల్లో వచ్చే ఆత్మన్యూనత

అంతర్జాతీయ ఆరోగ్య దినోత్సవం సందర్భంగా తరుణీ తరంగాలు ఆధ్వర్యం వహించిన వివిధ స్కూల్స్ లో 7, 8, 9 తరగతి ఆడపిల్లలకు బాలికల ఆరోగ్యంపై నిర్వహించిన అవగాహనా కార్యక్రమం ఎన్నో అంశాలను ఎత్తి చూపింది. ఒక సహజ ప్రక్రియ అయిన ఋతుస్రావం పై సమాజంలో అవగాహన లేమి, మూడ నమ్మకాలు, శాస్త్రీయత కొరవడిన నియమాలు పిల్లలలో ఆత్మ న్యూనత కల్పించటంతో పాటు అసమానతకు దారితీస్తున్నది. వారి ప్రతిభ పాటవాలను ప్రదర్శించుకోవటానికి, వారి భవిష్యత్తుకు, వారి ప్రగతికి అవరోధం అవుతున్నాయి.

వివిధ రంగాల్లో పనిచేస్తున్న 45 మంది తరుణీ తరంగాల సభ్యులు, పేద మధ్య తరగతి వర్గాలు నివసించే ప్రాంతాల్లో వున్న 11 మున్సిపల్ స్కూల్స్, 9 ప్రైవేటు స్కూల్స్, 4 జిల్లా పరిషత్ స్కూల్స్, 1 ఉర్దూ స్కూల్, 1 బాలికల హాస్టల్లో షుమారు 4500 మందికి అవగాహన అందించిన కార్యక్రమంలో కనీసం ఒక్క శాతంకు కూడా ఋతుస్రావం, ఋతు చక్రం అంటే ఏమిటో అది ఎందుకు వస్తుందో తెలియదు. ప్రతి నెలా వచ్చే పీరియడ్స్ లో చెడు రక్తం పోతుందని నమ్మే చీచర్లు కూడా ఎక్కువగానే కనపడ్డారు. 8వ తరగతి బయాలజీ పాఠ్య పుస్తకంలో వున్న రుతుత్పత్తి వ్యవస్థ వివరించబడినది. ఇతే పుస్తకాలలో చెప్పే పాఠాలు జీవితానికి అన్వయించుకునే చైతన్యం కోరవడివది.

చాలా చోట్ల “వైలగా” పిలవ బడుతున్న ఋతు స్రావం అనేక ఆచారాలతో, మూడ నమ్మకాలతో ఆడ మగ అసమానతకు బీజం వేస్తున్నది. పెద్ద మనిషి ఐన ఆడపిల్లను ఇప్పటికీ వేరుగా కూర్చోపెడుతున్నారు. నెలసర్లు వచ్చినప్పుడు అనేక నమ్మకాలు పాటిస్తున్నారు. ఇంట్లో

కలయ తిరగకూడదు, కొత్త బట్టలు వేసు కోకూడదు, బీరువాలలో బట్టలు తీసుకోకూడదు, పచ్చడి ముట్టు కోకూడదు, పూజ గదిలోకి రాకూడదు, క్రింద పడు కోవాలి అన్న ఆంక్షలు ఇంట్లో ఆచరిస్తున్నామని పిల్లలు చెప్పారు. ఇలాంటి ఆంక్షలతో ఆడపిల్లలు ఒక స్థాయి తక్కువ అన్న న్యూనతా భావం, మగ పిల్లలు ఏ పరిస్థితులనైనా ఎదుర్కోగల సామర్థ్యం కలవారన్న భావం, పిల్లల మనస్సుల్లో అంతర్దీనంగా నాటుకుంటున్నవి.

“దేవుడు తల్లి అయ్యే వరం ఆడవారికి మాత్రమే ఇచ్చాడని” చెప్పే పెద్దలు “నెలసర్లతో ఆడవారిని ఒక మెట్టు క్రింద ఉంచాడని, అది ప్రకృతి ధర్మమని” చెప్తారు. “మగవారు స్వేచ్ఛగా ఉంటారు ఈ ఋతుస్రావం మన స్త్రీలకే ఎందుకు రావాలి మనమే నెలవారి ఈ బాధలు ఎందుకు పడాలి” అంటూ ఒక బాలిక వేసిన ప్రశ్న ఈ అవగాహనా కార్యక్రమం కేవలం ఆరోగ్యానికే పరిమితం కాకూడదని, అసమానతను తొలిగించే పని కూడా చేయాలని అర్థం ఇయ్యింది మాకు.

ప్రతి నెల ఆడవారిలో అండం విడుదల అయినట్లే మగవారిలో వీర్యం

విడుదలవుతుంది, ఇది చాలా సహజ ప్రక్రియ. దీనిని అర్థం చేసుకోలేని కాలంలో ఏర్పడిన భయం, తెలియని తనం వల్ల ఆడవారిని తక్కువ చేసి చూసేవారు కాని నేడు సైన్సు అభివృద్ధి చెందినది. నెల వారి డిస్చార్జ్ అంటే చెడు రక్తం కాదని, అండాశయంలో విడుదలయ్యే అండం ఫలదీకరణ కాలేదు కనుక భవిష్యత్తులో బిడ్డను కాపాడే పొర (Endometrium) బయటకు వచ్చే ప్రక్రియే ఋతు స్రావం అన్న అవగాహన అందరికీ కల్పించాల్సిన అవసరం మేము గుర్తించాము. రోజువారి డిస్చార్జ్ షుమారు 50 నుండి 80 ml వరకు ఉంటుంది. ఏండ్లోమొత్తం కదిలికల కారణంగా కడుపులో నొప్పి, పొట్టికాహార లోపం వల్ల కాళ్ళు లాగటం, ఆ సమయంలో చికాకు వల్ల తల నొప్పి సహజం అని వివరించటంతో ఇంటా బయటా అలాంటి పరిస్థితులు నివారించటానికి ఏమి చెయ్యాలన్న ప్రశ్న ఉత్పన్నమైనది.

వయసు పెరిగే కొద్దీ పిల్లల్లో శారీరకంగా అనేక మార్పులు వస్తాయి. ఆకృతిలో మార్పులు, హార్మోన్ల విడుదల, కొన్నిచోట్ల రోమాల పెరుగుదల ఎంత సహజమో ఋతుస్రావం అంతే సహజం.

కాని ఋతుస్రావం గురించి నలుగురితో మాట్లాడటానికి చాలా బిడియంగా ఉంటుందన్నారు పిల్లలు. ప్రక్క స్నేహితులతో సైతం మాట్లాడమన్నారు. మహిళలు ఆ 5 రోజులు ఎదుర్కొనే ఇబ్బందులు గురించి ఇంట్లో అన్నదమ్ములకు ఏమాత్రం అవగాహన ఉండదని, వారితో ఈ విషయాలు చర్చించమని అలా మాట్లాడితే పెద్దలు అంగీకరించరని తెలిపారు.

ఆ 5 రోజులు తాము మరియు అమ్మ శారీరకంగా, మానసికంగా ఎదుర్కొనే వత్తిడి గురించి అన్నదమ్ములకు వివరిస్తే వారు సానుకూలంగా స్పందిస్తారని, అన్ని రకాలుగా సహకారం అందిస్తారన్న విశ్వాసం ప్రకటించారు.

అతి సహజమైన ప్రక్రియ అయిన

ఋతుస్రావం గురించి నలుగురిలో మాట్లాడటానికి బిడియం వడాల్సింది ఏమిలేదు. ఇంట్లోనే కాక బయట కూడా పాఠశాలలో, ఆఫీసులో, పని ప్రదేశాల్లో ఇలాంటి వాతావరణం ఏర్పడితే స్త్రీలు మరింతగా ముందుకు రాగల్గుతారు. పని ప్రదేశాల్లో ఆ సమయంలో తేలికపాటి పని కల్పించమన్న డిమాండ్ కూడా వస్తున్నది.

ఈ అవగాహనా కార్యక్రమం విస్తృతంగా అన్ని స్కూల్స్ లో నిర్వహించటం ద్వారా ఆడపిల్లల్లో తాము బలహీనులమన్న స్వస్వతా భావం తోలిగించటం, ఆడపిల్లలకు మగపిల్లలకన్నా తామెందులోనూ తక్కువ కాదన్న ఆత్మ విశ్వాసం కల్పించటం, తమ లక్ష్యసాధనకు ఆటంకం అవుతున్న ఆ మూడు రోజుల ఇబ్బందిని అధిగమించేలా చేయటం,

ఋతు ఆరోగ్యంపై శాస్త్రీయ అవగాహన కల్పించటంతో పాటు పాడ్స్ వాడకం, శుచీశుభ్రత పాటించటం ద్వారా భవిష్యత్తులో వచ్చే ఆరోగ్య సమస్యలను నివారించవచ్చు అన్న అవగాహన కల్పించవచ్చు.

మారుమూల గ్రామాలలో, తండాల్లో ఇప్పటికీ పాడ్స్ బదులు బూడిద, ఊక వాడటం మహిళల ఆరోగ్యం పట్ల ప్రభుత్వ చిత్తసుద్ధి చూపుతున్నది. పేద మధ్యతరగతి మహిళలకు వెండింగ్ మిషన్ల ద్వారా పాడ్స్ ఉచితంగా సరఫరా చేయటం, ఋతుస్రావం మరియు దానికి సంబంధించిన ఆరోగ్యం విషయమై అవగాహన కల్పించే పని, మూడ నమ్మకాలకు వ్యతిరేకంగా అవగాహనా కార్యక్రమాలు చేపట్టే పని ప్రభుత్వాలు చేపట్టాలి.

రైలులో తిరుపతి నుంచి విజయవాడకు వస్తుంటే నా ఎదురుసీటులో ముగ్గుర మ్మాయిలు కూర్చున్నారు. హౌస్ సర్జన్స్ తిరుపతిలో మెడికల్ కాలేజీలోనట. అందరూ ఏదో కాన్సరెన్స్ అని విజయవాడ వెళుతున్నారు. వారిలో ఒకమ్మాయికి పెళ్లి కుదిరింది. ఇంకా ఓ ఇద్దరొచ్చి వీళ్లతో కలిశారు ఆ వయసు తుళ్లింతలా కేరింతలా చూస్తూ ఆనందిస్తున్నా నేను.

ఆ పెళ్లికుదిరినమ్మాయి నిశ్చితార్థపు ఫోటోలు చూస్తున్నారు ఫోన్లో ఒకమ్మాయి అన్నది నువ్వు లక్ష్మీ దివ్యా కెనడా సంబంధం ఆస్ట్రేల్ టెన్ లాక్స్ కే సెటిలైంది అని. మరొకమ్మాయి దివ్య లాంటి బ్యూటీకి అలాగే జరుగుతుంది. అదే నాకు సాధ్యం కాదుగా అన్నది. తను నలుపుగా, లావుగా ఉన్నది ధైరాయ్ అట. ఇంకో అమ్మాయి నాకైతే అదేంటో రెండు మూడు దోషాలున్నాయట జాతకంలో ఎవరైనా ముందు ఓకే అనీ మళ్లీ జాతకం చూసీ నో అనేస్తున్నారు డాడీ చాలాబాధపడుతున్నారు.

టైంట్ ఫైవ్ ఇయర్స్ లోగా నాకు మేరేజ్ చేస్తే మళ్లీ చెల్లి కోసం అన్నీ అరేంజ్ చేస్తావటం ఈజీ ఔతుంది. కానీ నాకేమో

వాట్ ఏ మ్యారేజ్ డిస్కషన్..!

ఇలా దోషాలు ఏం దోషాలట...దివ్యా అనే అమ్మాయి అడిగింది. కుజదోషం ఉందట ఏంటో మేరేజ్ ఐన సిక్స్ మంత్స్ ఓ మైగాడ్... అన్నారు నలుగురు ఒకపాప రెమిడీస్ ఉంటాయిలేవే మంచి స్వామిని కలవండి అన్నది.

ఆ...కలిశారు అమ్మనాన్నా ముందు బనానాట్రీ తో మేరేజ్ చేస్తే కుజదోషం పోతుందట దానిని కొట్టేయాలట నేక్స్

మేకపోతు తో మేరేజ్ చేసి దానినీ కోసి హండ్రెడ్ మందికి డిన్నర్వ్వాలట. అప్పుడు సెకండ్ దోషం పొందుతుందని. చెప్పారు. వోహ్ ఇంట్రెస్టింగ్. మరి ప్రోసీడవ్వండి అన్నదో చిన్నది. అంటే ఇలాటివి చేసినట్లు తెలిస్తే మేరేజ్ చేసుకునేందుకు వచ్చేవారు ఏమంటారో అని....భయపడుతున్నారే అన్నది దోషాలున్నమ్మాయి. ఆపండి అని నాకు ఘట్టిగా అరవాలనుందీ.

ఉద్యమాల బాటలో..

మహిళలంతా ఉదయమ్మ స్ఫూర్తితో సాగాలి

మహిళలంతా మోటూరి ఉదయం స్ఫూర్తితో ముందడుగు వేయాలని కాకినాడ ఐదవ నగర కార్యదర్శి కె. సుభాషిణి పిలుపునిచ్చారు. కాకినాడ ఇంద్రపాలెంలో మహిళా ఉద్యమ నేత మోటూరి ఉదయం వర్ధంతి సభ జరిగింది. ఈ సందర్భంగా సుభాషిణి మాట్లాడుతూ మహిళా ఉద్యమ నిర్మాతల్లో మోటూరి

ఉదయం ఒకరని తెలిపారు. మహిళలను సంఘటితం చేసి హక్కుల సాధన కోసం ఆమె విశేషంగా కృషి చేశారని తెలిపారు. స్వతంత్ర్యానికి పూర్వమే సైకిల్ తొక్కుతూ మహిళా చైతన్యాన్ని చాటిన ధీర మహిళ ఆమె అన్నారు. కళాకారిణిగా బుర్రకథల ద్వారా మహిళాస్ఫూర్తిని చాటారని వివరించారు. మహిళాచైతన్యం కోసం ఆమె సాగించిన కార్యచరణతో నేటి మహిళలు పలు హక్కులు సాధించుకున్నారు. అయినా నేటికీ మహిళలపై సాగుతున్న దాడులు, వివక్షకు వ్యతిరేకంగా మోటూరి ఉదయం స్ఫూర్తితో ఉద్యమించాలన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో నాగదేవి, డీవైఎఫ్ఐ నేతలు వాసంశెట్టి రవికుమార్, చిట్టూరి విజయ్ కుమార్, ఐదవ నేతలు చెక్కల వేణు, పద్మ, లక్ష్మి, మహాలక్ష్మి, చిట్టమ్మ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

మోటూరు వర్ధంతి సభలో నెల్లూరు రూరల్ మండలంలోనూ పట్టణంలోనూ జరిగాయి. ఈ కార్యక్రమంలో జిల్లా కార్యదర్శి విజయమ్మ, రూరల్ కార్యదర్శి రమమ్మ, పట్టణ కార్యదర్శి మస్తానబీ, తదితరులు పాల్గొన్నారు. 11 వతేదీన జరిగిన జ్యోతిబాపూలేకు పుష్పమాలలు వేసి నివాళులు అర్పించారు.

పిట్టల వేసవి క్యాంప్ : తిరుపతి

మోటూరు ఉదయం గారి 16వ వర్ధంతి సందర్భంగా పైపుల్ రోడ్ సెంటర్లో ఐదవ సెంట్రల్ సిటీ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో సి.ఐ.దుర్గా రావు గారు చలివేంద్రం ప్రారంభించారు. ఐదవ నాయకులు కె.శ్రీ దేవి, జి.రూసీ, దేవి కుమారి, పి.పిచ్చమ్మ, అరుణ, విజయ, నాగమ్మ పాల్గొన్నారు.

తూ.గో : ఐదవ ఆధ్వర్యంలో మార్చి 25న కాకినాడ సుందరయ్య భవన్లో డ్వాక్రా జిల్లా సదస్సు జరిగింది. ఐదవ రాష్ట్ర అధ్యక్షులు ప్రభావతిగారు హాజరయ్యారు. 3వ విడుత డ్వాక్రా రుణమాఫీ వెంటనే విడుదల చేయాలని, వడ్డీలను కూడా జమ చేయాలని, అవినీతిని అరికట్టాలని కోరారు. ఈ సదస్సులో జిల్లా కార్యదర్శి రమణి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

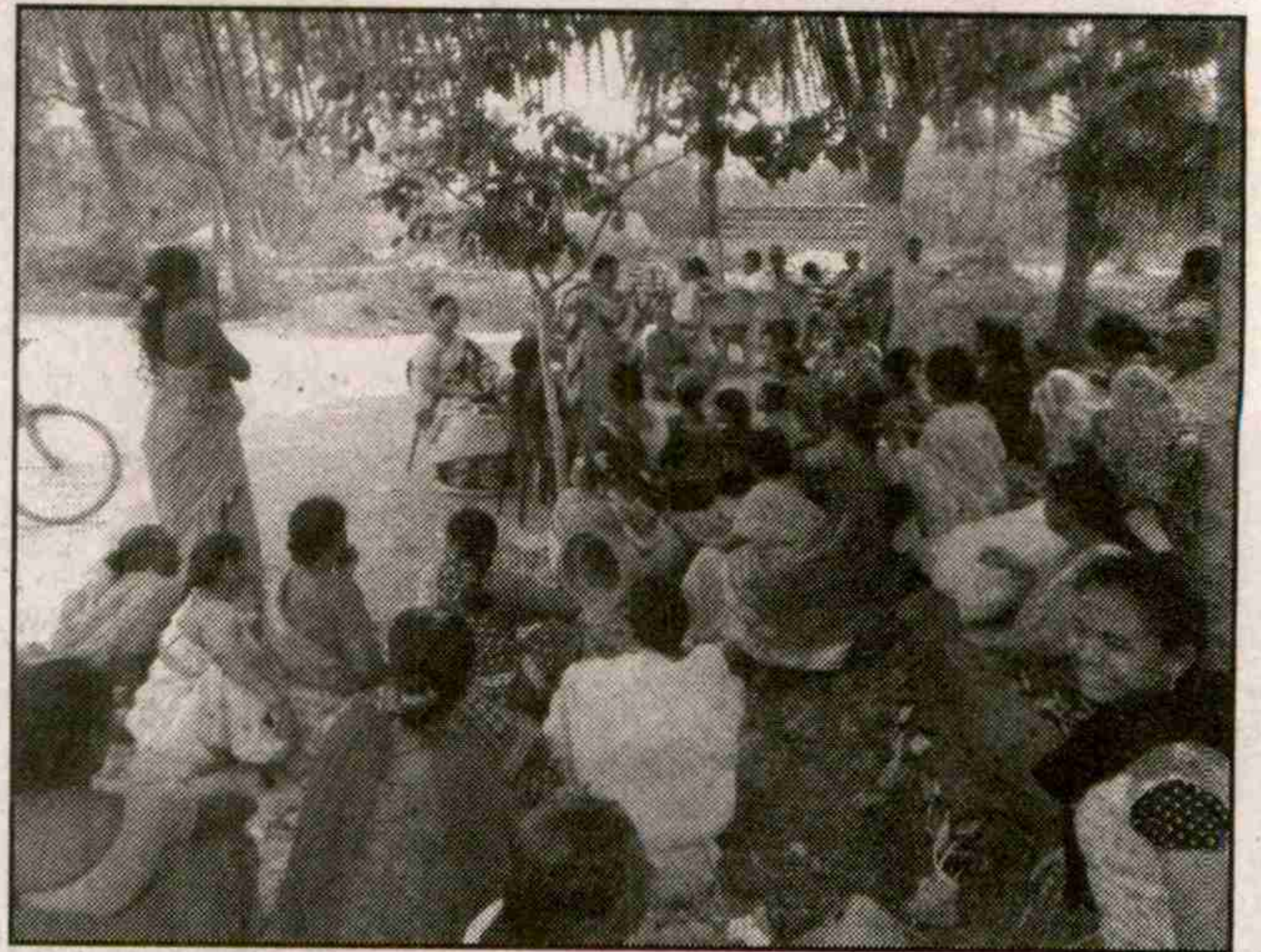
“మన పెద్దాపురం ఫేస్ బుక్ గ్రూప్” 3వ వార్షికోత్సవ సందర్భంగా శానిటర్ నాపికిన్స్ పై అవగాహన సదస్సు జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో విద్యార్థినులతో డా॥తాళ్లూరు ఇందిరా రాణిగారు ప్రసంగించారు.

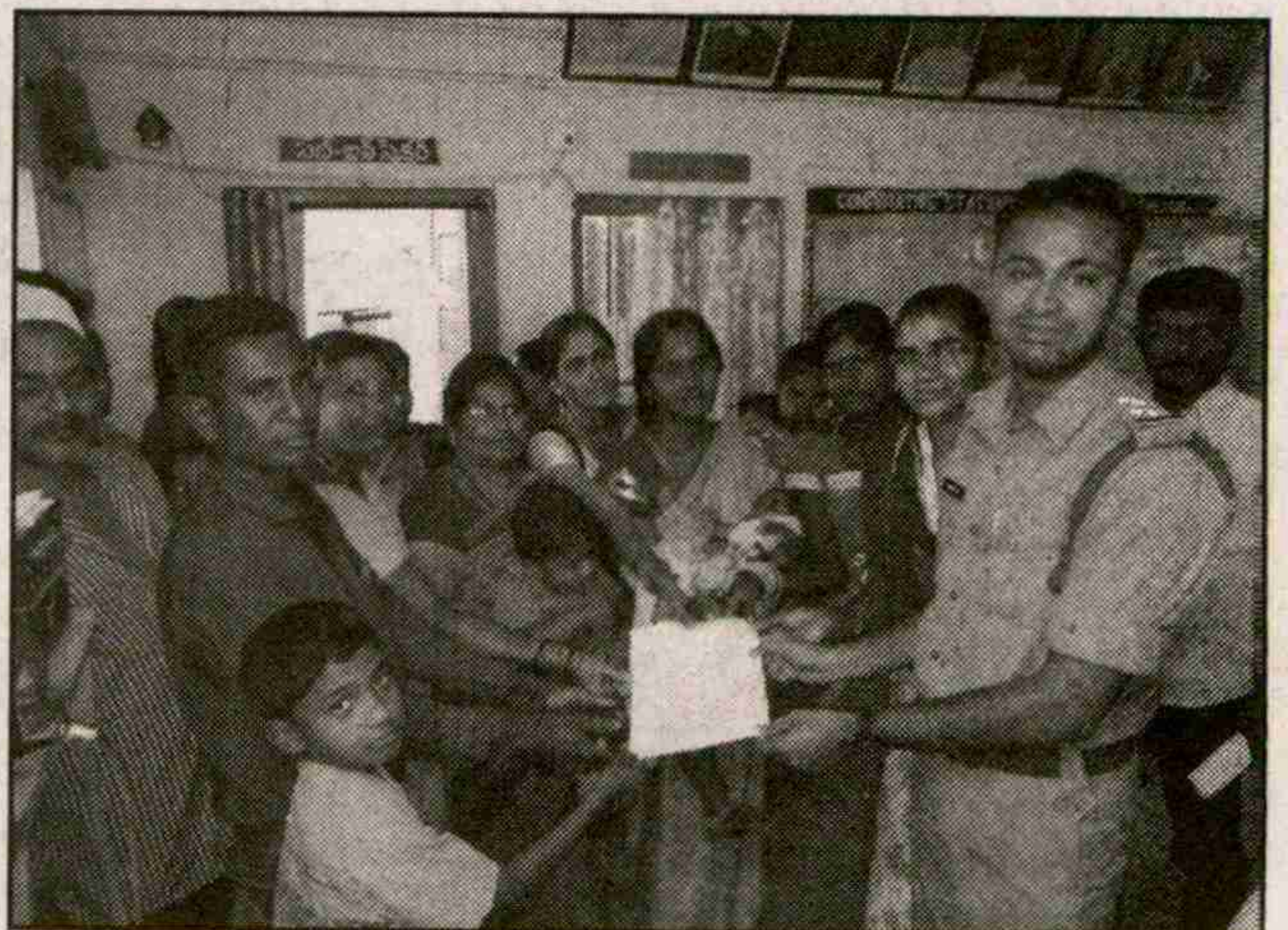
కాకినాడ మరియు విజయవాడ, అనంతపురం ప్రభుత్వాసుపత్రుల దగ్గర ఏప్రిల్ 7న ప్రజా ఆరోగ్య దినోత్సవం సందర్భంగా ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులను బలోపేతం చేయాలని ప్రజారోగ్య వేదిక, ఏపీఎంఎస్ ఆర్ యూ ఆధ్వర్యంలో జరిగిన మానవహారం, ధర్నా కార్యక్రమంలో ఐదవ, సీఐటీయూ, కేపీపీఎస్ తదితర సంఘాలు పాల్గొన్నాయి. ప్రజారోగ్య వేదిక నాయకులు సుధాకర్, సురేష్, ఓపిఎమ్ఎస్ఆర్ యూ నాయకులు కృష్ణయ్యగారు ఐదవ అధ్యక్షురాలు డి.రమాదేవి మాట్లాడారు. బందరు ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి ముందు వైద్య సదుపాయాలు మెరుగు పరచాలని కోరుతూ మానవహారాన్ని

మార్చి 31 మహిళా ఉద్యమ నేత మెటూరు ఉదయం గారి 16వ వర్ధంతి. ఈ చిత్రం తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో పదిలమైన ఆమె జ్ఞాపకం. 1996 నవంబర్ 6 పెనుతుఫాను వల్ల నష్టపోయిన కోనసీమ ప్రజలకు సహాయంలో భాగంగా ఆమె లారీ కొత్త బట్టలు సమీకరించి కొండపల్లి కోటేశ్వరమ్మ గారితో వచ్చి పేదలకు స్వయంగా అందించారు. అమలాపురం ఎంప్లాయిస్ హోంలో జరిగిన ఈ సహాయ కార్యక్రమంలో అల్లూరు మన్మోహిణి (అమ్మాజీ) గారు పాల్గొన్నారు. ఆనాటి సహాయ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న ఉపాధ్యాయ ఉద్యమ నేతలు అప్పారి వెంకటస్వామి గారి సతీమణి సత్యవతి గారు, వత్సవాయి సూర్యనారాయణ రాజు గారి సతీమణి రాధామణి గారు, పెద్దింశెట్టి రామకృష్ణ, కుడిపూడి రాఘవమ్మ, జి.బేబిరాణిను చిత్రంలో చూడవచ్చు. ఆమె భౌతికంగా మన మధ్య లేకపోయిన ఆమె జ్ఞాపకాలతో విప్లవోద్యమంలో ముందుకు సాగుదాం.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో కాళ్ల మండలం జువ్వలపాలెంలో నివాస ప్రాంతాల పక్కనే చేపల, రొయ్యల చెరువులు తవ్వడంతో మహిళలు పెద్ద ఎత్తున ఉద్యమించారు. పోలీసులు లాటీ చార్జ్ చేసారు. జిల్లా కార్యదర్శి కళ్యాణి మరి కొందరిని అరెస్టు చేసారు. మహిళలు తీవ్రంగా గాయపడ్డారు. ఐదవ మరియు ఇతర ప్రజా సంఘాల రాష్ట్ర, జిల్లా నాయకులు ఆ గ్రామాన్ని సందర్శించారు. అరెస్టు చేసిన కళ్యాణి మరియు ఆమె భర్త ఆంజనేయులును వారం రోజులకు పైగా జైలులో నిర్బంధించారు. తప్పుడు కేసులు బనాయించారు. రాష్ట్ర ఐదవ అధ్యక్షురాలు ప్రభావతి, స్వరూపరాణి తదితరులు జైలుకు వెళ్లి పరామర్శించారు. అక్రమ పద్ధతులలో త్రవ్విన చెరువులను పూడ్చావేయాలని ఆ గ్రామ ప్రజలు ఆందోళన సాగిస్తున్నారు.

తిరుపతిలోని రేణుగంట మండలం తారక రామారావు నగర్లో దోపిడీకి గురైన 3 అంగన్వాడీ సెంటర్లు వెతికి పెట్టాలంటూ పోలీసులకు ఏప్రిల్ 2న స్థానిక మహిళలు వినతిపత్రం అందించారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదవ నాయకురాలు మరియు వార్డు మెంటరు సత్యశ్రీ, గీతమ్మ, జ్యోతి, పద్మ, శ్యామల, రాజేశ్వరి, చామంతి పాల్గొన్నారు.

ఏప్రిల్ 5వ తేదీన విశాఖ స్టీల్ పరిశ్రమకు సొంత గనులు కేటాయించాలని ప్రైవేటీకరణను ఆపాలని జరిగిన వైజాగ్ స్టీల్ మార్చ్‌లో నగర ఐదవ నాయకులు, మహిళలు పెద్దసంఖ్యలో పాల్గొన్నారు.

ప్రపంచ ఆరోగ్య దినోత్సవాన్ని పురస్కరించుకుని మార్కాపురం ఎస్సీ హాస్టల్ విద్యార్థినులకు అవగాహన సదస్సు నిర్వహించారు. ఐదవ మార్కాపురం డివిజన్ అధ్యక్షురాలు కళావతి పాల్గొన్నారు.

తిరుపతిలో శ్రీ విద్య నికేతన్ కళాశాలలో డ్రస్ సరిగ్గా లేదని అధ్యాపకురాలిని అసభ్యంగా మాట్లాడిన ప్రిన్సిపాల్, సీఈవో విష్ణు, మోహన్ బాబుతో సహా ఐదుగురిపై రంగంపేట పోలీస్ స్టేషన్‌లో కేసు నమోదయ్యింది. వారిపై చర్యలు తీసుకోవాలని ఐదవ నాయకత్వంలో నిరసన తెలిపారు.

కనీసం వేతనం మరియు బకాయల చెల్లింపు కోరుతూ మార్చి 19వ తేదీన విజయవాడలో అంగన్ వాడీ కార్యకర్తల భారీ ర్యాలీ మరియు మీటింగ్ జరిగింది.

మార్చి 30న జేఎన్ యూ విద్యార్థులు పాదయాత్ర నిర్వహించిన సందర్భంగా దురుసుగా ప్రవర్తించిన పోలీసులు చివరికి క్షమాపణ చెప్పారు. విద్యార్థినులపై లైంగిక వేధింపులకు పాల్పడుతున్న యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసర్‌ను అరెస్టు చేయాలని డిమాండ్ చేశారు. ఈ సందర్భంలో కవర్ చేయడానికి వెళ్లిన మహిళా ఫోటో జర్నలిస్ట్ అను ఫద్దవీస్ పై పోలీసులు దాడి చేశారు. ఆమె పై చేయి చేసుకున్నారు. ఈ పాదయాత్రలో జేఎన్ యూ టీచర్స్, జేఎన్ స్టూడెంట్స్ యూనియన్ సంయుక్తంగా పాల్గొన్నారు. ఈ యాత్రకు మరియు దావలే (అఖిల భారత కార్యదర్శి) ఆధ్వర్యంలో ఐదవ నాయకులు సంఘీభావం తెలియజేశారు.

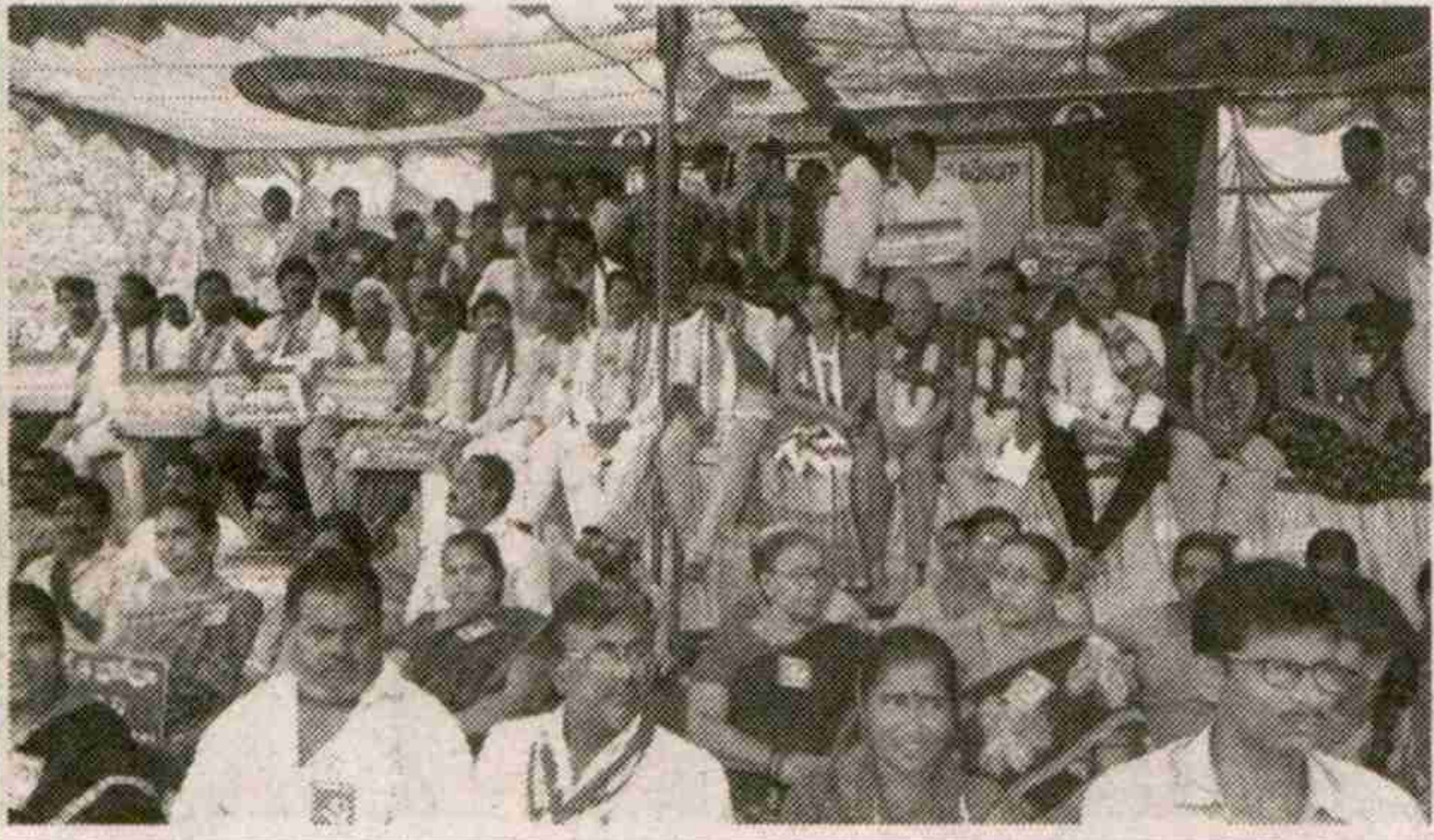

అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం సందర్భంగా ఐదవ, ప్రజానాట్యమండలి ఆధ్వర్యంలో కాకినాడ ఇంద్రపాలెం అర్బన్ నగర్‌లో కళాప్రదర్శన జరిగింది.

ప్రత్యేక హోదాకై:

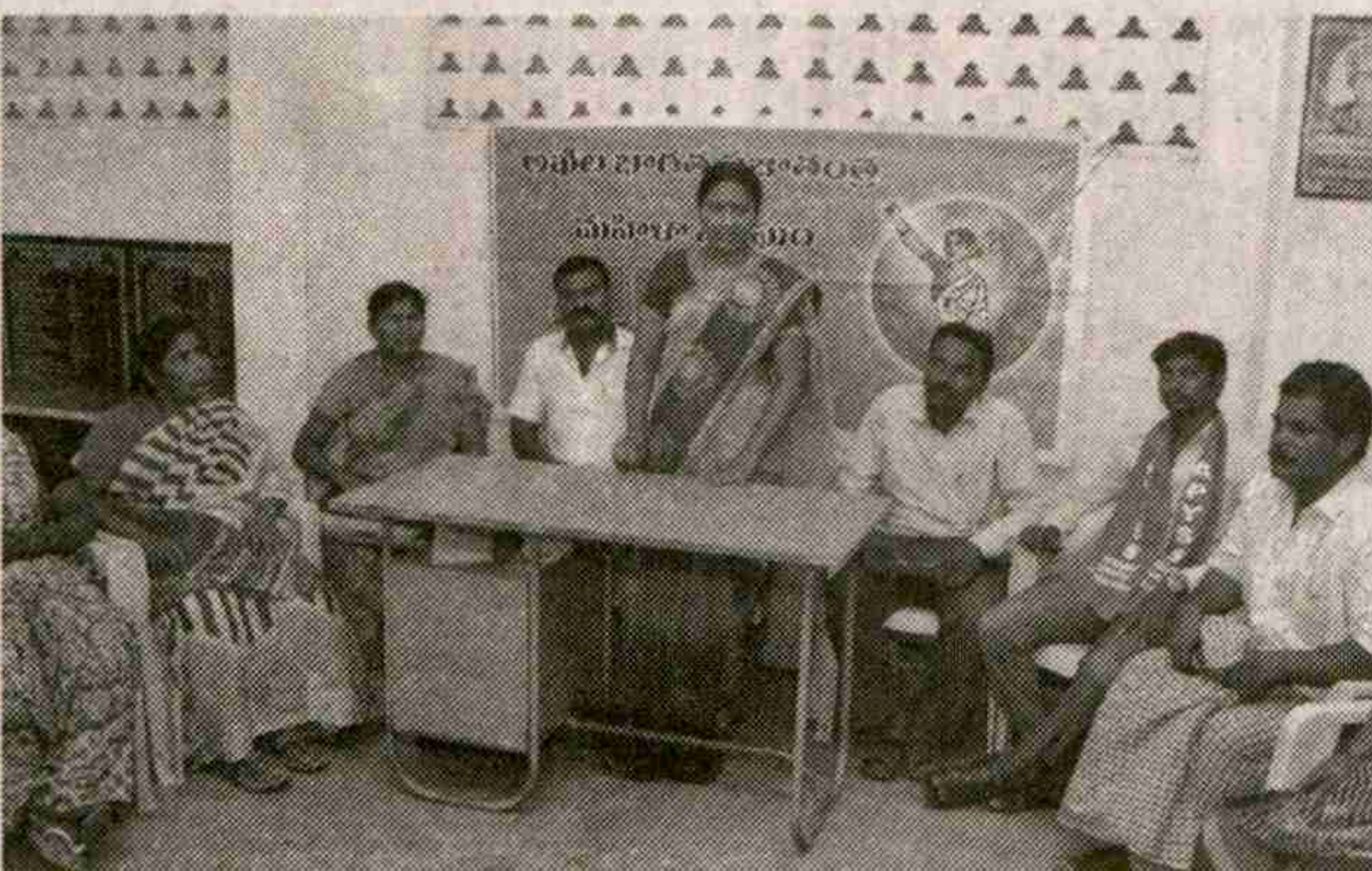
రాష్ట్ర వ్యాపితంగా అన్ని రాజకీయ పార్టీలు మరియు ప్రజా సంఘాలు ప్రత్యేక హోదా ఇవ్వాలని ఉద్యమిస్తున్నాయి. ఐదవ కూడా అన్ని చోట్ల ప్రత్యేక హోదా ఉద్యమంలో చురుకైన భాగస్వామి గానున్నది. అన్ని జిల్లాల్లో ఇతర సంఘాలలో పాల్గొంటున్నది. నిరుద్యోగ సమస్య తీవ్రమవుతున్న నేపథ్యంలో మహిళల ఉపాధి సమస్య కూడా తీవ్రమైంది.

రాష్ట్రల హక్కులు, విభజన హామీలు అమలు చేయాలని విశాఖ రైల్వే జోను, కడప ఉక్కు ఫ్యాక్టరీ వెనుకబడిన జిల్లాల అభివృద్ధి కోరుతూ ప్రజాబాలెట్, ధర్నాలు, రాస్తారోకోలలో, నిరసన ధీక్షలు తదితర కార్యక్రమాలలో పాల్గొన్నారు.

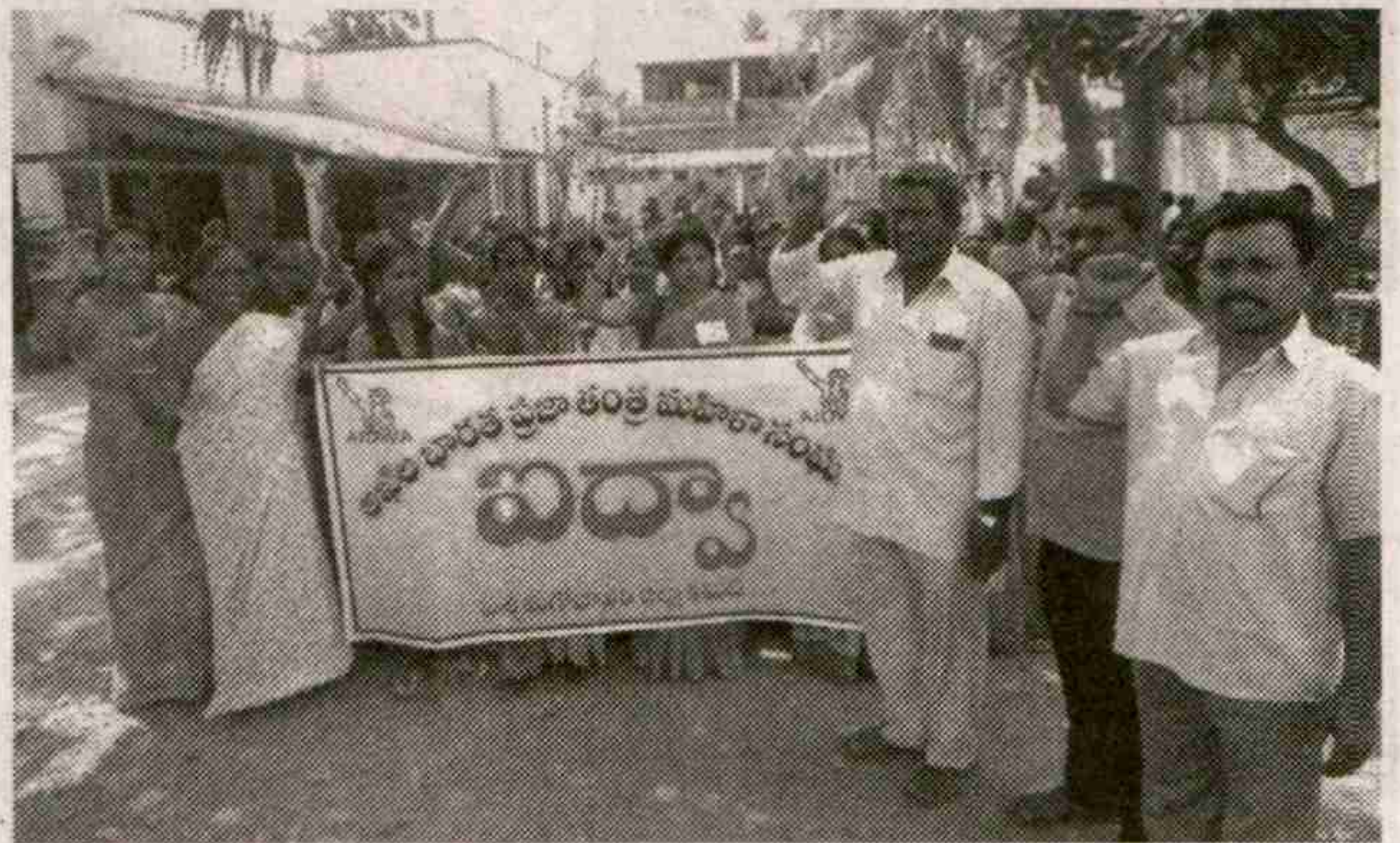

ప్రకాశం జిల్లా మార్బారు మండలంలోని జనార్ధన కాలనీలో గిరిజన మహిళపై అగ్ర కులస్తులు దాడి చేశారు. ఈ దాడి చేసిన వారిని శిక్షించాలని కోరుతూ గిరిజన సంఘం, కెవిపిఎస్, ఐదవ, యానాది సంక్షేమ సంఘాల ఆధ్వర్యంలో ఒంగోలులో రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం జరిగింది.

ఈ సమావేశంలో ఐదవ నగర కార్యదర్శి కె.రమాదేవి, గిరిజన సంఘం రాష్ట్ర కార్యదర్శి శ్రీరాం శ్రీనివాస్ రావు, శ్రీనివాసులు (కెవిపిఎస్), చాపల రమాదేవి(సిఐటియూ), రాకేషబాబు(యానాది సంక్షేమ సంఘం) తదితరులు పాల్గొన్నారు.

ప్రకాశం జిల్లాను వెనుకబడిన జిల్లాగా గుర్తించాలని కోరుతూ జిల్లాలో ప్రజలు ఆందోళన చేస్తున్నారు. అందులో భాగంగా జిల్లా కలెక్టరేట్ను ముట్టడించారు. ఈ సందర్భంగా పోలీసులు అరెస్టులు చేసి అక్రమంగా బనాయించారు. జిల్లా అధ్యక్షురాలు ఆది లక్ష్మి, కెరమాదేవి, సిహెచ్. రమాదేవి, పి.కల్పన, కె. రాజేశ్వరి, డి. జయమ్మ మరియు ఎస్. జ్యోతి గార్లను ఇతర ఆందోళన కారులతో పాటు రోజులపాటు జైలులో ఉంచారు. వారి విడుదల సందర్భంగా ప్రజలు ఘన స్వాగతం పలికారు.

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా పెంటపాడు మండలం పరిమెల్ల గ్రామం లో భార్య ని పిల్లలు ని హింసిస్తున్న భర్త పై చర్యలు తీసుకోవాలని పెంటపాడు పోలీస్ స్టేషన్ వద్ద ధర్నా నిర్వహిస్తున్న దృశ్యం

అందాల పోటీలను నిరశిస్తూ తిరుపతిలో ఆందోళన

బక్రావతిగారి భౌతిక కాయం వద్ద నివాళులర్పిస్తున్న విద్యా నాయకులు

విశాఖ నగరంలో బక్రావతిగారి సంతాప సభ

ఒంగోలు మోటారు ఉదయం గారి వర్ధంతి కార్యక్రమంలో విద్యా సభ్యులు

రాజమండ్రి మోటారు ఉదయం గారి వర్ధంతి సభ

కాకినాడలో మోటారు ఉదయం గారి వర్ధంతి సభ

నెల్లూరులో జ్యోతిబాపూలేకు నివాళు అర్పిస్తున్న విద్యా నాయకులు

అనంతపురం మోటారు ఉదయం గారి వర్ధంతి సభ

జైలు నుండి విడుదలైన నాయకులకు స్వాగతం : ఒంగోలు

విజయవాడ ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి దగ్గర నిరసన

పాదయాత్ర అగ్రభాగన డప్పుల దరువులతో మహిళలు

వైజాగ్ స్టీల్ ప్లాంట్ పాదయాత్ర

జెఎన్ఎం విద్యార్థులకు మద్దతుగా మరియు ధానలి

కె. రమదేవిని లాక్కెకుతున్న పోలీసులు

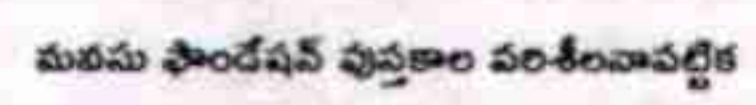
యు.పి.లో అత్యాచారం చేసిన జజెపి ఎమ్మెల్యేను అరెస్టు చేయాలని..

ప్రత్యేక హోదా కోరుతూ ప్రజా అవినీతిని బ్యారెజ్

ప్రత్యేక హోదా - ఆంధ్రుల హక్కు
ప్రత్యేక హోదా కోరుతూ మానవహారం

పుద్గళం పంక్తి	KRSA101M226
పుద్గళం పేరు	నైత్య భూమి
తారీఖు	23 February 2025
ముందు లెట్టి	Yes
వెనుక లెట్టి	No
మొత్తం వీలేలు	No
పెద్ద సైజు వీలేలు	No
భాగ వీలేలు	No
లేని వీలేలు	No
ఉయ్యాల చేసినది	No
వీలేలు విడచినవి	No
స్టాన్ చేసినది	No
వరిగ్ల చేసినది	No
వీలేలు సరిచూసినవి	No
బ్రందెంగు చేసినది	No
స్టాకింగు చేసినది	No
విరిధిక	No